

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

نقدنامه

علوم تربیتی

به کوشش:

دکتر محمدرضا نیلی احمد آبادی

و

سید محمدحسین حسینی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی

تهران ۱۳۹۰

شناسنامه کتاب

فهرست مطالب

پیشگفتار

- معرفی اجمالی شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی (یادداشت دبیر شورا). ۱.

مقدمه

- معرفی گروه علوم تربیتی شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی

یادداشت رئیس گروه)..... ۱۵.

نقد و بررسی کتب (فهرست عناوین کتب)

- «آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن (جلد اول)»
..... ۲۳
- «آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن (جلد سوم)»..... ۲۷
- «آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن (جلد چهارم)»..... ۳۱
- «آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن (جلد پنجم)»..... ۳۵
- «احتمالات و آمار کاربردی در روان‌شناسی و علوم تربیتی»..... ۳۷
- «اصول طراحی و تولید فیلم‌های آموزشی»..... ۳۹
- «اصول و مفاهیم اساسی برنامه‌ریزی درسی»..... ۴۳
- «آموزش بزرگسالان»..... ۴۷
- «آموزش پودمانی: از نظریه تا کاربرد»..... ۴۹
- «آموزش جامع سازمانی (با رویکرد آموزش بزرگسالان)»..... ۵۲
- «برنامه آموزش و پرورش در دوره پیش از دبستان»..... ۵۵
- «آموزش و پرورش تطبیقی (مبانی، اصول و روشها)»..... ۵۷
- «آموزش و پرورش تطبیقی دوره اول متوسطه در کشورهای منتخب»..... ۵۹
- «آموزش و پرورش سه مقطع (ابتدایی، راهنمایی تحصیلی و متوسطه نظام جدید (واحدی) به انضمام اهم آئین‌نامه‌ها)»..... ۶۱
- «برنامه درسی به سوی هویت‌های جدید: شرحی بر نظریات معاصر برنامه درسی».. ۶۳

ب نقدنامه علوم تربیتی

- ۶۹ - «برنامه‌ریزی آموزش ضمن خدمت کارکنان».....
- ۷۳ - «برنامه‌ریزی درسی راهبردی در آموزش عالی».....
- ۷۷ - «تاریخ آموزش و پرورش در اسلام و ایران».....
- ۸۱ - «تئوری، تحقیق و عمل در مدیریت آموزشی».....
- ۸۳ - «تدریس مؤثر با استفاده از فناوری در آموزش عالی».....
- ۸۷ - «تعلیم و تربیت در نهج‌البلاغه».....
- ۸۹ - «جامعه‌شناسی آموزش و پرورش».....
- «جامعه‌شناسی آموزش و پرورش (مبانی، رویکردها، سیر جامع نظریه‌ها و حوزه‌های شاخص)».....
- ۹۱ - «درآمدی بر روش تحقیق کیفی».....
- ۹۳ - «درآمدی بر فلسفه تعلیم و تربیت جمهوری اسلامی ایران: اهداف، مبانی و اصول علمی و فرهنگی».....
- ۹۷ - «ذهنیت فلسفی در مدیریت آموزشی».....
- ۱۰۱ - «راهنمای تألیف کتابهای درسی».....
- ۱۰۳ - «رسانه‌های یاددهی - یادگیری».....
- ۱۰۷ - «روابط انسانی در سازمانهای آموزشی».....
- ۱۱۱ - «روانشناسی اجتماعی تعلیم و تربیت».....
- ۱۱۳ - «روشهای آماری در روانشناسی و علوم تربیتی».....
- ۱۱۵ - «روشهای تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی».....
- ۱۱۷ - «روشهای تحقیق کمی و کیفی در علوم تربیتی و روانشناسی».....
- ۱۲۱ - «روشهای تدریس پیشرفته».....
- ۱۲۴ - «روشهای تدریس پیشرفته (راهکارهای عملی برای مدرسان و معلمان)».....
- ۱۲۹ - «روشهای سوادآموزی بزرگسالان (تعلیم مهارتهای خواندن و نوشتن)».....
- ۱۳۳ - «رویکردها و روشهای پژوهش در فلسفه تعلیم و تربیت».....
- ۱۳۵ - «سازمان و قوانین آموزش و پرورش ایران».....
- ۱۳۸ - «سیری در تربیت اسلامی».....
- ۱۴۰ - «طراحی نظامهای آموزشی».....
- ۱۴۲ - «طراحی و آشنایی با مراکز مواد و منابع یادگیری».....
- ۱۴۵ - «فرایند برنامه‌ریزی آموزشی».....
- ۱۵۱ -

فهرست مطالب ج

- ۱۵۳..... «فلسفه تربیت اسلامی»
- ۱۵۷..... «فلسفه تربیتی ائمه اطهار»
- ۱۶۱..... «فلسفه تعلیم و تربیت در جهان غرب»
- ۱۶۵..... «کاربرد فناوری‌های جدید در آموزش»
- ۱۷۱..... «مباحث نوین در فناوری آموزشی»
- ۱۷۵..... «مبانی برنامه‌ریزی آموزشی»
- ۱۷۷..... «مبانی برنامه‌ریزی آموزشی»
- ۱۷۹..... «مبانی مدیریت منابع انسانی»
- ۱۸۳..... «مدیریت فرایند آموزش»
- ۱۸۷..... «مدیریت مراکز پیش‌دبستانی»
- «مقدمه‌ای بر روش‌های تحقیق کیفی و آمیخته: رویکردهای متداول در علوم رفتاری»
۱۸۹.....
- ۱۹۱..... «مکتب‌ها و گرایش‌های تربیتی در تمدن اسلامی»
- ۱۹۵..... «منطق پژوهش در علوم تربیتی و اجتماعی: جهت‌گیری نوین»
- ۱۹۹..... «نظارت آموزشی و ارزشیابی عملکرد معلم: نظریه و عمل»
- ۲۰۳..... «نظارت و راهنمایی تعلیماتی»
- ۲۰۵..... «نظریه اسلامی تعلیم و تربیت»
- ۲۰۹ فهرست داوران به ترتیب حروف الفبا:**
- ۲۱۱ نمایه کتب و مؤلفین:**

پیشگفتار

معرفی اجمالی شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی

(یادداشت دبیر شورا)

بسم الله الرحمن الرحيم

همراهی تفکر بشری با نقد نه یک نیاز تبعی که یک ضرورت انسانی است و از این رو قوه نقادی بالقوه انسان با نخستین قرارگیری دو عنصر اطلاعاتی در کنار یکدیگر (حتی در خام‌ترین صورت آن) آغاز به حرکتی فزاینده می‌کند که بهترین نشانه آن «پرسش» است؛ پرسش از نحوه جای‌گیری مواد اطلاعاتی و جابجایی داده‌ها و احیاناً لذت‌های ذهنی در قراردادن تصورات موزون و ناموزون متفاوت در کنار یکدیگر. اما نقد نه به عنوان یک حَظّ کودکانه که شاید تا فلسفه خلقت نیز پیش رود!^۱

چنانچه حیات اندیشه‌ورزی را به نقد بدانیم، بدون تردید نقطه ثقل یک اندیشه متدیک و نظام‌مند نیز وابسته به مولفه نقد علمی است چرا که بدون آن نه تنها ساختار یک پژوهش علمی ناب شکل نمی‌گیرد که از سویی با نقادی، خلاقیت آن تضمین شده و از سوی دیگر به پویایی بایسته خود دست می‌یابد. پس اگر در حوزه علمی - فردی نقادی را از ویژگی‌های حتمی یک پژوهشگر بدانیم،^۲ در حوزه علمی - اجتماعی نیز می‌توان نقد اجتماعی^۳ را از نشانه‌های پویای یک جامعه آزاد اندیش قلمداد کرد.^۴ استدلال ورزی، گفتمان انتقادی، زبان دیالوگی، روش‌مندی، نظم منطقی، ادبیات تحقیقی و مسأله

۱. اشاره به یادداشتی منتشر نشده از نگارنده در سال ۱۳۷۳ تحت عنوان «بشنوازی: نسبت فلسفه نقد و فلسفه خلقت».

۲. ر.ک: حسینی، سیدحسین، مقاله نقد و پژوهشگری، نشریه علمی تخصصی کرسی اندیشه، ستاد نهضت تولید علم و کرسی‌های نظریه‌پردازی، شماره ۹، مهر ۱۳۸۹، که در آن مقاله، نبوغ، پرشوری، جدیت، عمق، سلطه‌جویی و نقادی، از ویژگی‌های یک پژوهشگر قلمداد شده است.

۳. در خصوص مفهوم نقد اجتماعی (اما نه الزاماً با آنچه در متن مراد شده) و عناوینی چون نظریه نقد، فرهنگ نقد ببینید: والزر، مایکل، تفسیر و نقد اجتماعی، ترجمه مرتضی بحرانی، تهران، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۸۷.

۴. ر.ک: حسینی، سیدحسین، نهضت تولید علم، کرسی‌های نظریه‌پردازی و آزاداندیشی، تهران، انتشارات آوای نور، ۱۳۹۲، ص ۱۳۹ و ۱۴۵ و نیز مقاله نسبت آزاداندیشی و نقد اندیشی، نشریه علمی تخصصی کرسی اندیشه، ستاد نهضت تولید علم و کرسی‌های نظریه‌پردازی، شماره ۸، دی ۱۳۸۸، ص ۷۰

۴ نقدنامه علوم تربیتی

محوری، پاره‌ای از آن نشانه‌هاست^۵ که اندیشه‌اندیشمند و پژوهش پژوهشگر و نقادی منتقد را در مدخل فضای بایسته و شایسته خود قرار می‌دهد.

در چنین جایگاهی اگر نقد را در یک معنای کلی «تحلیل امتیازات و کاستی‌های یک دیدگاه»^۶، و در یک فراگرد دیگر و در معنا و مفهومی نزدیک‌تر «بررسی، تحلیل و ارزیابی علمی نقاط قوت و ضعف یک موضوع در ابعاد شکلی و محتوایی آن با توجه به معیارهای علمی مورد نظر» بدانیم^۷، آنگاه می‌توان در دو «سطح فرهنگ عمومی» و «فرهنگ علمی» از توسعه و ترویج آن در جامعه سخن گفت؛ یعنی هم در لایه‌های تودرتوی جامعه فرهنگی و نیز در دامنه‌های درهم تنیده جامعه علمی. چه این که در سطح نخست، سبب توجه عمیق به عمق مسایل اجتماعی، دوری از ظاهر بینی و سطحی نگری‌ها، و پرهیز از تظاهرگرایی و چاپلوسی‌هاست و در سطح دوم، اولاً می‌تواند عامل تولید علم باشد (چه این که بدون نقد دستاوردهای علمی پیشین، ابداع و تولید مکاتب و اندیشه‌های جدید علمی ممکن نیست) و ثانیاً بهترین نیروی محرک آزاداندیشی علمی محسوب می‌گردد چرا که نقد در برابر تقلید است و آزاداندیشی نیز بی‌تحقیق علمی راه به جایی ندارد و البته پژوهش علمی ناب با تقلید صرف و بدون نقد، ایستادن در مرز اندیشه است و نه راه بردن به دروازه‌های دانش.

با این همه، نقد علمی در زمانه‌ما نیازمند «اصول علمی» و «آداب اخلاقی» است و البته سزاوار است از این فراتر، به «منظومه نقد پژوهی» نیز بیان‌دیشیم. و در آن منظومه متکثر و پیچیده باید به نقشه راهی دست یافت که بتوان ساختار پژوهش پیرامون نقد را به

۵. ر.ک: حسینی، سیدحسین، مقاله سامانه پژوهش، کتاب و نقد، خلاصه مقالات همایش تخصصی کتاب، پژوهشکده فرهنگ اسلام و ایران، آذر ۱۳۸۸.

۶. ر.ک: حسینی، سیدحسین، مقاله نقد نقد، نشریه علمی تخصصی کرسی اندیشه، ستاد نهضت تولید علم و کرسی‌های نظریه‌پردازی، شماره ۷، آبان ۱۳۸۷، ص ۳۲

۷. ر.ک: CD کارگاه پژوهشی متد نقد کتب در حوزه علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، خرداد ۱۳۹۲.

پیشگفتار ۵

درستی و راستی ترسیم و تنظیم نمود. طرح مسایل و پرسش‌های بایسته در حوزه نقد، تحلیل و تبیین نسبت نقد با قلمرو تخصص‌ها و گرایش‌های گوناگون رشته‌های علوم انسانی، اولویت‌بندی و تقسیم‌بندی آنها، بخشی از کارستری است که هم اکنون پی‌ریزی پایه‌های آن در جامعه علمی ایرانی اسلامی ما، بردوش اندیشمندان علوم انسانی سنگینی می‌کند. نخستین انتظار از تنظیم چنین منشوری (که در واقع حکم ثبت یک نظام جامع نقد را دارد) آن است که نحوه قرارگیری یک رشته تخصصی علوم انسانی، یک واحد سازمانی دانشگاهی و یک پژوهشگر را در یک مرحله و در مرحله دیگر، نسبت کل رشته‌ها با یکدیگر (در تبادل و ترابط آنها) و نیز نسبت مراکز آموزشی و پژوهشی دانشگاهی، و همچنین نسبت اعضاء هیئت علمی و صاحب‌نظران را در یک مجموعه کلان، روشن خواهد کرد.

ترسیم چنین منظومه عظیمی مقدمه دو انقلاب علمی دیگر را فراهم می‌سازد؛ در آغاز می‌تواند زمینه‌ساز تحقق شبکه نقد علمی و اجتماعی شود؛ شبکه‌ای که سامانه نقد پژوهشی را در بستر جامعه علمی کشور پایه‌گذاری کند و در گام پسین، زمینه‌ساز تولید علوم جدید و نظریه‌پردازی‌های علمی و اجتماعی^۱ در قلمروهای گوناگون خواهد شد. گرچه نقد اندیشه و یا نقد یک اثر علمی (اعم از کتاب، مقاله، یادداشت علمی یا طرح پژوهشی) فی‌نفسه موضوعیت داشته و دارای بار علمی و ارزشی خود است و نبایستی صرفاً نقد را امری ابزاری و درجه دوم به حساب آورد اما جدای از این مقصود، در این گام نیز، نقد نظریه‌های موجود (اعم از ایرانی و غیر ایرانی و یا اسلامی و غیراسلامی) می‌تواند زمینه‌ای جهت نظریه‌پردازی‌های نوینی در حوزه بومی و اسلامی قرار گیرد.

۸. ر.ک: حسینی، سیدحسین، مقاله نظریه‌پردازی جمعی، همایش نظریه‌پژوهی، پژوهشکده فرهنگ اسلام و ایران، دی ۱۳۸۹ و نیز: نهضت تولید علم، کرسی‌های نظریه‌پردازی و آزاداندیشی، ص ۱۲۵.

۶ نقدنامه علوم تربیتی

در این میان و به وزن مباحث نقد مضمونی در نقد آثار هنری، پرسشی بایسته است؛ که آیا باید همانند افرادی چون «ژرژپوله»، نقد را به غایت، شهودگرایانه دانست به نحوی که کمترین بها را به شکل و فرم دهیم یا این که شکل و محتوا را واقعیت‌های جدایی ناپذیر بدانیم؟ در نگاه پوله وی معتقد است برای نیل به هسته اندیشه یک اثر که مقدم بر هر ساخت و شکلی است، باید شکل و ساختارها را کنار زده تا به آن واقعیت انتزاعی مقدم و از پیش موجود غیرمادی دست یافت و لذا نقد وی به دنبال یکی شدن با این آگاهی درونی و شهودی است و درصدد است با پس زدن شکل‌ها و ساختارها، آگاهی آغازین و ناب نویسنده را از هستی درک کند.^۹

اگر این سخن در حوزه آثار هنری جای طرح داشته باشد، باید دید آیا در حوزه نقد اندیشه‌های علوم انسانی نیز (در همه جایگاهان آن) مسأله به همین صورت تحلیل می‌شود.

اولین نکته آن که با همه همدلی منتقد با جهان خالق یک اثر امکان دستیابی به آگاهی ناب و شهودی نویسنده اثر وجود دارد؟ اگر مسأله از سنخ شهود است که جهان شهودی هر فردی مختص خود و متفاوت با هر آن دیگری و البته غیرقابل دسترس خواهد بود. دومین این که در دایره نقد اندیشه در حوزه علوم انسانی، همدلی منتقد با مؤلف نه صرفاً برای رسیدن به حس ناب مشترک که به جهت فهم و درک درست نظام اندیشه‌ای و تفکرات یک اندیشمند است. سوم، همان‌گونه که احساس ناب با همه درجه خلوص‌اش مادام که صورت بیرونی نیابد قابل تشخیص نیست، به طریق اولی چنانچه تفکر انتزاعی ذهنی، شکل و شمایل سخن، کلام و گفتار عینی پیدا نکند، قابلیت مذاکره و گفتگوی علمی، نقد و بررسی، و سنجش و مقایسه صحت و سقم نخواهد یافت و لذا هر اندیشه‌ای باید صورت مکتوب علمی یافته و همراه با «شواهد و استدلال و تحلیل و بررسی» شود تا

۹. ر.ک: بابک معین، مرتضی، نقد مضمونی، آراء و اندیشه‌ها و روش‌شناسی ژرژپوله، تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۸۹، ص ۱۵۱ و ۵.

پیشگفتار ۷

بتوان پیرامون راستی و ناراستی و درستی و نادرستی آن سخن گفت و به این منظور محتوای علمی یک اندیشه، محتاج شکل و صورت علمی می‌شود تا از زاویه این قالب بتوان به باطن آن محتوا نظاره کرد و ارزیابی دقیقی از آن ارائه داد. بنابراین در یک کلام، نقد محتوایی یک اندیشه با نقد شکلی آن همراه و عجین می‌گردد.

نه تنها براساس این منطق که به ضرورت کاربردهای علمی و عملی دیگر نیز در «شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی»، نقد و تحلیل و بررسی کتب و متون علوم انسانی از دو زاویه شکلی و محتوایی مورد نظر قرار گرفته و به همین جهت برای داوری علمی پیرامون یک اثر، مؤلفه‌های گوناگونی در دو بُعد بیرونی - صوری - شکلی و نیز درونی - باطنی - محتوایی مطرح، و هر کتابی بر اساس این شاخصه‌ها به سپهر تحلیل علمی می‌افتد.

بر این بنیان «شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی» با در اختیار داشتن ۱۳ گروه تخصصی^{۱۰} در تمامی رشته‌ها و حوزه وسیع علوم انسانی، تنها مجموعه دانشگاهی و علمی پس از انقلاب شکوهمند اسلامی است که با قریب به ۱۸ سال سابقه فعالیت خود در زمینه بررسی، تحلیل، ارزیابی و نقد متون و کتب علوم انسانی و با مشارکت صاحب نظران و شبکه پویای استادان حوزوی و دانشگاهی سراسر کشور، همچنان پرشتاب، اما نجیبانه به فعالیت تعریف شده خود ادامه می‌دهد.

از جمله سیاست‌های اصلی این شورا کمک به رشد تفکر انتقادی در تولیدات علمی دانشگاهی بود و در آغاز فعالیت خود به این نتیجه رسید که تولید علم در حوزه علوم انسانی بدون توجه به نقد وضعیت موجود و البته نقد محتوای کتب درسی دانشگاهی و منابع علمی موجود، موجب ارتقاء این علوم نخواهد شد. اما افزون بر این، اهداف دیگری نیز دنبال می‌شد مانند: توسعه فرهنگ نقد در جامعه علمی، تقویت جایگاه علوم انسانی در

۱۰. گروه‌های تخصصی «شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی» عبارتند از: گروه ۱- علوم سیاسی ۲- علوم اجتماعی ۳- فلسفه و کلام ۴- علوم تربیتی ۵- روانشناسی ۶- روش‌شناسی علوم انسانی اسلامی ۷- فقه و حقوق ۸- تاریخ، هنر و باستان‌شناسی ۹- زبان و ادبیات فارسی ۱۰- زبان و ادبیات عربی ۱۱- زبان‌شناسی ۱۲- اقتصاد و ۱۳- مدیریت

۸ نقدنامه علوم تربیتی

کشور، نسبت سنجی سازواری تولیدات علوم انسانی با مبانی فرهنگ و جهان‌بینی اسلامی، تدوین و اصلاح سرفصل‌ها و برنامه‌های آموزشی علوم انسانی و یا تولید متون دانشگاهی با رویکرد اسلامی - ایرانی.

گرچه در طول این سال‌ها در مسیر فعالیت‌های شورا فراز و نشیب‌های بسیاری وجود داشته اما با همه تنگناها و مشکلات، نیت خیر و صفای صدق بانیان اصلی، انگیزه عالی و هدفمند اعضا، همراهی اندیشمندان استادان و صاحب‌نظران حوزه و دانشگاه، همکاری مشفقانه مدیران و یاری مجدانه اعضا دبیرخانه شورا، سبب شده تا این نهاد علمی به دور از هیاهوهای ظاهری کار خود را با اتقان پیش برد و متناسب با شرایط، نقاط قوت و ضعف خود را ارزیابی کند. در این راستا از سال ۱۳۹۰ همزمان با رویکرد جدید مدیریتی که به ساختار شورا و کیفیت و کمیت فعالیت‌ها و برون‌دادهای آن صورت گرفت، مجموعه دستاوردها و کارهای آن شتاب روزافزونی به خود گرفته و شاهد تغییر و تحولات بنیادینی بوده‌ایم. در این ردیف نقد و تحلیل نظریه‌های مطرح و تاثیرگذار جهانی در قالب کتب و متون تراز جهانی در دستور کار گروه‌های تخصصی شورا قرار گرفت تا به این طریق علاوه بر ترویج جریان نقد در مراکز دانشگاهی، نقد علمی، جامع و نظام‌مند نظریات مطرح در گستره علوم انسانی معاصر و به ویژه غربی مورد لحاظ بوده و پیاپی تولید علوم انسانی اسلامی - ایرانی متناسب با مقتضیات جدید جهان علمی راهی به سوی تحقق بیابد. انتخاب متون براساس تقسیم‌بندی ملی و جهانی، در نظر داشتن متون آکادمیک جهانی و نه صرفاً متون ترجمه‌ای، و همچنین ارائه نقدهای نظریه محور و نه صرفاً متن محور، بخشی از آثار این رویکرد جدید است.

امیدوارم بتوانیم این تلاش مضاعف را با مدیریت بهینه، ذهنیت خلاق و همیاری مراکز و اندیشمندان علوم انسانی به سمت چنان هدفی پیش ببریم که در آینده‌ای نه چندان دور

پیشگفتار ۹

مراکز علمی و پژوهشی در ایران، به عنوان مراجع نقد علمی آخرین دستاوردهای روز علوم انسانی جهان به حساب آیند.^{۱۱}

بی‌گمان هریک از گروه‌های تخصصی شورا براساس اساس‌نامه و آیین‌نامه‌های موجود، وظایف و برنامه‌های خود را در حیطهٔ عناوین مختلفی تنظیم می‌کنند مانند: برگزاری جلسات گروه، ارائهٔ نقدنامه‌های تخصصی حاوی داوری و نقد کتب ملی، ارائهٔ نقدنامه‌های متون در تراز جهانی، ارائهٔ مقالات علمی پژوهشی نقد متون جهت چاپ در نشریه علمی پژوهشی پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه‌ریزی درسی، طرح‌های پژوهشی، طرح تألیف کتاب، برگزاری همایش، کارگاه و نشست‌های تخصصی، برگزاری جلسات نقد نظریه‌های علمی، برگزاری جلسات مشترک نقد کتاب با مولفین و ناقدین و...

یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های گروه‌های تخصصی، تنظیم و چاپ نقدنامه‌های تخصصی در حوزهٔ رشتهٔ خاص خود است که محصول یک فرایند طولانی و بسیار پر زحمت می‌باشد. هر نقدنامه حاوی خلاصهٔ جمع‌بندی نهایی داوری‌های علمی انجام شده در خصوص کتب منتخب در هر گروه خواهد بود؛ گروه‌های تخصصی که متشکل از استادان و صاحب‌نظران مرتبط با رشته تخصصی بوده و غالباً از گرایش‌های گوناگون در آن رشته خاص و با پوشش تمامی دانشگاه‌های کشور برگزیده می‌شوند و از لحاظ ساختار مدیریتی، هر گروه متشکل از رئیس، (به‌عنوان مسئول اصلی و مدیر علمی) و نیز دبیر گروه (به‌عنوان بازوی اجرایی و پی‌گیری امور گروه) و همچنین اعضاء گروه (به‌عنوان بدنهٔ اصلی علمی مجموعه) است. روند اجمالی بررسی و نقد کتب در گروه‌ها بدین شکل است که کتاب‌ها و متون مورد نظر پس از معرفی از سوی اعضاء گروه و یا مراکز و یا اعضاء هیئت علمی دانشگاه‌ها، در گروه مطرح شده و جهت نقد و بررسی انتخاب می‌شوند و سپس برای حداقل ۲ استاد صاحب‌نظر به همراه فرم‌های مخصوص نقد و داوری ارسال می‌گردند.

۱۱. ببینید: شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی، شیوه‌نامه نقد و تحلیل آثار و کتب در تراز جهانی، تهران، انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، بهمن ۱۳۹۰.

۱۰ نقدنامه علوم تربیتی

منتقدین مورد نظر براساس فرم‌های نقد و بررسی که حاوی پرسش‌های متعدد و جامع شکلی و محتوایی است، متن منتخب را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و پاسخ‌های خود را در جداول منعکس می‌کنند. این پاسخ‌ها در جلسه تخصصی گروه توسط استادان رشته، مطرح و به بحث گذارده شده و چنانچه نیاز به بازبینی داشته، پس از نظر بازبین تحریر شده و نهایتاً در فرم‌های مخصوص، جمع‌بندی نظرات در قالب ابعاد شکلی و محتوایی و نقاط قوت و ضعف، چکیده‌سازی خواهد شد و به تائید نهایی گروه می‌رسد تا در فرجام کار (به فراخور حال و نظر گروه) برای مولف، ناشر، گروه علمی، دانشکده، و یا سایت شورا ارسال و منعکس گردد. در نامه‌های ارسالی به مولفین و ناشرین محترم از آنها دعوت می‌شود در جلسه‌ای که به همین مناسبت توسط گروه مربوط منعقد می‌شود شرکت جسته تا نظرات منتقدین و مولفین به بحث و تبادل نظر علمی مشترک گذارده شود. از سوی دیگر از منتقدین کتب و متون درخواست می‌شود مجموعه دیدگاه‌های انتقادی خود را پیرامون متن مورد داوری در قالب یک دستورالعمل پیشنهادی^{۱۲} به صورت یک «مقاله نقد» تنظیم کنند تا این امکان نیز فراهم گردد که مقالات پژوهشی منتقدین از طریق نشریات پژوهشی شورا و همچنین وسایل ارتباطی دیگر در اختیار شبکه علمی فرهیختگان کشور قرار گیرد و بدین وسیله چرخه نقد علمی رونق یابد. آنچه می‌تواند این فرایند را تکمیل و بر بالندگی آن بیافزاید امکان تحقق «سامانه نقد نقد» است که در پی هر نقدی، نقدی دیگر؛ پخته‌تر و فربه‌تر، پی در پی درآید تا نبض زنده نقد در سائقه جامعه علمی، پر تفتن در حال حرکت آمده و علاوه بر این، لایه‌های گوناگون مسایل علمی به تحلیل و تبیین لازم درآید، و جامعه نخبگانی نیز از این پیکره پردغدغه بهره‌های علمی لازم را ببرد.

پرواضح است که فرآیند نقد متون؛ از برگزاری جلسات گروه تا گزینش متن و ارسال فرم‌ها و جمع‌آوری و جمع‌بندی کار، روندی زمان‌مند است، اما آنچه برای گروه‌های

۱۲. رک: شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی، فرم نقد و بررسی متون و کتب علوم انسانی (کتب ملی)، ص ۹

۱۱ پیشگفتار

تخصصی شورا اهمیتی دوچندان یافته، دقت در افزایش کیفیت علمی نقدها و کم کردن زمان حصول نتیجه خواهد بود و با وجود این که فرم‌های نقد و بررسی متون، چندین دوره مورد تجدید نظر و بازنویسی قرار گرفته و از این حیث می‌توان اذعان کرد که در موقعیت خود از نصاب بالای ملاک‌های علمی برخوردار است، اما همچنان تا دربرداشتن تمامی شرایط مطلوب و جامع، فاصله وجود دارد که امیدواریم قدم به قدم این مرزها کمتر شود. با این توضیحات مجموعه پیش رو تحت عنوان «نقدنامه گروه تخصصی» یکی از دستاوردها و محصولات گروه‌های «شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی» است که برآمده از یک روند پرتکافو بین سه حلقه «شورای مرکزی»، «گروه تخصصی» و «دبیرخانه شورا» است و بر این پایه، بایسته است خوانندگان فرهیخته به این نکات توجه کنند:

۱- تجربه نقد و بررسی متون علمی به شیوه جاری یک تجربه نو و جدید است و از این رو باید به لوازم و مقتضیات چنین امری آن هم در جامعه‌ای که هنوز فرهنگ نقد جای و گاه ضروری و لازم خود را نستانده، توجه درخور داشت و به ویژه صبوری، آداب دینی و اخلاقی، و الزامات نقادی علمی را مدنظر قرار داد.

۲- یکی از مهم‌ترین اهداف «شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی» از چاپ و نشر نقدنامه‌های گروه‌های تخصصی، علاوه بر ترویج جریان نقد علمی، دعوت خاضعانه از همه صاحب‌نظران و به خصوص مؤلفین محترم برای شرکت در «سامانه نقد نقد» است تا چرخه «ان قلت علمی» بر مدار یک مسأله پژوهشی بتواند به روشن شدن ابعاد آن و حل و تحلیل مسایل و معضلات روزآمد جامعه (از منظر کارکردهای علوم انسانی) منتهی گردد.

۳- فرهیختگان محترم باید در نظر آورند که مجموعه عملکرد طولانی و دقت نظرهای استادان، نهایتاً در یک یا دو صفحه جمع‌بندی نهایی می‌شود که در واقع چکیده‌دها صفحه مطلب و داوری‌های موجود است. اگرچه براساس آیین‌نامه‌های شورا مسئولیت

۱۲ نقدنامه علوم تربیتی

علمی نهایی جمع‌بندی‌ها با رئیس گروه است اما با همه مراقبت‌های گروه، به صورت طبیعی این امکان وجود دارد که در مواردی، مقاصد مؤلفین و یا حتی مطالب منتقدین به‌درستی و با ظرافت منعکس نشده باشد و لذا در این فرض با مراجعه به اصل متن و یا اصل نقد باید به رفع ابهام مبادرت ورزید.

۴- گاه در یک گروه بین نقدهای ارائه شده از جهت تعداد صفحات و یا حتی شیوه ارائه نقد، و گاه بین گروه‌های مختلف شورا، ممکن است وحدت رویه کامل و جامعی در نقد نامه‌ها مشاهده نشود که این امر ریشه در آزادی عمل تشخیص گروه یا تفاوت سبک و رشته‌های تخصصی و یا تفاوت سیاق کتب مورد نقد دارد؛ و گرچه نباید و نمی‌توان سبک و سیاق ۱۳ گروه تخصصی را در دامنه پر پیمانه خانواده بزرگ علوم انسانی کاملاً با یکدیگر یکسان‌سازی کرد اما درصدد هستیم با حفظ روحیه خلاقیت گروه‌ها، تفاوت‌های صوری را به حداقل برسانیم.

۵- در مجموعه منشورات پیش روی نقد نامه‌های گروه‌ها در سال ۱۳۹۰، سعی بر آن بوده برای نخستین بار، شکل ارائه و قالب کار همسان باشد تا علاوه بر رفع نسبی اشکال پیش یاده، همه آنچه لازم است یک نقدنامه تخصصی در حوزه علوم انسانی واجد آن بوده، دارا باشد. امیدواریم با همت مثال زدنی رؤسا و دبیران محترم گروه‌ها بتوانیم در منشورات بعدی در جهت کیفی‌سازی لازم حرکت کنیم.

سخن آخر، دعوت از همه اندیشمندان، پژوهشگران و مؤلفین محترمی است که کتب آنها در این مجموعه مورد نقد و بررسی قرار گرفته تا با ارسال نظرات و نقدهای خود ما را مفتخر به یاری رسانند.

لازم است از ریاست محترم «شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی» جناب آقای دکتر حمیدرضا آیت‌اللهی و همه همکاران ایشان در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی به پاس حمایت‌های مستمر خود تشکر کرده و به ویژه به دوستان عزیز و اعضاء

پیشگفتار ۱۳

سخت‌کوش دبیرخانه شورا خانم‌ها: اسماعیلی و محسنی و آقایان: مقیسه، نجف‌پور، نصیری و شهابی، درودی بی‌کران بفرستم.

همچنین سپاس‌گذاری خالصانه خود را از تلاش‌های ارزشمند استاد گرانمایه جناب آقای دکتر محمدرضا نیلی رئیس محترم گروه علوم تربیتی و نیز دبیر گروه جناب آقای سیدمحمدحسین حسینی که توأمان زحمات اصلی تهیه و گردآوری این مجموعه را برعهده داشته‌اند، اعلام کرده و امیدوارم پس از این شاهد به بار نشستن سایر فعالیت‌های چشمگیر این عزیزان باشیم.

سیدحسین حسینی

دبیر شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی

۱۳۹۲/۵/۵

مقدمه

معرفی گروه علوم تربیتی شورای بررسی متون
و کتب علوم انسانی

(یادداشت رئیس گروه)

کتاب درسی به عنوان اثری استاندارد برای مطالعه موضوعی خاص و معتبر در شاخه خاصی از علم، یکی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین محصولات برنامه درسی است که نقشی بسیار مهم و انکارناپذیری در فرایند آموزشی دارد. ریشه‌های این اهمیت به چند دلیل است. کتاب جایگاه مهمی در برنامه درسی نظام‌های آموزشی دارد. برنامه درسی یکی از زیرنظام‌های اساسی نظام آموزشی است که بدون آن نمی‌توان انتظار داشت آموزشی رخ دهد یا فرایند یاددهی-یادگیری شکل گیرد. تعمق در مفهوم برنامه درسی نیز نشان می‌دهد که آن، مجموعه‌ای از تصمیم‌های از پیش گرفته شده و مسیر شناخته شده‌ای است که یادگیرندگان باید آنرا طی کنند. مجموعه تصمیمات برنامه درسی در سندی به نام کتاب درسی ارائه می‌شود. دلیل دیگر، منطقی حاکم بر کتاب‌های درسی است. به سخنی دقیق‌تر، کتاب درسی نشان‌دهنده نمادهای قدرتمند و اغلب بحث‌برانگیز تخصصی، سیاسی و ایدئولوژیک در مطالعات برنامه درسی است و بر ساختار خاصی از واقعیت و روش‌های خاصی از انتخاب و سازماندهی اطلاعات و دانش دلالت دارد. در هر حال کتاب درسی در فرایند یاددهی-یادگیری به خصوص در نظام‌های آموزشی متمرکز بسیار اثرگذار است.

هرچند کتاب‌های درسی از اصلی‌ترین و مهم‌ترین ماده آموزشی در کلاس درس هستند، اما هر کتابی-حتی اگر برای برنامه درسی خاصی تدوین شده باشد، نمی‌تواند برچسب «درسی» را یدک بکشد، مگر آنکه ویژگیها و شاخصهای کتاب درسی را داشته باشد. ویژگیهای کتاب درسی مولفه‌های متعددی مانند شکل ظاهری، محتوای تخصصی، ساختار، زبان و نحوه نگارش و بالاخره متدولوژی و روش تحلیل داده‌ها را دربر می‌گیرد. هر یک از این مولفه‌ها به شاخص‌های دقیقتری تقسیم می‌شوند که می‌توانند مبنای داوری کتاب قرار گیرند. مهم‌ترین شاخصهای کتاب درسی عبارت‌اند از: ۱) شکل ظاهری (تناسب حجم کتاب، تناسب حجم صفحات هر فصل با فصلهای دیگر، کیفیت حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، نوع کاغذ و جلد)، ۲) محتوا (روزآمدی، جامعیت، مرتبط بودن مطالب کتاب با سایر دروس وابسته، طرح سؤالیهای جدید و افق‌های تازه، ظرفیت مطالب کتاب در ایجاد ارتباط با موضوعات میان‌رشته‌ای و ظرفیت مطالب کتاب در برقراری ارتباط با یادگیرنده و اثرگذاری بر او)، ۳) ساختار (طبقه‌بندی فصلهای کتاب

۱۸ نقدنامه علوم تربیتی

براساس نظام منطقی، بیان اهداف کل کتاب یا هر فصل، ارائه مقدمه، داشتن پیشگفتار، مباحث مقدماتی، جمع‌بندی مباحث و نتیجه‌گیری، پرسش، تمرین و فعالیت‌هایی برای یادگیری و فهم بهتر موضوع، استفاده از تصاویر، اشکال، جدولها و نمودارها متناسب با موضوع، داشتن فهرست مطالب، فهرست منابع یا کتاب‌شناسی، فهرست راهنما، فهرست جدولها و نمودارها و فهرست اصطلاحات دشوار، (۴) زبان (استفاده بجا از علایم سجاوندی، استفاده از جملات کوتاه و پرهیز از کاربرد زیاد جمله‌های مرکب، استفاده از بندهای کوتاه، پرهیز از به‌کارگیری واژگان و تعبیرات گنگ و نارسا، استفاده از جملات مثبت به جای جملات منفی، به‌کارگیری کمتر از جملات معترضه، پرهیز از به‌کارگیری ساختهای نحوی زبان فارسی کهن، پرهیز از سره‌نویسی، پرهیز از گرت‌برداریهای نادرست از زبان بیگانه، آوردن معادل‌های لاتین اسامی و اصطلاحات خارجی در زیرنویس یا پی‌نوشت و رعایت قواعد نگارشی و کیفیت ساختار دستوری متن) و (۵) روش (تناسب روش تحقیق با موضوع کتاب و رعایت بی‌طرفی علمی در بررسیها و داوریهای کتاب) (۶) کاربردی بودن اثر برای حل مشکلات جامعه کنونی و نیز انطباق آن با فرهنگ و فلسفه اسلامی ایرانی.

بررسی و مطالعه وضعیت کتب درسی دانشگاهی، به طور اعم، و کتب درسی دانشگاهی علوم تربیتی کشور، به طور اخص، نشان می‌دهد که اغلب این کتابهای درسی مشخصاً بر اساس معیارهای کتاب درسی تهیه و تدوین نشده‌اند. اینکه کتابهای درسی تا چه حد از معیارهای کتاب درسی برخوردارند، موضوعی است که این مجموعه در خصوص بعضی از کتب داوری شده تحت عنوان نقدنامه به آن می‌پردازد.

نقد به معنی جداکردن «سره از ناسره»، «دینار و درهم»، «تمییزدادن خوب از بد»، «آشکارکردن محسنات و معایب سخن» و یا سنجش اثر ادبی یا هنری بر معیار علمی ثبت شده است. نقد تاریخچه‌ای طولانی دارد و از دیرباز ذهن بشر را به خود جلب کرده است. امروزه نقد، وسیله‌ای برای افشا و علنی کردن ارزش کیفیت آشکار و ناآشکار پدیده‌های آموزشی در قالب یک محتوای آموزشی است. نقد شکل‌های متعددی مانند نقد روش‌شناختی و سامان‌دهی فکری (ارزیابی تناسب روشهای فنی به کار رفته در اثر و نیز شیوه استدلال، معرفت‌شناسی و انسجام مطلب)، نقد ساختاری (توجه به ساختار متن، شامل مقدمه، متن، نتیجه‌گیری، تقسیم‌بندی اجزاء متن، شیوه سنددهی و ارجاع) و نقد محتوایی دارد.

یادداشت رئیس گروه ۱۹

معیارهای مختلفی برای نقد مطرح شده است. که مهم‌ترین آنها، به طور کلی، عبارت است از: توجه به محسنات و نیکوییها کتاب در آغاز نقد و سپس توجه به اشکالات، تیزبینی و دقت، عدالت و انصاف و بی‌طرفی، گسستن از تعصبات و قضاوت‌های شخصی، توجه هم‌زمان به قوت و ضعف یک اثر، آگاهی علمی و منطقی ناقد از موضوعی که در آن به نقد پرداخته می‌شود، رعایت اصل واقع‌بینی، پایبندی به اخلاقیات علمی، ذهنیت مستند و متکی بر نظریه، انتقاد هدفمند در جهت سازندگی و اعتلای علمی، داشتن اندیشه نظام‌مند و پایبندی به نظم، دقت و منطق علمی، صراحت بیان و اجتناب از ابهام‌گویی، قضاوت درباره اصالت داده‌ها و نحوه استدلال و نیز داوری درباره صراحت و گویایی مطالب.

با توجه به اهمیت کتاب درسی و رسالت نقد در اعتلای سطح علمی نظام‌های آموزشی، شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها از بدو تاسیس در سال ۱۳۷۵، نقد کتاب‌های دانشگاهی را زیر نظر پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی آغاز و بعنوان مهمترین ماموریت خویش به آن اهتمام ورزیده است. بدین جهت گروه‌های علمی متعددی در رشته‌های مختلف علوم انسانی در آن تشکیل شده، که یکی از آنها، گروه علوم تربیتی است. این گروه از صاحب‌نظران گرایش‌های مختلف از دانشگاه‌های گوناگون کشور تشکیل شده که تاکنون موفق شده ۷۵ کتاب درسی را از بدو تاسیس و ۵۸ کتاب درسی را در سال ۱۳۹۱ نقد نماید. روال داوری بدین صورت است که در ابتدا عناوین کتب درسی که در دانشگاه‌ها تدریس می‌شود در گروه مطرح و دو داور از سوی متخصصین پیشنهاد می‌شود. کتاب توسط پژوهشگاه خریداری و به همراه فرمی حاوی معیارهای نقد کتاب درسی که خلاصه آن، به شرح فوق است، به داوران ارسال می‌شود. داوران فرم را که حاوی سوالات تشریحی و بسته پاسخ است، تکمیل و به پژوهشگاه ارسال می‌نمایند. گروه برای اطمینان از نحوه داوری، دو بازبین مشخص کرده و در صورت تایید داوری از سوی بازبین و اعضای گروه، نظرات در قالب فرمی که ماحصل نظرات داوران و بازبین است، تنظیم می‌شود. این فرم نهایی بنا به تصمیم گروه به ناشر یا مولف ارسال شده، در نقد نامه چاپ و یا در سایت پژوهشگاه بارگذاری می‌شود. نقد نامه پیش رو ماحصل زحمات اعضای محترم گروه و مجموعه پروسه داوری است که امید است بتواند اثر مفیدی برای مولفین محترم، صاحب‌نظران و نیز دانشجویان باشد. بدیهی است گروه علوم تربیتی از نظرات و پیشنهادهای کلیه

۲۰ نقدنامه علوم تربیتی

فرهیختگان و متخصصین و نیز مولفین محترم در جهت ارتقا فرهنگ نقد و ارزیابی استقبال می نماید.

دکتر محمد رضا نیلی

رئیس گروه علوم تربیتی

شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی

نقد و بررسی کتب

«آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن (جلد اول)»

مؤلف: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

ناشر: سمت

سال نشر: ۱۳۸۸

نوبت چاپ: سوم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۳۱۶

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- کیفیت مناسب اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- تناسب حجم اثر با ۲ یا ۳ واحد درسی.
- بیان صریح اهداف اثر، داشتن مقدمه کلی، فهرست تفصیلی مطالب و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.

۲۴ نقدنامه علوم تربیتی

- نوآورانه بودن اثر به دلیل جمع‌آوری دیدگاه‌های اندیشمندان مسلمان و قالب‌دادن به آنها.
- نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب در هر فصل و کل اثر.
- استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- بیان دیدگاه‌های فلسفی، اخلاقی، اجتماعی اندیشمندان مسلمان که غالباً متأثر از مبانی اسلامی است.
- سازگاری اکثر محورهای محتوا با آموزه‌های دین اسلام و ارزش‌های اسلامی.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نداشتن پیشگفتار، نتیجه‌گیری، جدول و تصویر، خلاصه فصول و کلی و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...).
- نداشتن جامعیت لازم به دلیل طرح مجموعه دیدگاه‌ها و نظرات چند اندیشمند مسلمان در عرصه تعلیم و تربیت و بعضاً فاقد جایگاه علمی در تربیت.
- روزآمد نبودن داده‌ها و اطلاعات اثر و نداشتن دسته‌بندی و مرزبندی دقیق و علمی.
- طرح دیدگاه‌های اندیشمندانی که در حوزه تعلیم و تربیت صاحب‌نظر اصلی نبوده و مکتوبات اصلی نداشته‌اند.
- بی‌توجهی به مسائل روز تعلیم و تربیت و ناتوانی اثر در حل این مسائل.
- قدیمی بودن محتوا.

پیشنهادها:

- ایرادات طرح شده رفع گردد.

آراء دانشمندان مسلمان در تربیت و مبانی آن ۲۵

- کتاب به عنوان منبعی فرعی و کمکی یا منبع پژوهشها و پایان نامه‌های دانشجویی استفاده شود
- از کنارهم قراردادن اجباری مطالب مرتبط یا غیرمرتبط با موضوع تعلیم و تربیت به عنوان دیدگاه تربیتی پرهیز شود.
- ارتباط بین اصول تربیتی و روشهای تربیتی تبیین شود.
- به مباحث و مسائل جدید تعلیم و تربیت توجه شود.
- بعد کاربردی محتوا تقویت شود.
- اشتباهات املایی برطرف شود.

«آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن (جلد سوم)»

مؤلف: بهروز رفیعی

ناشر: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و سمت

سال نشر: ۱۳۸۸

نوبت چاپ: دوم

محل نشر: قم

تعداد صفحات: ۳۶۳

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر، به استثناء بخشهای مربوط به نقل قول دیدگاه‌های اندیشمندان مسلمان.
- به دور بودن سبک نگارش اثر از واژگان مهجور و مغلق.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن کیفیت اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- داشتن پیشگفتار، بیان ضمنی اهداف، داشتن مقدمه کلی و فصول، فهرست اجمالی مطالب، نمودار، فهرست اعلام، موضوعی و منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- مناسب بودن کیفیت معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی
- انطباق مناسب محتوای اثر با عنوان و فهرست آن

۲۸ نقدنامه علوم تربیتی

- نوآورانه بودن اثر به دلیل ارائه دیدگاه‌های دانشمندان مسلمان در قالب ساختارهای تربیتی، طرح آراء، افکار و عقاید مربوط به بحث قبل از ورود به آراء و افکار حکیم غزالی و تقسیم‌بندی علوم و دانش از دیدگاه امام محمد غزالی.
- استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث و اعتبار بالای منابع علمی مورد استفاده.
- نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب در هر فصل و کل اثر.
- دقت بالا در استنادات و ارجاعات اثر.
- داشتن جهت‌گیری تربیتی و اسلامی و تلاش برای تبیین دیدگاه‌های تربیتی اندیشمندان مسلمان و مناسب بودن انسجام و سازواری اثر با توجه به مبانی و اصول دینی و اسلامی.
- سازگاری اثر با فرهنگ و ارزشهای اسلامی و مسایل مربوط به نظام جمهوری اسلامی ایران و سازنده بودن آن با این استدلال که این اثر خود پژوهشی است برای کشف، استخراج، تلفیق و ترکیب و ارائه آراء و اندیشه‌های یکی از بزرگترین اندیشه‌وران ایرانی_اسلامی.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نداشتن جدول و تصویر، تمرین و آزمون، خلاصه کلی و فصل و نتیجه و جمع‌بندی.

۲- محتوایی:

- بیشتر به مثابه گزارش تحقیقی سندی_تحلیلی برای استفاده کارشناسان تعلیم و تربیت است تا یک کتاب درسی.
- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...) برای تفهیم موضوع.
- عدم ارائه منابع مورد استفاده در متن اثر.

آراء دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن ۲۹

- فقدان فصلی پایانی برای ارائه نظریه تربیتی حکیم غزالی به صورت یک نظریه تربیتی منسجم.
- نگارش کتاب برای خوانندگان پیشرفته و عدم ترجمه آیات و روایات که این امر یادگیری را برای دانشجویان مشکل می‌سازد.
- جامعیت نداشتن محتوا و موضوع اثر به دلیل آنکه دیدگاه‌های دانشمندان مسلمان درباره تربیت به ترتیبی که امروز مدنظر است، ارائه نشده است؛ لذا نویسندگان این کتاب به طور ضمنی و به صورتی قراردادی این موارد را احصاء نموده و بعضاً حالتی غیراستاندارد و به زور مرتب کردن دیده می‌شود و همچنین به دلیل کلی و تکراری بودن مباحث طرح شده از سوی اندیشمندان و عدم کاربرد آنها در مسائل اساسی تعلیم و تربیت، محتوای کتاب سیری تاریخی از دیدگاه‌های آنها ارائه می‌نماید و خیلی کاربردی نیست.
- عدم تناسب اثر برای تدریس به عنوان منبع اصلی.
- کاربردی نبودن محتوا با توجه به مسائل روز و سؤالات اساسی تعلیم و تربیت در شرایط حاضر
- برانگیزنده نبودن محتوای کتاب در زمینه اندیشه‌ورزی، ایجاد سؤال و تفکر و صرفاً تقویت بعد دانشی یادگیرندگان

پیشنهادها:

- به عنوان منبع کمکی و جانبی استفاده شود.
- فصلی در پایان کتاب اضافه و نظریه تربیتی حکیم غزالی به صورت یک نظریه تربیتی منسجم ارائه شود.
- نوع نگارش اثر متناسب با دانشجویان تازه‌کار اصلاح شود.
- تأمل جدی‌تری بر روی دیدگاه‌های آن دسته از اندیشمندان مسلمان که حرف‌های بسیار جدی و نو در عرصه تعلیم و تربیت دارند، شود. اندیشمندانی مانند صدرالمآلهین که آشنایی دانشجویان با دیدگاه‌های آنها سبب ایجاد خلاقیت، نوآوری و پاسخگویی به مسائل اساسی تعلیم و تربیت می‌گردد.

«آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن (جلد چهارم)»

مؤلف: دکتر محمد بهشتی و همکاران

ناشر: سمت

سال نشر: ۱۳۸۰

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۷۵

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- کیفیت مناسب اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- داشتن مقدمه کلی و فصول و فهرست اجمالی مطالب.

۲- محتوایی:

- انطباق محتوای اثر با فهرست آن.
- استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- بیان دیدگاه‌های فلسفی، اخلاقی، اجتماعی اندیشمندان مسلمان که غالباً متأثر از مبانی اسلامی است.
- سازنده بودن اثر به دلیل آشناسازی اجمالی دانشجویان با اندیشمندان و مربیان بزرگ تربیتی مسلمان.

۳۲ نقدنامه علوم تربیتی

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- عدم تناسب حجم اثر با تعداد واحدهای درس موردنظر.
- نداشتن پیشگفتار، عدم بیان اهداف صریح و ضمنی، نداشتن نتیجه، جدول و تصویر، خلاصه فصول و کلی، فهرست منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- نامناسب بودن کیفیت معادل سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- عدم جامعیت محتوا.
- عدم انطباق محتوای اثر با عنوان آن.
- قدیمی بودن محتوا.
- نداشتن نمونه‌هایی از نوآوری.
- نداشتن نظم منطقی و انسجام در مطالب و نداشتن الگویی مشترک برای فصول مختلف.

پیشنهادها:

- به عنوان منبعی کمکی در کارشناسی ارشد و دکتری مورد استفاده قرار گیرد.
- در بررسی آراء تربیتی از محتوای موضوعی تحقیقی یکسانی پیروی شود. برای مثال، اگر جهانشناسی اندیشمندان مورد نیاز است، جهانشناسی همه محققین مدنظر قرار گیرد.
- آراء مشترک و ویژه هر اندیشمند شناسایی و معرفی شود، تا علل برجستگی هر مریی در عصر خود مشخص شود.
- سیر مطالعه از نظم منطقی مانند جهانشناسی، انسانشناسی، معرفت‌شناسی، ارزش‌شناسی و استلزامات تربیتی و دلالت‌های ضمنی تربیتی، نتیجه‌گیری و پیشنهادها برخوردار شود.
- اندیشمندان از منظر آراء تربیتی با هم مقایسه و اشتراکات و افتراقات آنها بیان شود.
- مفاهیم تربیتی ابتدای کتاب تحت عنوان کلیات آورده شود.

«آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن (جلد پنجم)»

مؤلف: دکتر محمد بهشتی

ناشر: سمت

سال نشر: ۱۳۸۸

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۵۱۰

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- کیفیت مناسب اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- داشتن پیشگفتار، اهداف روشن و ضمنی، مقدمه کلی و فصول، فهرست تفصیلی مطالب، فهرست اعلام، موضوعی و منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی اثر.
- انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- نوآورانه بودن اثر به دلیل جمع‌آوری دیدگاه‌های اندیشمندان مسلمان و قالب‌دادن به آنها.
- نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب در هر فصل و کل اثر.
- استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.

۳۶ نقدنامه علوم تربیتی

- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- بیان دیدگاه‌های فلسفی، اخلاقی، اجتماعی اندیشمندان مسلمان که غالباً متأثر از مبانی اسلامی است.
- سازگاری اکثر محورهای محتوا با آموزه‌های دین اسلام و ارزشهای اسلامی و متناظر با آسیب‌های تربیتی و اخلاقی موجود در نظام جمهوری اسلامی.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- زیاد بودن حجم اثر از ۲ یا ۳ واحد درسی.
- نداشتن نتیجه‌گیری، جدول و تصویر و خلاصه فصول و کلی.

۲- محتوایی:

- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...).
- عدم تناسب اثر برای تدریس.

پیشنهادها:

- به دلیل حجم زیاد، کتاب به دو جلد تقسیم شود.
- ایرادات مطرح شده رفع شود.

«احتمالات و آمار کاربردی در روان‌شناسی و علوم تربیتی»

مؤلف: دکتر علی دلاور

ناشر: رشد

سال نشر: ۱۳۹۰

نوبت چاپ: ششم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۵۳۰

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن کیفیت اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی.
- تغییرات قابل توجه نسبت به چاپهای قبلی.
- داشتن پیشگفتار، بیان اهداف، مقدمه، فهرست مطالب، نتیجه‌گیری، داشتن جدول و تصویر، خلاصه فصول و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- مناسب بودن کیفیت معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- بهره‌گیری مناسب از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...) برای تفهیم بهتر موضوع.
- جامعیت محتوا و موضوع اثر.

۳۸ نقدنامه علوم تربیتی

- انطباق فصول کتاب با اهداف آن.
- روزآمدی مناسب اثر.
- مناسب بودن نظم منطقی کتاب به استثناء فصل ۲۲.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- زیاد بودن حجم اثر برای درس روش های آماری در دوره کارشناسی (۱۵ فصل از ۲۲ فصل).
- نداشتن کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- نامناسب بودن نظم منطقی و انسجام مطالب فصل ۲۲.
- نارسا بودن عنوان فصل ۲۱. عنوان این فصل در انگلیسی Multiple regression یعنی رگرسیون خطی چندگانه است که رگرسیون خطی چندمتغیری آورده شده است.
- عدم ارجاع درون متنی منابع

پیشنهادها:

- نظم منطقی و انسجام مطالب فصل ۲۲ بهبود یابد.
- عنوان فصل ۲۱ اصلاح شود.
- منابع ذکر شده در پایان هر فصل به صورت ارجاع درون متنی نیز آورده شود.
- مطالب فصل های ۱۶، ۱۹ و ۲۱ بهبود یابد.
- ترتیب و تنظیم فصل ها مجدداً تنظیم شود.

«اصول طراحی و تولید فیلم‌های آموزشی»

مؤلف: دکتر سید عباس رضوی

ناشر: سمت

سال نشر: ۱۳۸۷

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۶۳

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- کیفیت مناسب اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- تناسب حجم اثر با تعداد واحدهای درس موردنظر.
- داشتن پیشگفتار، بیان صریح اهداف، داشتن مقدمه کلی و فصول، فهرست تفصیلی مطالب، نتیجه، جدول و تصویر، خلاصه کلی و فصول و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- بهره‌گیری مناسب از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...) برای تفهیم موضوع.
- نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب در هر فصل و کل اثر.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نداشتن پیشگفتار

۲- محتوایی:

- نادرست بودن معادل واژه‌های Graphed Represntator و Presenter .
- بحث از فیلم آموزشی به عنوان وسیله‌ای کمک‌آموزشی و همراه با معلم در کل کتاب و طرح نشدن این امر که فیلم می‌تواند به تنهایی و بدون وجود معلم برای مقاصد آموزشی استفاده شود.
- انطباق مناسب محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- روزآمد نبودن داده‌ها و اطلاعات اثر.
- نداشتن نوآوری خاص.
- مرتبط نبودن مطالب فصل اول با مطالب سایر فصول.
- عدم استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.
- نامشخص بودن منابع پاراگراف‌های کتاب و ذکر منابعی در فهرست منابع که در متن اشاره‌ای به آنها نشده است.
- دقیق نبودن استنادات و ارجاعات اثر.
- عدم ارتباط مباحث نظری و عملی و فنی و تکنیکی خواننده را به این نتیجه می‌رساند که کارهای فنی و تکنیکی همان است که بوده و حتی با پیشرفت مباحث جدید نظری و فنی تغییری نمی‌کند.

پیشنهادها:

- در پایان هر فصل چندین پروژه عملی برای کار دانشجویان پیش‌بینی شود، زیرا درس از نوع نظری-عملی است.
- به دلیل عملی بودن موضوع تولید فیلم‌های آموزشی، موقعیت‌هایی برای تمرین و اجرای موضوعات عملی در کتاب پیش‌بینی شود.
- ارجاعات اثر کاملاً منطبق و با حفظ امانت کامل باشد.

«اصول و مفاهیم اساسی برنامه‌ریزی درسی»

مؤلف: دکتر کوروش فتحی و اجارگاه

ناشر: ایران زمین

سال نشر: ۱۳۹۰

نوبت چاپ: نهم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۳۲

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر و بهره‌گیری از جملاتی مناسب.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن کیفیت حروف‌نگاری اثر.
- مناسب بودن حجم اثر برای ۲ یا ۳ واحد درسی در دوره کارشناسی.
- داشتن پیشگفتار، بیان ضمنی اهداف اثر، داشتن مقدمه فصول، فهرست اجمالی و تفصیلی مطالب، جدول، تصویر و نمودار و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- نوآورانه بودن اثر به دلیل ارائه اطلاعاتی نسبتاً قابل توجه در زمینه نیازسنجی آموزشی.
- نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب در هر فصل و کل اثر.
- انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات موردبحث.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نامناسب بودن طرح جلد.
- عدم تغییر لازم محتوای کتاب در چاپهای متوالی.
- نداشتن نتیجه، خلاصه کلی و فصول و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- کیفیت متوسط معادل‌سازی اصطلاحات تخصصی و صحیح نبودن معادل بازنگران مفهومی برای واژه «*Reconceptualists*» (بهتر است نومفهوم‌گرایان استفاده شود) و معادل ضد‌معلم برای واژه «*Teacher-Proof*» (بهتر است از واژه «ضدنفوذ معلم» استفاده شود).
- ضعف در بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...) برای تفهیم موضوع.
- ضعیف بودن جنبه تحلیلی کتاب.
- نامناسب بودن جامعیت محتوا و موضوع این اثر به دلیل بی‌توجهی یا توجه ناکافی به مباحث اساسی چون مبانی برنامه ریزی درسی، عناصر برنامه درسی، فرایند طراحی و تدوین برنامه‌های درسی، دیدگاه‌های برنامه درسی، مدیریت و سیاستگذاری برنامه درسی و الگوهای طراحی و تدوین برنامه درسی.
- روزآمد نبودن داده‌ها و اطلاعات اثر.
- طرح ناقص تئوریهای برنامه درسی در فصل دوم و تداخل آنها با بحث دیدگاه‌های برنامه درسی، طرح فرادیدگاه (*Meta-orientation*) آیزنر، جیرو، پینار و پینا در قالب متاتئوری.
- خلط بین برنامه‌درسی و برنامه ریزی درسی و همچنین تدریس و آموزشی در فصل اول.
- ابهام در استنادات و ارجاعات اثر به دلیل بیان منابع مورد استفاده در پایان هر فصل بدون بیان آنها در داخل متن.

اصول و مفاهیم اساسی برنامه‌ریزی درسی ۴۵

پیشنهادها:

- به جای کلمات غیرفارسی (انگلیسی) مانند تکنیک، تئوری و ... از معادل‌های فارسی آنها استفاده شود.
- کتاب با توجه به کمبودهای مختلف، موارد ناقص و تحولات و نوآوری‌های دهه اخیر در حوزه مطالعات برنامه درسی تجدیدنظر اساسی شود.

«آموزش بزرگسالان»

مؤلف: دکتر عیسی ابراهیمزاده

ناشر: پیام نور

سال نشر: ۱۳۸۷

نوبت چاپ: دهم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۵۲

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- رعایت مناسب قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن کیفیت شکلی و چاپی اثر مانند حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی و طرح جلد.
- بیان اهداف اثر، مقدمه کلی و فصول، فهرست تفصیلی مطالب، و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- بهره‌گیری از ابزارهای علمی مانند مقدمه، خلاصه فصل، آزمون، جدول، شکل و نمودار.
- جامعیت مناسب محتوا.
- تطابق محتوا با عنوان و فهرست اثر.
- نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب در هر فصل و کل اثر.

۴۸ نقدنامه علوم تربیتی

- استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث و معتبر بودن منابع استفاده شده.
- رعایت امانت در نقل قولها و دقت در ارجاعات.
- کاملاً بی طرفانه بودن مباحث و مطالب ارائه شده.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نداشتن پیشگفتار، نتیجه گیری و جمع بندی و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- به روز نبودن داده ها و اطلاعات اثر.
- مشاهده نشدن مباحث نوآورانه و خلاق در اثر.

پیشنهادها:

- مطالب و داده های اثر به روز شود.
- مباحث نوآورانه و خلاق در اثر طرح شود.

«آموزش پودمانی: از نظریه تا کاربرد»

مؤلف: دکتر حسین خنیفر

ناشر: سمت

سال نشر: ۱۳۸۷

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۸۷

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسابودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش.
- مناسب بودن حروف نگاری، صحافی، صفحه‌آرایی و ...
- تناسب حجم اثر با تعداد واحدهای درسی.
- داشتن اهداف صریح، مقدمه کلی، فهرست اجمالی مطالب، جدول و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- استفاده از جدول و نمودار.
- تنوع و پوشش مناسب مطالب.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- داشتن دشواری‌های نگارشی (برای مثال در بخش کلیات بارها و بارها به تعریف پودمان پرداخته شده است، مرتب از فرانسوی و انگلیسی بودن واژه پودمان سخن گفته شده، اما بحث جمع‌بندی نشده است) و عدم توانایی مؤلف در پرداختن به موضوع موردنظر (برای مثال در فصل دوم، مؤلف از آموزش پودمانی و جایگاه آن در بهسازی منابع انسانی بحث می‌کند، ولی نه بهسازی استراتژیک منابع انسانی روشن می‌شود و نه چگونگی عملکرد آموزش پودمانی. از سوی دیگر، آموزش پودمانی ناجی بهسازی منابع انسانی نوین تلقی شده است، در حالیکه چنین ادعایی نمی‌تواند کارآمد باشد).
- نامناسب بودن جلد کتاب با موضوع آن.
- نداشتن پیشگفتار، نتیجه‌گیری، خلاصه فصل و کلی، فهرست اعلام و موضوعی و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- نامناسب بودن کاربرد اصطلاحات تخصصی. برای نمونه، ترجمه اصطلاح *Proactive* به فراکنشی نادرست است، به جای آن باید اصطلاح فارسی دقیق‌تری آورده شود. در نگارش معادل انگلیسی یا فرانسه اسامی و اصطلاحات باید دقت شود. برای مثال *Unesco* به صورت *Unisco* یا *Module* به صورت *Modul* آورده شده است.
- کتاب فاقد تمرین و آزمون بوده و بحث‌ها مقدمه و مؤخره مؤثر ندارد.
- کتاب تمام اهداف آموزش ضمن خدمت را پوشش نمی‌دهد.
- عمق مطالب جای سؤال دارد. مطالب همه فصول بسیار سطحی بیان شده و جهت‌گیری مطالب بیشتر اطلاع‌رسانی است تا بحث علمی.
- اگرچه اثر با عنوان و فهرست داده شده انطباق دارد، ولی هر یک از عناوین ارائه شده انتظاری را ایجاد می‌کند که برآورده نمی‌شود. برای مثال، فصل ششم مراحل برنامه‌ریزی آموزش پودمانی در سازمانها را هدف قرار داده است، اما محتوای آن فقط به نیازسنجی که یکی از مراحل و عناصر برنامه‌ریزی است، مربوط می‌شود.

آموزش پودمانی: از نظریه تا کاربرد ۵۱

- منابع فارسی اثر در ۹۵٪ موارد به قبل از سال ۱۳۸۲ برمی‌گردد و منابع انگلیسی جدیدترین اثر نیز به سال ۲۰۰۴ برمی‌گردد و غالب مستندات انگلیسی مورد استفاده مربوط به دهه ۱۹۹۰ است. لذا منابع روزآمد نیستند.
- انسجام خاص یک کتاب درسی استاندارد در این کتاب دیده نمی‌شود. محتوای فراهم آمده بیشتر جنبه گردآوری دارد. پرش‌های درون متنی فراوانی دیده می‌شود. برای مثال در فصل دهم، زمانیکه از فنون تدریس بحث می‌شود، مطالب به ناگاه به ارزشیابی کشیده می‌شود.
- منابع زیادی در متن وجود دارد که در فهرست منابع اثری از آنها نیست. نقص اساسی دیگر در بهره‌گیری از منابع، عدم تعیین میزان مطالب مورد استفاده است. برای مثال، ۹۵٪ فصل نهم کتاب برداشتی از کتاب آقای دکتر فتحی واجارگاه است.
- نداشتن دقت لازم در ارجاعات به ویژه در ارجاع مستقیم.

پیشنهادها:

- اثر مذکور براساس منطق برنامه ریزی آموزش پودمانی از نو سازماندهی شود.
- به دور از تعجیل، تکلیف کتاب از منظر رویکردی، با عنایت به مرزبندی مفهومی و محتوایی مشخص شود. اگر رویکرد کتاب، کاربرد نظریه سیستمی در برنامه ریزی درسی و آموزشی است، از این منطق پیروی کند و اگر رویکرد کتاب، برنامه ریزی آموزشی به رویکرد بهسازی منابع انسانی است، از آن رویکرد استفاده شود.
- امروزه آموزش پودمانی با فناوری‌های *IT* و *ICT* درآمیخته است و مباحث سودمندی نیز دیده می‌شود. لذا تلفیق فناوری‌های نو در این کتاب مطلوب خواهد بود.

«آموزش جامع سازمانی (با رویکرد آموزش بزرگسالان)»

مؤلف: دکتر زهرا صباغیان و سهیلا اکبری

ناشر: سمت

سال نشر: ۱۳۸۹

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۶۲۸

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن کیفیت اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب کاربرد اصطلاحات تخصصی و استفاده از واژه‌نامه و نمایه.
- کیفیت مناسب معادل‌سازی اصطلاحات تخصصی.
- جامعیت محتوا با توجه به اهداف درس موردنظر.
- انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- مطابقت مطالب اثر با سرفصل‌های شورایعالی برنامه‌ریزی برای درس موردنظر.
- مناسب بودن اثر برای تدریس در دوره کارشناسی ارشد.
- نظم منطقی و انسجام مطالب در هر فصل و کل اثر.

آموزش جامع سازمانی ۵۳

- استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- آغاز هر فصل یک نمودار مفهومی دارد که در نوع خود بی نظیر و یک نوآوری است.
- روزآمد بودن مطالب درسی نسبت به کتابهای مشابه خودش.
- توجه به آموزش کارکنان به عنوان آموزش بزرگسالان.
- استفاده از منابع موجود به قدر کفایت.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- زیادبودن حجم اثر از تعداد واحدهای درسی (۲ واحد) و حتی زیادبودن آن برای ۳ واحد درسی.
- نداشتن نتیجه گیری و خلاصه فصل و همچنین فهرست اعلام و موضوعی.
- حجم زیاد کتاب به دلیل زیادبودن مطالب تکراری به ویژه در فصل سوم که زائد به نظر می رسد.

۲- محتوایی:

- عدم بهره گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...).
- عدم تناسب محتوای کتاب با آموزش بزرگسالان به جز فصل سوم آن.
- مشکل داشتن جدول صفحه صفحه ۲۱۱.
- عدم هماهنگی نقشه مفهومی ابتدای فصل با محتوای فصل چهارم.
- استفاده از پایان نامه های ارشد و دکتری به نام مؤلف و بی توجهی به نویسندگان آنها.
- کم توجهی به ارزشیابی مدرس به عنوان مهمترین عنصر آموزش.
- کم توجهی اعتبارسنجی مؤسسه آموزشی و توجه صرف به ارزشیابی برنامه آموزشی.

پیشنهادها:

- اگرچه در کتاب به تمام مراحل آموزش توجه شده است، اما بیشتر به آموزش کارکنان به شیوه سنتی و رایج توجه شده است و کمتر به پارادایم‌های جدید آموزشی مانند آموزش‌های حین کار، آموزش گروهی و مبتنی بر همکاری و مشارکتی توجه شده است. پارادایم‌های جدید آموزشی که ویژه آموزش بزرگسالان است. بعلاوه بر فرهنگ و جو سازمانی به عنوان سازمان یادگیرنده توجه نشده است، اگرچه فصل آخر کتاب به سازمان یادگیرنده تخصیص داده شده است. لذا پیشنهاد می‌شود این پارادایمها در چاپ آتی مدنظر قرار گیرد.
- در کتاب به فرایند اجتماعی شدن و مراحل آن در سازمان توجه نشده است که پیشنهاد می‌شود مدنظر قرار گیرد.
- به ساختار سازمانی، فناوریهای جدید، مسیر شغلی (کارراهه شغلی)، یا آموزش‌های متناسب با نردبان شغلی پرداخته شود.
- اگرچه در مقدمه کتاب ادعا شده است که کتابی کاربردی است، اما مطالب داخل فصول از چنین قوتی برخوردار نیست، لذا بهتر است در چاپهای بعدی این امر تقویت شود.
- از کتاب به عنوان منبعی فرعی در دوره کارشناسی ارشد استفاده شود.
- از گستردگی مطالب و حجم بیش از اندازه کتاب کاسته شود.
- برای انسجام بیشتر کتاب بهتر است برخی از فصلها، زیر بخش‌های خاصی برده شود.
- فصل چهارم کتاب، شیوه‌ها و روشها و فنون تدریس مورد بازبینی قرار گیرد و دقیقاً مطابق با عنوان آن یعنی تدریس در آموزش سازمانی شود و یا حذف شود.
- فصل هشتم کتاب نسبت به سایر مباحث از جایگاه روشنی برخوردار نیست و بهتر است بازبینی شود.
- منبع نمودار ۴-۱ مشخص شود.
- در فصل پنجم کتاب به چگونگی ارزشیابی آموزش کارکنان نیز پرداخته شود.
- به دلیل طولانی بودن فصلها، در انتهای هر فصل یک جمع‌بندی یا نتیجه‌گیری آورده شود.
- از مثالهای عینی برای یادگیری بهتر مطالب استفاده شود.

«برنامه آموزش و پرورش در دوره پیش از دبستان»

مؤلف: ونیتا کول

مترجم: دکتر فرخنده مفیدی

ناشر: سمت

سال نشر: ۱۳۸۰

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۶۹

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن کیفیت اثر از نظر حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد.
- تناسب حجم اثر با ۲ واحد درسی دوره کارشناسی.
- داشتن پیشگفتار، بیان صریح اهداف، داشتن مقدمه، فهرست اجمالی مطالب، جدول و تصویر، فهرست منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- بهره‌گیری مناسب از ابزارهای علمی مانند تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر نقشه و ...
- جامعیت مناسب محتوا و موضوع اثر با توجه به اهداف درس.

۵۶ نقدنامه علوم تربیتی

- انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- تناسب اثر برای تدریس در دوره کارشناسی رشته آموزش پیش‌دبستانی و دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته‌های علوم تربیتی.
- مناسب بودن کیفیت ترجمه اثر و رعایت اصول ترجمه.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- تغییرات محدود شکلی کتاب نسبت به چاپهای قبلی.

۲- محتوایی:

- عدم بهره‌گیری از بحث مقدماتی و جمع‌بندی نهایی.
- قدیمی بودن محتوا (حدود دو دهه قبل).

پیشنهادها:

- به دلیل قدیمی بودن اثر، لازم است تجارب جدید نویسندگان خارجی و به ویژه مریبان که بعداً کتاب را غنای بیشتر بخشیده‌اند، مورد بررسی قرار گیرد.
- آثار جدیدی به زبان فارسی تالیف یا ترجمه و در آنها از روشهای جدید آموزشی استفاده شود.
- نوسازی و توجه به یافته‌های جدید مرتبط با آموزش پیش‌دبستانی مدنظر قرار گیرد.
- محتوای بیشتری در خصوص محتوا و به روز شدن آن به کتاب اضافه شود.
- از مستندات و منابع بیشتری استفاده شود.

«آموزش و پرورش تطبیقی (مبانی، اصول و روشها)»

مؤلف: دکتر بهرام محسن‌پور

ناشر: سمت

سال نشر: ۱۳۸۹

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۱۰۱

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی.
- بیان ضمنی اهداف اثر، داشتن مقدمه کلی، فهرست اجمالی مطالب، فهرست منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- تناسب اثر برای تدریس در دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد به عنوان منبع کمکی.
- روزآمدی داده‌ها و اطلاعات اثر.

۵۸ نقدنامه علوم تربیتی

- نوآورانه بودن اثر به دلیل طرح رویکردهای مختلف مطالعات تطبیقی و روشهای تحقیق تطبیقی.
- نظم منطقی و انسجام مطالب در هر فصل و کل اثر.
- رعایت امانت و دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- نداشتن ابعاد سازنده یا مخرب سیاسی، اجتماعی و فرهنگی.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- مناسب بودن طرح جلد.
- عدم تناسب حجم اثر با ۲ یا ۳ واحد درسی در دوره کارشناسی یا کارشناسی ارشد.
- نداشتن پیشگفتار، نتیجه، جدول و تصویر و خلاصه کلی و فصول.

۲- محتوایی:

- عدم استفاده از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...) برای تفهیم موضوع.
- جامعیت نداشتن محتوا و موضوع اثر.
- عدم استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.

پیشنهادها:

- کتابی با جامعیت در زمینه آموزش و پرورش تطبیقی به ویژه در حوزه برنامه ریزی درسی و آموزشی تدوین شود.

«آموزش و پرورش تطبیقی دوره اول متوسطه در کشورهای منتخب»

مؤلف: دکتر علیرضا عصاره

ناشر: یادواره کتاب

سال نشر: ۱۳۸۹

نوبت چاپ: دوم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۳۶۰

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- مناسب بودن کیفیت اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- داشتن پیشگفتار، بیان ضمنی اهداف اثر، داشتن مقدمه کلی، فهرست تفصیلی مطالب، جدول و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- رعایت انصاف در نقد و بررسی‌ها و بی‌طرفی علمی.
- توجه به رویکرد اسلامی در اثر به دلیل توجه به کشورهای مالزی و مصر در کنار کشورهای پیشرفته.
- رویکرد مناسب کتاب نسبت به فرهنگ و ارزشهای اسلامی و مسایل مربوط به نظام جمهوری اسلامی ایران.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

۶۰ نقدنامه علوم تربیتی

- داشتن اشتباهات تایپی.
- نداشتن تصویر، نمودار، نقشه، تمرین و آزمون، خلاصه، نتیجه و جمع‌بندی، فهرست اعلام و موضوعی و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...) برای تفهیم بهتر موضوع.
- ابهام در جامعیت محتوا و موضوع اثر به دلیل عدم ارتباط نیمی از مطالب کتاب با مطالعات تطبیقی.
- عدم انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن به دلیل عدم تأکید بر دوره اول متوسطه در مطالعات تطبیقی.
- ابهام در روزآمدی محتوا به دلیل استفاده از آمار جمعیت ایران مربوط به سال ۱۳۷۰، تقسیم‌بندی استانها مربوط به سال ۱۳۷۷ و ذکر مساحت ایران بدون ذکر منبع آن.
- وجود منابعی در اثر بدون ذکر مأخذ آنها مانند شمایل ایران نژاد در ص ۱۱۳.

پیشنهادها:

- کتاب براساس منابع مطالعات تطبیقی تجدیدنظر شود.

«آموزش و پرورش سه مقطع (ابتدایی، راهنمایی تحصیلی و متوسطه نظام
جدید (واحدی) به انضمام اهم آئین نامه‌ها)»

مؤلف: محمدحسین بروج و محمدتقی ندیمی

ناشر: مهرداد

سال نشر: ۱۳۸۷

نوبت چاپ: هشتم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۱۵۲

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن کیفیت اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- تناسب حجم اثر با ۳ واحد درسی.
- تغییرات مناسب کتاب نسبت به چاپ‌های قبلی و افزوده شدن مطالب جدید.
- داشتن پیشگفتار، بیان اهداف اثر به صورت صریح، بیان مقدمه فصول، بیان فهرست تفصیلی مطالب، داشتن جدول و تصویر و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- استفاده از اهداف رفتاری، فعالیتهای تکمیلی، جدول و نمودار و آمار.
- میزان جامعیت محتوا و موضوع.

۶۲ نقدنامه علوم تربیتی

- انطباق محتوای اثر را با عنوان و فهرست آن.
- تناسب اثر برای تدریس با توجه به رشته و مقطع تحصیلی.
- نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب هر فصل و کل اثر.
- توصیف مناسب وضع موجود.
- داشتن نوآوری به دلیل بیان مطالبی درباره خرق عادت و استفاده از ابزارهای مختلف برای خارج ساختن کتاب از حالت خشک و نظری صرف.
- دقت در استنادات و ارجاعات.
- نگارش کتاب با رویکرد جامعه ایرانی.
- توجه به مسائل آموزش و پرورش با رویکردی محلی_ملی.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نداشتن نتیجه‌گیری، خلاصه فصول و کلی و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- عدم استفاده از داده‌های جدید و به روز.
- کم و ضعیف بودن تحلیل و تبیین مطالب.
- مشخص نبودن منبع بحث خرق عادت در تربیت در صفحه ۴۹ کتاب .

پیشنهادها:

- از مطالب و منابع به روز استفاده شود.
- تبیین و تحلیل مطالب تقویت شود.
- در پایان هر فصل مطالب جمع‌بندی شود.

«برنامه درسی به سوی هویت‌های جدید: شرحی بر نظریات معاصر برنامه درسی»

مؤلف: دکتر کوروش فتحی واجارگاه

ناشر: آبیژ

سال نشر: ۱۳۸۶

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۳۵۲

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- نگارش اثر به صورت علمی.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن حروف‌نگاری و منطبق بودن صفحه‌آرایی با استانداردهای لازم.
- بیان ضمنی اهداف اثر، داشتن مقدمه فصول، فهرست تفصیلی مطالب، تصویر، فهرست منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- استفاده از تصاویر در بیوگرافی.
- روزآمدی داده‌ها و اطلاعات و منابع.
- نوآورانه بودن اثر.
- استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.
- رعایت امانت و دقت در استنادات و ارجاعات.

۶۴ نقدنامه علوم تربیتی

- وجود جهت گیری تاریخ نگارانه و توصیفی-روایتی در اثر.
- ارتقاء قدرت تحلیل، انتقاد و مقایسه نظریات برنامه درسی در دانشجویان و ایجاد خلاقیت و نوآوری در تفکرات آنها.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- ابهام در روان بودن نگارش اثر به دلیل استفاده بیش از حد از منابع و ارائه منابع به صورت ناهماهنگ (فارسی و انگلیسی) در متن (برای مثال در صفحه ۳ پاراگراف دوم و صفحه ۱۸ پاراگراف دوم).
- نامناسب بودن صحافی کتاب و امکان جداشدن جلد از شیرازه.
- عدم ارتباط طرح جلد با محتوای کتاب.
- نامشخص بودن حدود و ثغور مقدمه هر فصل.
- نداشتن پیشگفتار، نتیجه، جدول و خلاصه کلی و فصول.
- ابهام در جامعیت محتوا و موضوع اثر با توجه به اهداف درس خاص.

۲- محتوایی:

- عدم استفاده از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...) برای تفهیم موضوع.

پیشنهادها:

- در ابتدای هر فصل یک پیش سازماندهنده یا مقدمه کوتاه آورده شده و در آن هدف از فصل و ساختار فصل ارائه شود.
- در پایان هر فصل جمع بندی و نتیجه گیری آورده شود.
- کتاب توسط یک طراح آموزشی یا ویراستار مجرب و متخصص ویرایش شود.
- در پایان کتاب، نمایه اعلام، اشخاص، مکان ها و ... و یک واژه نامه تخصصی افزوده شود.
- منظور و سرفصل های عناوین جلد های بعدی در پیشگفتار کتاب توضیح داده شود.

برنامه درسی به سوی هویت‌های جدید ۶۵

- طرح جلد براساس عنوان کتاب تغییر و از طرح مناسب‌تری استفاده شود.
- مطالب ابتدایی فصل اول جدا شده و در یک پیشگفتار یا مقدمه آورده شود.
- مطالب فصل اول بویژه صفحات ۵ و ۶ بازنویسی شود و از تکرار مطالب جلوگیری شود.
- سبک ارجاعات اثر یکدست شود.
- از کتاب به عنوان منبعی کمکی و مرجع استفاده شود.
- در معادل اصلاحات تخصصی «بچه‌های سایر مردم» در صفحه ۱۱۱، «بازتولید» در صفحه ۴۳ و «نصابان» در صفحه ۲۴۶ بازننگری شود.
- این اثر در دوره دکتری برنامه‌ریزی درسی استفاده شود.

«برنامه‌ریزی آموزش ضمن خدمت کارکنان»

مؤلف: دکتر کوروش فتحی واجارگاه

ناشر: سمت

سال نشر: ۱۳۸۹

نوبت چاپ: ششم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۳۳

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- کیفیت مناسب اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- تناسب حجم اثر برای ۲ واحد درسی.
- داشتن مقدمه فصول، فهرست اجمالی و تفصیلی مطالب، جدول و تصویر و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- نظم منطقی و انسجام مطالب در هر فصل و در کل اثر.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

۷۰ نقدنامه علوم تربیتی

- عدم تغییر کتاب نسبت به چاپهای قبلی.
- نداشتن پیشگفتار، عدم بیان اهداف، نداشتن نتیجه، خلاصه کلی و فصول و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- عدم استفاده از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...) برای تفهیم موضوع.
- ابهام در جامعیت محتوا و موضوع اثر به دلیل پوشش ندادن مباحث جدید آموزش سازمانی.
- استناد به منابع دست‌دوم (مثلاً فتحی به جای کافمن) و عدم استفاده کافی از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.
- روزآمد نبودن داده‌ها و اطلاعات اثر و استفاده از منابع قبل از سال ۲۰۰۰.
- وجود منابعی در اثر بدون ذکر مأخذ آنها و ابهام در استنادات و ارجاعات اثر.
- تفاوت عنوان کتاب با محتوای آن. عنوان کتاب آموزش ضمن خدمت کارکنان است، در صورتیکه محتوا به آموزش ضمن خدمت معلمان می‌پردازد.
- تکراری بودن بسیاری از مطالب.

پیشنهادها:

- در آموزش ضمن خدمت کارکنان از واژه *Training* استفاده می‌شود و در آموزش آکادمیک از واژه *Education*، این مورد در کتاب اصلاح شود.
- برای تدریس در دوره کارشناسی مدیریت استفاده شود.
- عنوان کتاب به عنوان بهتر و جدیدتری چون آموزش و بهسازی منابع انسانی تغییر یابد.
- از منابع به روز و مرتبط استفاده شود.
- مطالب تکراری حذف شود.

«برنامه‌ریزی درسی راهبردی در آموزش عالی»

مؤلف: دکتر محبوبه عارفی

ناشر: جهاد دانشگاهی دانشگاه شهید بهشتی

سال نشر: ۱۳۸۴

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۹۶

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن کیفیت اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صحافی، طرح جلد و ...
- تناسب حجم اثر با تعداد واحدهای درس موردنظر.
- بیان اهداف اثر به صورت صریح و ضمنی، مقدمه، داشتن فهرست تفصیلی مطالب، داشتن جدول و تصویر، فهرست موضوعی و منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- بهره‌گیری از ابزارهای علمی (جدول، آمار، تصویر و ...) برای تفهیم موضوع.
- طرح مباحث جدید مانند دین و معنویت، استعمار فرانسه، جنگ‌های نرم‌افزاری و ... در اثر.
- نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب در کل اثر.

۷۴ نقدنامه علوم تربیتی

- استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.
- دقت در استنادات و ارجاعات.
- سازنده بودن کتاب به دلیل ارائه مطالعه موردی در فصل هشتم و همچنین طرح چالشهای مربوط به آموزش عالی ایران در فصل هفتم.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نداشتن پیشگفتار، نتیجه و خلاصه.
- طولانی شدن جملات برخی قسمت‌ها مانند پاراگراف آخر صفحه ۳۹ و پاراگراف چهارم صفحه ۴۰.
- زیادبودن تعداد خطوط برخی قسمت‌ها.

۲- محتوایی:

- عدم استفاده از بحث ابزارهای علمی (بحث مقدماتی و مقدمه) برای تفهیم موضوع.
- داشتن مقدمه‌ای بسیار طولانی.
- به روز نبودن اطلاعات و داده‌های اثر.
- مبهم بودن جامعیت محتوا و موضوع اثر.
- انطباق کم محتوای اثر با عنوان و فهرست آن و مشخص نبودن اینکه این کتاب به برنامه ریزی درسی راهبردی می‌پردازد یا برنامه ریزی درسی به عنوان راهبردی در آموزش عالی، ضمن آنکه درباره گفتارهای فصلها انطباق وجود ندارد و برخی از فصلها (فصول چهارم و هشتم) گفتار ندارند و برخی فصلها (فصل دوم) گفتارهایی طولانی دارند.
- عدم تألیف کتاب برای تدریس در رشته برنامه ریزی درسی.

پیشنهادها:

برنامه‌ریزی درسی راهبردی در آموزش عالی ۷۵

- بین برنامه‌ریزی درسی راهبردی و برنامه آموزش راهبردی تفکیک قائل شود. زیرا؛ عنوان کتاب از برنامه‌ریزی راهبردی (استراتژیک) حکایت دارد، در حالیکه محتوای کتاب به برنامه‌ریزی درسی به شکل راهبردی و کلی توجه کرده است.
- به عنوان منبعی کمکی در دروسهای برنامه‌ریزی درسی استفاده شود. یا در صورت استفاده از آن به عنوان منبع اصلی، حجم کتاب متناسب با درس اصول و روشهای برنامه‌ریزی درسی آموزش عالی مجدداً تنظیم شود.
- موضوعات و محورهای اصلی کتاب در بستر برنامه‌ریزی درسی ایران مطرح و از مثالها و نمونه‌هایی از جامعه ایران بیشتر استفاده شود.
- مقدمه اولیه کتاب بسیار طولانی است. بهتر است مطالب مقدمه در فصلهای دیگر استفاده شده و به جای آن از پیشگفتار استفاده شود.

«تاریخ آموزش و پرورش در اسلام و ایران»

مؤلف: دکتر منوچهر وکیلان

ناشر: دانشگاه پیام نور

سال نشر: ۱۳۹۰

نوبت چاپ: هفتم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۳۰

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن کیفیت اثر از نظر حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی و ...
- تناسب حجم اثر با تعداد واحدهای درسی.
- داشتن پیشگفتار، بیان صریح اهداف اثر، داشتن مقدمه فصول، فهرست اجمالی مطالب، نتیجه، تصویر، خلاصه فصول و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- کاربرد خوب اصطلاحات در اثر.
- کیفیت خوب معادل‌سازی اصطلاحات تخصصی.
- بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار).

نقاط ضعف:

۱- شکلی

-

۲- محتوایی:

- نداشتن جامعیت لازم و تأکید بر تاریخ به جای تاریخ آموزش و پرورش.
- عدم انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- نامنظم بودن و پراکندگی مطالب و نداشتن پیوستگی و مستندات معتبر.
- به روز نبودن اطلاعات و داده‌های اثر.
- نداشتن نوآوری.
- پرداختن تلگرافی به آراء اندیشمندان اسلامی در فصل آخر.
- نداشتن نظم منطقی و انسجام در محتوا.
- بهره‌گیری از منابع علمی دست دوم و سوم برای تبیین موضوع.
- استفاده از منابع بدون ذکر مأخذ آنها مانند آراء دانشمندان مسلمان، مطالب مربوط به رازی در صفحه ۶۲، مطالب مربوط به ملاصدرا در صفحه ۱۵۸، مطالب مربوط به فارابی در صفحه ۱۵۶، مطالب مربوط به کندی در صفحه ۱۵۵ و ...
- ضعف در استنادات و ارجاعات.

پیشنهادها:

- مفاهیم کلیدی از قبیل تاریخ، آموزش و پرورش، تاریخ آموزش و پرورش، مکتب، مدرسه، حلقه، مجلس و ... در ابتدای کتاب تعریف شود.
- اقوامی که قبل از آریایی‌ها در این سرزمین بوده‌اند، شناسایی و معرفی شوند.
- به فلسفه تاریخ توجه شود، زیرا آموزش و پرورش محصول فکر است، لذا لازم است که فضای اعتقادی هر دوره تاریخی ذکر گردد و دیدگاه‌های آموزشی- تربیتی با تکیه بر پیش‌فرضهای ذهنی رهبران دینی و حکومتی آن دوره دوره معرفی و بیان شوند.
- دقیقاً مشخص شود که هر دوره‌ای در چه مقطعی از تاریخ حیات داشته است و علت ظهور و افول آنها نوشته شود

تاریخ آموزش و پرورش در اسلام و ایران ۷۹

- آثار و تحولات آموزشی-تربیتی هر دوره به صورت رسمی و غیررسمی مشخص گردد.
- اثرات آموزشی-تربیتی ملل بیگانه و ادیان و مذاهب غیرایرانی بر آموزش و پرورش ایران، در حوزه‌های خاص از سرزمین ایران و یا کل آن مشخص و بیان شود.
- نقاط قوت و ضعف آموزش و پرورش هر دوره تحلیل و پیشنهادهای لازم برای تحول آموزش و پرورش فعلی بیان گردد.
- تمامی مطالب تاریخی مستند به منابع معتبر باشد، از منابع دست دوم و سوم کمتر استفاده شود.
- جهت مطالعه بیشتر منابع جدید معرفی شود.

«تئوری، تحقیق و عمل در مدیریت آموزشی»

مؤلف: وین. ک هوی و سیسیل. ج میسکل

مترجم: دکتر میرمحمد سید عباسزاده

ناشر: دانشگاه ارومیه

سال نشر: ۱۳۸۲

نوبت چاپ: چهارم

محل نشر: ارومیه

تعداد صفحات: ۸۷۵

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- مناسب بودن حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- تناسب حجم اثر برای یک درس ۳ واحدی.
- داشتن پیشگفتار، بیان اهداف، بیان مقدمه فصل و کلی، فهرست مطالب، نتیجه‌گیری، جدول و تصویر، خلاصه فصل، فهرست لغات، فهرست منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- غنی و مناسب بودن اثر در زمینه مدیریت آموزشی به دلیل دانش وسیع مؤلفان در زمینه مدیریت آموزشی.
- انطباق مناسب محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- نوآورانه بودن ترکیب موضوعات مدیریت با اداره مدارس و سازمانهای آموزشی و ارائه ماهرانه آن.
- نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب در هر فصل و کل اثر.

۸۲ نقدنامه علوم تربیتی

- استفاده به قدر کفایت از منابع موجود.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- امتیازات اثر در شناسایی و طرح مبانی تئوری، تحقیق و عمل در مدیریت آموزشی و پیوند هنرمندانه مبانی مدیریت عمومی و مدیریت آموزشی.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- رسا و روان نبودن ترجمه اثر.
- وجود اشکالات متعدد ویرایشی و نگارشی و نیاز به ویرایش ادبی.

۲- محتوایی:

- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار).
- عدم جامعیت اثر برای جامعه ایرانی.
- قدیمی بودن محتوای کتاب (اصل اثر مربوط به سال ۱۹۸۷ است).
- فقدان سازماندهی کتاب جهت نیاز آموزشی.

پیشنهادها:

- کتاب ویراستاری ادبی شود.
- کتاب به عنوان منبع اصلی برای ۳ واحد درسی دوره‌های ارشد و دکتری استفاده شود.
- در استفاده از کتاب به ویژگی‌های کتاب توجه شود. اینکه کتاب ترجمه منبع سال ۱۹۸۷ است، محتوا به ارائه موضوعات و مباحث کلاسیک مدیریت آموزشی مانند اصول و مبانی می‌پردازد و به مباحث جدید مانند مدیریت آموزشی در سازمانهای یادگیرنده، مدیریت دانش و ... کمتر توجه شده است.
- کتاب براساس نیاز آموزشی سازماندهی شود.

«تدریس مؤثر با استفاده از فناوری در آموزش عالی»

مؤلف: آی. دبلیو. (تونی) بیتز، گاری پول

مترجم: دکتر بی بی عشرت زمانی و سید امین عظیمی

ناشر: سمت

سال نشر: ۱۳۹۰

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۳۸۲

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن کیفیت اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- داشتن پیشگفتار، بیان صریح اهداف اثر، داشتن مقدمه کلی، فهرست اجمالی مطالب، جدول و تصویر، خلاصه فصول و کلی، فهرست اعلام و منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، نمودار و جدول) برای تفهیم بهتر موضوع.
- مناسب بودن کیفیت معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.

۸۴ نقدنامه علوم تربیتی

- انطباق مناسب محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- نوآورانه بودن داده‌ها و اطلاعات اثر به دلیل ارائه روش تدریس با این سبک برای اولین بار و طراحی الگوی *Sections* و برقراری ارتباط بین تدریس حضوری و تدریس با استفاده از فنآوری (تدریس تلفیقی).
- داشتن نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب در هر فصل و کل اثر.
- جامعیت محتوا و موضوع اثر.
- ارائه راهنمایی عملی به اعضای هیئت علمی مایل به استفاده از فنآوری اطلاعات و ارتباطات در تدریس به ویژه در محیط مجازی و دیجیتالی.
- مناسب بودن محتوای اثر برای دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری و همچنین استادان دانشگاه‌های مجازی و آموزش از دور به ویژه اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام‌نور به دلیل تشریح گام به گام تدریس به استفاده از فنآوری.
- استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.
- دقت مناسب در استنادات و ارجاعات اثر.
- داشتن جهت‌گیری علمی و فلسفی و مبتنی بودن بر معرفت‌شناسی پسااثبات‌گرایی (*Postpositivism*).
- قابل توجه و تأکیدبودن ابعاد سازنده کتاب برای جامعه علمی و اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های کشور.
- روان بودن کیفیت ترجمه.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نداشتن تمرین و آزمون و خلاصه
- نامناسب بودن طرح روی جلد از نظر زیبایی‌شناسی و برانگیزنده بودن

۲- محتوایی:

- نامناسب بودن کیفیت معادل سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی برای مثال واژه *student* در جاهای مختلف به معادل‌های دانش‌آموز، دانشجو و شاگرد مورد استفاده قرار گرفته است یا معادل ساخت‌گرایی برای واژه

تدریس مؤثر با استفاده از فناوری در آموزش عالی ۸۵

constructivism نامناسب است و با معادل واژه *Structuralism* اشتباه می‌شود.

• در فلسفه ساختن‌گرایی که مورد تأکید نویسندگان از دیدگاه روانشناسی یادگیری بوده، توجه خاصی به دیدگاه پساساختارگرایی نشده است و در سوگیری نویسندگان تناقض وجود دارد.

• عنوان کتاب « *Efective Teaching with Technology in Higher Education; Foundations for Success* » تدریس مؤثر با استفاده از فناوری در آموزش عالی: بنیادهایی برای موفقیت است، که به طور کامل ترجمه نشده است.

پیشنهادها:

- کتاب به عنوان منبعی کمکی برای دانشجویان رشته تکنولوژی آموزشی و منبعی مفید اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌ها مورد استفاده قرار گیرد.
- سبک نگارش کتاب به عنوان راهنمایی برای مؤلفان ایرانی در نگارش کتابهای درسی مورد استفاده قرار گیرد
- مترجمان کتاب درباره برخی از مطالب توضیح داده و مغایرت‌های فرهنگی را گوشزد نمایند.

«تعلیم و تربیت در نهج البلاغه»

مؤلف: عبدالمجید زهدات

ناشر: دفتر تبلیغات اسلامی

سال نشر: ۱۳۸۰

نوبت چاپ: دوم

محل نشر: قم

تعداد صفحات: ۲۴۴

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- مناسب بودن کیفیت اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- داشتن پیشگفتار، بیان ضمنی اهداف اثر، فهرست تفصیلی مطالب، فهرست منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- روزآمدی داده‌ها و اطلاعات اثر.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- بی‌طرفی نویسنده در نقدها و بی‌طرفی در بررسی‌های علمی.
- انطباق کامل رویکرد اثر نسبت به فرهنگ و ارزشهای اسلامی و مسایل مربوط به نظام جمهوری اسلامی ایران.
- مفید و قابل‌اعتبار بودن اثر در ترویج فرهنگ و ارزشهای دینی و اسلامی.

۸۸ نقدنامه علوم تربیتی

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نداشتن مقدمه کلی و فصول، جدول، تصویر و نقشه، تمرین و آزمون، خلاصه فصول و کلی، نتیجه و جمع‌بندی.

۲- محتوایی:

- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...).
- جامعیت نداشتن محتوا و موضوع اثر توجه به اهداف درس موردنظر و توجه به جنبه مفهوم‌شناسی برخی از مفاهیم تربیتی در نهج‌البلاغه مانند علم، رابطه علم و عمل، تربیت، رابطه علماء و
- عدم انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- نامناسب بودن نظم منطقی و انسجام مطالب در هر فصل و کل اثر.
- عدم بهره‌گیری به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.
- تمام آنچه که در باره تربیت در نهج‌البلاغه وجود دارد، در این اثر نیامده است.

پیشنهادها:

- یا نام اثر تغییر یابد و یا اثر پربارتر شود.
- جامعیت اثر تقویت شود.

«جامعه‌شناسی آموزش و پرورش»

مؤلف: دکتر علی علاقه‌بند

ناشر: روان

سال نشر: ۱۳۸۵

نوبت چاپ: سی‌وهشتم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۰۸

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- مناسب بودن کیفیت اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی و صحافی.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- داشتن پیشگفتار، بیان صریح اهداف اثر، داشتن مقدمه کلی، فهرست تفصیلی مطالب و نمودار.

۲- محتوایی:

- مناسب بودن کیفیت معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- جامعیت مناسب محتوا و موضوع اثر با توجه به اهداف درس موردنظر.
- انطباق مناسب محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب در هر فصل و کل اثر.
- استفاده از منابع معتبر برای تبیین موضوعات مورد بحث.

۹۰ نقدنامه علوم تربیتی

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- مرتبط نبودن طرح جلد با موضوع کتاب.
- نداشتن جدول، تصویر، نقشه، تمرین و آزمون، خلاصه کلی و فصول، فهرست اعلام، موضوعی و منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...).
- روزآمد نبودن داده‌ها و اطلاعات اثر.
- نبود نمونه‌هایی از نوآوری در اثر.

پیشنهادها:

- به جای معادل «توافق» برای واژه Consensus از معادل «وفاق» (ص ۲۱) و به جای معادل «کنش و واکنش متقابل» برای واژه Interaction از معادل «تعامل» (ص ۹۵) استفاده شود.
- از منابع به روز استفاده شود.

«جامعه‌شناسی آموزش و پرورش (مبانی، رویکردها، سیر جامع نظریه‌ها و حوزه‌های شاخص)»

مؤلف: دکتر مهدی سبحانی‌نژاد و همکاران

ناشر: یسپرون

سال نشر: ۱۳۹۰

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۴۳۵

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- کیفیت مناسب اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- تناسب حجم اثر با ۳ واحد درس در دوره کارشناسی و ۲ واحد درسی در دوره کارشناسی ارشد.
- داشتن پیش‌گفتار، بیان صریح اهداف، داشتن مقدمه کلی و فصول، فهرست تفصیلی مطالب، جدول، خلاصه کلی، فهرست منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- مناسب بودن کیفیت معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- جامعیت محتوا و موضوع اثر توجه به اهداف درس موردنظر.
- انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- روزآمد بودن داده‌ها و اطلاعات اثر.

۹۲ نقدنامه علوم تربیتی

- نظم منطقی و انسجام مطالب در هر فصل و کل اثر.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نداشتن نتیجه و تصویر.

۲- محتوایی:

- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...).
- بهره‌گیری از منابع درجه ۲، علی‌رغم در دسترس بودن منابع دست‌اول.
- وجود ایرادات زیاد در فهرست منابع و یکدست نبودن نوع معرفی منابع.
- دقیق نبودن برخی از تعاریف و مغایرت آنها با هدف کتاب مانند تعریف جامعه‌شناسی آموزش و پرورش در صفحه ۷۶، تضاد تعاریف ارائه شده در صفحه ۴۳ و صفحه ۸۵ درباره آموزش و پرورش.
- نداشتن نتیجه‌گیری و جمع‌بندی از مطالب.

پیشنهادها:

- از منابع دست اول استفاده شود.
- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری به فصول اضافه شود.

«درآمدی بر روش تحقیق کیفی»

مؤلف: بیوک محمدی

ناشر: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

سال نشر: ۱۳۹۰

نوبت چاپ: دوم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۱۷۹

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- کیفیت مناسب اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- داشتن پیشگفتار، بیان ضمنی اهداف اثر، فهرست تفصیلی مطالب، نتیجه، جدول و تصویر، خلاصه کلی و فصول و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- کیفیت نسبتاً مناسب کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- روزآمدی داده‌ها و اطلاعات اثر.
- نوآورانه بودن اثر به دلیل اشاره به برخی پژوهش‌های ایرانی درباره روش‌های تحقیق کیفی.
- نظم منطقی و انسجام مطالب در هر فصل و کل اثر.
- رعایت امانت و دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- بهره‌گیری از دیدگاه‌های زیربنایی فلسفه تفسیری و پساساختارگرایی.

۹۴ نقدنامه علوم تربیتی

- رویکرد مناسب اثر نسبت به فرهنگ و ارزشهای اسلامی و مسایل مربوط به نظام جمهوری اسلامی ایران.
- نداشتن ابعاد سازنده یا مخرب سیاسی، اجتماعی و فرهنگی.
- مستندبودن مطالب.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- عدم تناسب حجم اثر با تعداد واحدهای درس موردنظر.
- عدم تغییر محتوایی کتاب در چاپ دوم نسبت به چاپ اول.
- نداشتن مقدمه کلی و فصول و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- نامناسب بودن معادل نظریه مبنایی برای واژه *Grounded theory*.
- عدم استفاده از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...).
- جامعیت نداشتن محتوا و موضوع اثر با توجه به اهداف درس موردنظر.
- ابهام در انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن به دلیل کم‌توجهی به مبانی نظری و دیدگاه‌های معرفت‌شناسی روش تحقیق کیفی.
- ناکافی بودن منابع استفاده شده برای تبیین موضوعات مورد بحث.

پیشنهادها:

- زیربنای فلسفی و معرفت‌شناختی روش تحقیق آورده شود.
- انواع روشهای تحقیق کیفی آورده شود.
- معادل‌سازی‌ها بهبود یابد.
- به جای معادل نظریه مبنایی برای واژه *Grounded theory*، از معادل «نظریه برخاسته از داده» آورده شود.
- فهرست معادل‌های فارسی برای واژگان انگلیسی در انتهای کتاب آورده شود.
- از کتاب به عنوان منبعی فرعی و کمکی استفاده شود.
- منابع جداول در عنوان جدول آورده شده است که بهتر است در زیر جدول آورده شود.

«درآمدی بر فلسفه تعلیم و تربیت جمهوری اسلامی ایران: اهداف، مبانی
و اصول علمی و فرهنگی»

مؤلف: دکتر خسرو باقری

ناشر: شرکت انتشارات علمی - فرهنگی

سال نشر: ۱۳۸۹

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۷۳۸

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن کیفیت اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- بیان ضمنی اهداف، بیان مقدمه کلی و فصول، بیان فهرست تفصیلی مطالب، داشتن پیشگفتار، نتیجه‌گیری، فهرست اعلام و منابع.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل سازی اصطلاحات انگلیسی.
- استفاده از طرح بحث مقدماتی و جمع‌بندی نهایی در اثر.
- جامعیت نسبی اثر.
- انطباق مناسب محتوای کتاب با فهرست آن.

۹۸ نقدنامه علوم تربیتی

- مناسب بودن اثر برای تدریس در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری فلسفه تعلیم و تربیت و برنامه ریزی درسی.
- تناسب برای تدریس درس تربیت در قرآن در مقطع دکتری، به دلیل تدوین کتاب فلسفه تربیت براساس آموزه‌های دینی.
- روزآمد بودن داده‌ها و اطلاعات اثر.
- نوآورانه بودن اثر به دلایل الف) نحوه پرداختن به ابعاد مختلف فلسفه تعلیم و تربیت در جمهوری اسلامی و ب) روش تحقیق و ج) بهره‌گیری روشی از فلسفه در تربیت و تربیت اسلامی.
- نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب در هر فصل و کل اثر.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- تلاش برای فلسفه‌پردازی و اندیشه‌ورزی درباره آموزش و پرورش بویژه، با پیوند دو جنبه تعلیم و تربیت و اسلام به طریقی فلسفی.
- تلاش برای نظام‌مند کردن و تدوین فلسفه‌ای برای آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران.
- سازگاری جهت‌گیری علمی کتاب با مبانی فلسفه اسلامی.
- مناسب بودن رویکرد اثر نسبت به فرهنگ و ارزشهای اسلامی و مسایل مربوط به نظام جمهوری اسلامی ایران.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نداشتن جدول و تصویر، خلاصه فصول و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- نوشتن برخی از اصطلاحات به عربی به جای فارسی‌سازی آنها مانند مکملیست، امتزاجی، مجلد، ابطال‌گرایی، اشراق.
- عدم استفاده از ابزارهای علمی (تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...) به دلیل نظری و فلسفی بودن اثر.
- عدم انطباق محتوای اثر با عنوان آن.

درآمدی بر فلسفه تعلیم و تربیت جمهوری اسلامی ۹۹

- آوردن مطالبی در کتاب برای مثال سه فصل تاریخ، علوم طبیعی و ریاضیات در جلد دوم، که اگر هم آورده نمی‌شد، لطمه‌ای به کتاب نمی‌زد. اگر هم توجهی برای آوردن آنها وجود دارد، دلیل نیاوردن دیگر مطالب مشخص نیست.
- عدم همخوانی بین سه فصل تاریخ، علوم طبیعی و ریاضیات در جلد دوم، به نحوی که به مبنای معرفت‌شناسی علوم انسانی و علوم طبیعی به طور یکسان پرداخته نشده است.
- استفاده از منابع در دسترس و بسنده کردن به موارد محدود. برای مثال در اشاره به رویکردها به فلسفه تعلیم و تربیت و در رویکرد اعراض، به جمال‌الدین فارسی اشاره ولی از غزالی به صورت گذرا رد می‌شود یا در رویکرد دوم به طور جدی به مباحث صاحب‌نظران مشاء و اشراق اشاره نمی‌شود.
- فصل هفتم جلد دوم، یعنی پرداختن به معرفت‌شناسی ریاضی و تأثیر آن در برنامه درسی ریاضی، بدون اشاره به فلسفه ریاضی اساساً تناسبی با مباحث طرح شده در جلد اول کتاب ندارد.
- جلد دوم کتاب هماهنگی چندانی با عنوان آن ندارد.
- محدود کردن فلسفه به روش و ساختار.
- کم‌توجهی به تمامی دیدگاه‌های مهم در حوزه بحث کتاب و رویکردهای مختلف این حوزه

پیشنهادها:

- کل اثر از نظر فارسی‌نویسی ویرایش شود.

«ذهنیت فلسفی در مدیریت آموزشی»

مؤلف: فیلیپ دانیل اسمیت

مترجم: دکتر محمدرضا بهرنگی

ناشر: کمال تربیت

سال نشر: ۱۳۸۲

نوبت چاپ: چهارم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۰۸

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- تناسب حجم اثر با تعداد واحدهای درس موردنظر.
- داشتن پیشگفتار، فهرست تفصیلی مطالب، جدول، خلاصه کلی، فهرست منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- بهره‌گیری از ابزارهای علمی چون تمرین و آزمون، جدول و آمار.
- انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن و سعی نویسنده در طرح مباحثی چون تفکر انتقادی، ماهیت فلسفه و ذهنیت فلسفی.
- نوآورانه و جدید بودن موضوع اثر و کاربرد جدی مباحث طرح شده در متن اصلی در عرصه تعلیم و تربیت.

نقاط ضعف:

۱۰۲ نقدنامه علوم تربیتی

۱- شکلی

- نامناسب بودن نگارش اثر از نظر روان و رسا بودن و ثقیل، مبهم و گیج‌کننده بودن آن به دلیل عدم ترجمه صحیح.
- عدم رعایت قواعد ویرایش و نگارش.

۲- محتوایی:

- نامناسب بودن کیفیت معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- نامناسب بودن اثر برای تدریس در دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد به دلیل نارسائی در ترجمه.
- قدیمی بودن داده‌ها و اطلاعات اثر (اصل کتاب مربوط به سال ۱۸۹۴ است)
- نامناسب بودن نظم منطقی و انسجام مطالب در هر فصل و کل اثر.

پیشنهادها:

- کتاب از نظر ترجمه بازنگری اساسی شود.
- کتاب دوباره ویراستاری و غلط‌های تایپی آن رفع شود.

«راهنمای تألیف کتابهای درسی»

مؤلف: دکتر کوروش فتحی واجارگاه و دکتر محرم آقا زاده

ناشر: آبیژ

سال نشر: ۱۳۸۵

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۱۸۲

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- کیفیت مناسب اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، به ویژه طرح جلد.
- داشتن مقدمه، فهرست تفصیلی مطالب، تصویر و فهرست منابع (البته برای برخی فصول).

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- توجه هم به جنبه آموزشی و فنی و هنری در تولید کتاب درسی و تشریح ساختار کتاب مانند صفحه‌عنوان، تصویرسازی و ...
- تناسب کتاب برای تدریس در دوره کارشناسی و حتی کارشناسی‌ارشد به دلیل کمبود کتاب مشابه.

۱۰۴ نقدنامه علوم تربیتی

- روزآمدی مناسب اثر.
- نوآورانه بودن اثر به دلیل کمبود اثر مشابه.
- سودمندی کتاب برای کارشناسان و مؤلفان کتابهای درسی وزارت آموزش و پرورش.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- عدم هماهنگی بین عنوان فارسی و لاتین (عنوان لاتین راهنمای طراحی کتاب درسی است).
- فصول اول، دوم، پنجم، ششم، هفتم، هشتم و نهم منبع ندارند.

۲- محتوایی:

- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...).
- عدم رعایت ترتیب منطقی بین فصول. برای مثال، در اواسط کتاب، در فصل پنجم نتیجه‌گیری آمده است که بهتر است در انتهای کتاب آورده شود.
- اشکال در شماره صفحات فهرست مطالب مانند صفحه مربوط به فصل پنجم که ۷۲ ذکر شده است، ولی مغایرت دارد.
- وجود ارجاعات و استناداتی در متن بدون ذکر منبع آنها در فهرست منابع مانند گودلو، کورنبلت و ... در صفحات ۱۰، ۱۱ و ۱۳.

پیشنهادها:

- پیشگفتار، هدفهای آموزشی، نتیجه‌گیری و پرسشهایی برای یادگیری بیشتر به کتاب اضافه شود.
- تدوین یک کتاب درسی جنبه‌های مختلفی چون آموزشی، اجزاء کتاب، مباحث روانشناختی و ارتباطی برای درک بهتر پیام آموزشی و ... را دربر می‌گیرد. اما مشکل اصلی کتاب درسی یک‌طرفه بودن آن است. مؤلفین باید به طرح راهکارهایی برای فعال کردن مخاطب بپردازند و مباحث سواد بصری، نحوه

راهنمای تألیف کتابهای درسی ۱۰۵

طراحی و سازماندهی بخشهای مختلف یک صفحه مورد بحث قرار گیرند. همچنین نرم افزارهای نگارشی مختلف مانند Word سبب تسهیل تولید کتاب درسی می شوند که اشاره به این نرم افزارها و قابلیت های آنها برای خوانندگان ضروری است.

«رسانه‌های یاددهی - یادگیری»

مؤلف: دکتر محمدحسن امیر تیموری

ناشر: ساوالان

سال نشر: ۱۳۸۹

نوبت چاپ: نهم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۳۲۸

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن اثر به دلیل تسلط نویسنده به طراحی آموزشی.
- رعایت اصول و قواعد نگارش و ویرایش.
- تناسب حجم اثر با ۲ واحد درسی.
- داشتن نگارشی ساده.
- داشتن مقدمه کلی و فصل، فهرست تفصیلی مطالب، تصویر و فهرست منابع.
- داشتن توالی منطقی.

۲- محتوایی:

- مناسب بودن اصطلاحات بکار برده شده.
- جامعیت محتوا با توجه به اهداف درس.
- تناسب و انطباق بسیار خوب عنوان و فهرست اثر با محتوای آن.
- به روز بودن محتوا.
- داشتن نظم منطقی و انسجام لازم.

۱۰۸ نقدنامه علوم تربیتی

- داشتن نوآوری در بخشهای مختلف کتاب.
- استفاده منطقی از منابع مرتبط.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- عدم تغییر محتوای کتاب در چاپهای جدید در قیاس با چاپهای قبلی.
- نداشتن پیشگفتار، اهداف، نتیجه‌گیری، جدول، خلاصه درس و کلی، فهرست اعلام و موضوعی و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- اشکال در معادل‌سازی برخی از اصطلاحات تخصصی در پاورقی‌ها مانند پانویس ۲ در صفحه ۱۲۵، پانویس ۲ در صفحه ۱۶۲، پانویس ۳ در صفحه ۱۷۳، پانویس ۵ در صفحه ۱۹۱، پانویس ۱ و ۵ در صفحه ۲۸۴.
- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، نقشه و ...)
- وجود مشکل در برخی از تصاویر بکاربرده شده مانند غلط‌بودن توازن رسمی یکی از تصاویر صفحه ۲۵۳، غلط‌بودن محتوای تصویر ۸-۷ صفحه ۲۵۴ (نوشته شده وسایل حمل و نقل، در حالیکه تصویر لینیات است)، در تصویر صفحه ۲۶۱: انواع خطوط فارسی، نوع خط نوشته نشده است.
- محتوای بخش کامپیوتر روزآمد نیست.
- وجود منابعی در فهرست منابع، که در متن ارجاعی به آنها داده نشده است (۲۸ منبع از مجموع ۴۸ منبع).
- بخش تولید ماشینی (صفحه ۲۷۳) غلط است.

پیشنهادها:

- بخش تولید مواد آموزشی کامل شود.
- محتوای بخش مربوط به کامپیوتر روزآمد شود.

۱۰۹ رسانه‌های یاددهی - یادگیری

- اگرچه این کتاب اهداف چند درس را پوشش می‌دهد، ولی به عنوان منبع اصلی برای درس تولید و کاربرد مواد آموزشی و به عنوان منبعی جانبی برای مقدمات تکنولوژی آموزشی مورد استفاده قرار گیرد.

«روابط انسانی در سازمانهای آموزشی»

مؤلف: دکتر غلامعلی سرمد

ناشر: سمت

سال نشر: ۱۳۸۵

نوبت چاپ: پنجم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۷۰

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- تناسب حجم اثر با ۲ واحد درسی.
- بیان ضمنی اهداف اثر، داشتن مقدمه فصول، فهرست تفصیلی مطالب، نتیجه، خلاصه فصول و فهرست موضوعی و منابع.

۲- محتوایی:

- انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- وجود نوآوری در کتاب (نگاه ارزشی-اسلامی-بومی).
- وجود گرایشی به بومی شدن در محتوا و بهره‌گیری از منابع اسلامی در ارتباط با موضوع.
- رویکرد مناسب اثر نسبت به فرهنگ و ارزشهای اسلامی و مسایل مربوط به نظام جمهوری اسلامی ایران.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- روان و رسا نبودن نگارش اثر.
- زیاد بودن حجم مطالب داخل یک صفحه.
- نداشتن پیشگفتار، جدول و تصویر و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- نامناسب بودن کیفیت معادل سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- عدم بهره گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...).
- عدم استفاده از منابع به روز.
- نظم و انسجام کم فصول و کل کتاب.
- عدم استفاده از منابع موجود.
- وجود مطالبی در کتاب که با موضوع اثر ارتباطی دست دوم دارند.

پیشنهادها:

- محتوای کتاب مجدداً سازماندهی شود.
- حروف نگاری، صفحه آرایی و طرح جلد به روز و نوآورانه شود.
- با طرح بیشتر و غنی تر مباحث کنترل سازمانی، گروه های غیررسمی، نظریه تعادل و برابری و عوامل تأثیرگذار بر رفتار سازمانی به کتاب بر غنای آن افزوده شود.
- از کتاب به عنوان منبع اصلی در دوره کارشناسی و منبع کمکی در دوره های بالاتر استفاده شود.
- مطالب کتاب روزآمد شده و متکی بر منابع و مستندات و تحقیقات روز جهانی باشد.
- نحوه ارتباط فصول یکدیگر و در کل مجدداً سازماندهی شود.

«روانشناسی اجتماعی تعلیم و تربیت»

مؤلف: جیکوب گتزلز

مترجم: دکتر یوسف کریمی

ناشر: ویرایش

سال نشر: ۱۳۸۹

نوبت چاپ: هفتم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۸۸

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن طرح جلد.
- تغییر کتاب نسبت به چاپ اول که با عنوان روانشناسی اجتماعی آموزش و پرورش بود و حذف فصل هفتم آن و اضافه شدن سه فصل ۱۰، ۱۱ و ۱۲ به آن.
- داشتن پیشگفتار، بیان اهداف اثر، داشتن مقدمه کلی و فصول، فهرست اجمالی و تفصیلی، جدول و تصویر، فهرست اعلام و منابع.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- بهره گیری مناسب از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...) برای تفهیم موضوع.

۱۱۴ نقدنامه علوم تربیتی

- استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.
- رعایت در امانت در ذکر منابع و دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- کم توجهی به رویکردها و مسائل روانشناسی اجتماعی و طرح مطالبی پراکنده و غیرمنسجم.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- استفاده از جملات دشوار، طولانی و سنگین و در نتیجه نارسا بودن نگارش اثر.
- نامناسب بودن صفحه‌آرایی (خط در یک صفحه) و استفاده از فونت کوچک در حروف‌نگاری.
- زیادبودن حجم کتاب از ۲ واحد درسی در دوره کارشناسی.
- نداشتن نتیجه، خلاصه و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- ابهام در جامعیت محتوا و موضوع اثر به دلیل انتخاب مطالب تکراری، ارائه اطلاعات انبوه و غیرضروری و قدیمی.
- روزآمد نبودن داده‌ها و اطلاعات اثر.
- نداشتن نوآوری.
- نداشتن نظم منطقی و انسجام مطالب در هر فصل و کل اثر.

پیشنهادها:

- در صفحه‌آرایی و حروف‌نگاری از استانداردهای معتبر استفاده شود.
- مسائلی مانند تفکر اجتماعی (اسناد، ادراک اجتماعی و نگرش‌ها)، نفوذ اجتماعی (هم‌رنگی و اطاعت، نفوذ گروه و رهبری)، روابط میان‌گروهی، پیشداوری، تعامل اجتماعی (پرخاشگری)، روابط اجتماعی، اخلاق و تبلیغات در کتاب آورده شود.
- از طریق طرح مثالها و نمونه‌هایی از تعلیم و تربیت و جامعه ایران، به بستر تعلیم و تربیت در جامعه ایران توجه شود.

«روشهای آماری در روانشناسی و علوم تربیتی»

مؤلف: دکتر علی دلاور

ناشر: دانشگاه پیام نور

سال نشر: ۱۳۸۹

نوبت چاپ: نهم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۳۹۶

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن کیفیت اثر از نظر صفحه آرایی.
- تناسب حجم اثر با تعداد ۲ واحد درس موردنظر.
- داشتن پیشگفتار، بیان اهداف اثر، داشتن مقدمه، نتیجه گیری، جدول و تصویر، خلاصه فصول و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- مناسب بودن کیفیت معادل سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- بهره گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...) برای تفهیم موضوع به نحوی که هر فصل با اهداف آغاز و پس از هر فصل نیز یک خودآزمایی ارائه شده است.

۱۱۶ نقدنامه علوم تربیتی

- جامعیت مناسب محتوا و موضوع اثر.
- انطباق مناسب محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- مناسب بودن اثر برای تدریس در دوره کارشناسی روان شناسی و علوم تربیتی.
- نظم منطقی و انسجام مطالب کتاب در هر فصل و کل اثر.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- کم توجهی به قواعد نگارش واژه‌های ترکیبی منتشر شده توسط فرهنگستان ادب فارسی.
- نداشتن کتابشناسی.
- نامناسب بودن کیفیت صحافی اثر.

۲- محتوایی:

- عدم تغییر محتوا نسبت به چاپهای قبلی.

پیشنهادها:

- به دلیل در دسترس بودن نرم افزار SPSS برای دانشجویان، بهتر است در متن کتاب کاربرد این نرم افزار مورد تأکید قرار گیرد.
- در حدامکان مطالب و مثالهای به روز در محتوا آورده شود.

«روش‌های تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی»

مؤلف: دکتر اسماعیل بیابانگرد

ناشر: دوران

سال نشر: ۱۳۸۹

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۷۳۴

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- کیفیت مناسب اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- بیان اهداف صریح، بیان مقدمه کلی، داشتن فهرست اجمالی و تفصیلی، داشتن جدول و تصویر، خلاصه فصول و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...).
- نظم منطقی و انسجام مطالب در هر فصل.

• انطباق مناسب محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.

• دقت در استنادات و ارجاعات اثر.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

• نداشتن پیشگفتار، نتیجه‌گیری و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

• نامناسب بودن کیفیت معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.

• جامع نبودن اثر.

• خلط شدن روش تحقیق با روشهای جمع‌آوری اطلاعات (سه سطر اول

صفحه ۱۳۹).

• ابهام درک درست از مفهوم تحقیق مقطعی، تفسیر و توضیح دامنه

همبستگی بین پدیده‌ها، تحقیق کیفی و تشابه آن با تحقیق کمی.

• استفاده از واژه پیمایش (*Survey*) به جای جمع‌آوری.

• بیان مجدد و توضیح ناقص تحقیق علمی و انواع و ویژگی‌های آنها در

جلد دوم.

• نامناسب بودن پیمایش اینترنتی به عنوان یک روش تحقیق.

• نداشتن نظم منطقی و عدم انسجام مطالب در کل اثر.

• عدم استفاده از منابع موجود برای تبیین موضوعات.

پیشنهادها:

• به عنوان منبع کمکی در دوره کارشناسی ارشد و دکتری استفاده شود.

• تفاوت بین ارزشیابی و تحقیق بیان شود.

«روش‌های تحقیق کمی و کیفی در علوم تربیتی و روانشناسی»

مؤلف: والتر بورگ، جویس گال و مردیت دامین گال

مترجم: دکتر احمدرضا نصر و همکاران

ناشر: سمت

سال نشر: ۱۳۸۷

نوبت چاپ: سوم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۷۰۳

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت

۱- شکلی

- روان و رسابودن اثر به دلیل استفاده از توضیحاتی روشن و بهره‌گیری از مثالهای کاربردی.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- تناسب نسبی حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی و صحافی کتاب.

۲- محتوایی:

- مناسب بودن اصطلاحات تخصصی، به ویژه، وجود واژه‌نامه‌ای مفصل و ۴۰ صفحه‌ای حاوی تعریف و توضیح واژه‌ها و اصطلاحات تخصصی روش تحقیق در جلد دوم کتاب.
- داشتن پیشگفتار، بیان اهداف درس، مقدمه، فهرست تفصیلی مطالب، جدول، فهرست اعلام، موضوعی و منابع و کتابشناسی.

۱۲۲ نقدنامه علوم تربیتی

- بهره‌گیری از ابزارهای علمی شامل بیان اهداف هر فصل و طرح بحث‌مقدماتی، استفاده از مثالهای مختلف، بهره‌گیری از آزمونی چهارگزینه‌ای همراه با پاسخ‌های آنها و جدول.
- روزآمدی نسبی محتوا.
- مناسب بودن نظم منطقی کتاب و ارائه نگاهی کلی از مباحث مربوط به پژوهش و سپس توجه به روشهای پژوهش.
- استفاده از منابع علمی مرتبط و بیان آنها پس از هر فصل و همچنین بیان تعدادی از منابع مرتبط با فصل و ارائه توضیحاتی درباره آنها.
- اضافه‌شدن روش پژوهش اقدام‌پژوهی در چاپ سوم.
- توجه همزمان به روشهای کمی و کیفی در مباحثی مانند نمونه‌گیری، جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها و ... و ارائه امکان مقایسه روشها به دانشجویان.
- طرح مباحث نوآورانه مانند مسائل اخلاقی، حقوقی و روابط انسانی در تحقیقات تربیتی و جمع‌آوری داده‌های پژوهش با آزمونها و اندازه‌های خودگزارشی یا خودسنجی.
- دقت در استنادات و ارجاعات و استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوع.
- بهره‌گیری کتاب از جهت‌گیری کاملاً تخصصی و علمی و نداشتن سوگیری خاصی.
- مناسب بودن نظم منطقی و انسجام محتوا.
- بهره‌گیری از ترجمه‌ای کاملاً اقتباسی به غیر از عنوان متن که پژوهش تربیتی است و به روشهای تحقیق کمی و کیفی در علوم تربیتی و روانشناسی ترجمه شده است.

نقاط ضعف

۱- شکلی

- عدم هماهنگی و رابطه معنایی طرح روی جلد هر دو جلد کتاب.
- نامناسب بودن ترجمه برخی از واژه‌ها و فصول کتاب به دلیل تعدد مترجمین.

روش‌های تحقیق کمی و کیفی در علوم تربیتی و روانشناسی ۱۲۳

- زیادبودن حجم اثر برای ۲ یا ۳ واحد درسی و نیاز به گزینش فصلهای کتاب توسط استاد براساس واحد درسی و نیازهای مخاطبان.
- نداشتن نتیجه‌گیری و خلاصه درس.

۲- محتوایی:

- آوردن مطلبی با عنوان مقدمه نویسندگان در جلد دوم که جای آن در جلد اول کتاب است.
- پررنگ‌بودن جنبه کمی کتاب درقیاس با جنبه کیفی آن، علی‌رغم عنوان کتاب که روش تحقیق کمی و کیفی است. البته در جلد دوم فصلی به روش تحقیق کیفی اختصاص یافته است.
- کم‌توجهی به روشهای آمیخته.

پیشنهادها

- توجه به روشهای آمیخته (کمی و کیفی) به صورتی مبسوط در چاپهای آتی.
- برای کاربردی کردن کتاب برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی ایران، ساختار کتاب با اجازه مؤلفین و رعایت امانت‌داری، از نظم دیگری برخوردار شود.
- سازمان سمت به جای ترجمه این اثر، به تألیف کتاب روش تحقیق مبتنی بر نیازهای بومی و دانشگاهی کشورمان اهتمام ورزد. این اثر اگرچه جامع است، ولی، بیش از نیاز بودن و گستردگی محتوا و نامناسب بودن ترجمه بخشهایی که با تخصص رشته‌ای مترجمان تناسب نداشته است، سبب خستگی و گاهی سردرگمی خوانندگان می‌شود. لذا بهتر است در صورت ضرورت، برای ترجمه چنین آثاری از صاحبان تخصص و نه افرادی که می‌توانند ترجمه کنند، استفاده نماید.
- مشکل تدریس روش تحقیق به مشکل تدریس زبان انگلیسی در کشور شباهت دارد و کتابهای خوب روش تحقیق که ترجمه‌ای هستند، مشکل ناتوانی دانشجویان را در کار پژوهش برطرف نمی‌سازند، لذا بهتر است کتاب روش تدریس خاص فرهنگ ایرانی برای دانشجویان تدوین شود. یا نویسندگان یا مترجمین کتاب در چاپهای بعدی مثالهایی از کشور ایران ارائه نمایند.

«روش‌های تدریس پیشرفته»

مؤلف: دیوید کار و فنستر ماخر

مترجم: دکتر هاشم فردانش

ناشر: کویر

سال نشر: ۱۳۸۷

نوبت چاپ: دوم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۷۲

تیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی و صحافی اثر.
- داشتن مقدمه کلی، فهرست اجمالی، نتیجه‌گیری (در برخی فصول)، جدول، فهرست اعلام و منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- تناسب محتوای اثر با فهرست مطالب آن.
- روزآمد بودن محتوای کتاب.
- وجود نوآوری در کتاب مانند توجه به اخلاق تدریس و نقش آن در یادگیری و تدریس خوب و موفق، بهره‌گیری از تجارب استادان در طول سالهای تدریس، تعامل بین عناصر اساسی تعلیم و تربیت.

- استفاده به قدر کفایت از منابع مرتبط.
- دقت در ارجاعات و استنادات.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- روان و رسا نبودن نگارش فصول «تردید پست‌مدرن...» و «آیا تدریس یک مهارت است».
- نارسا بودن مطالب برخی فصول و وجود جملاتی طولانی و معادل‌سازی ثقیل.
- وجود غلط‌های املایی برای مثال در ص ۲۲۵.
- عدم ارتباط طرح جلد با محتوای کتاب.
- عدم تناسب اثر با واحدهای درسی به دلیل آنکه این اثر دربرگیرنده تمامی موضوعات مربوط به تدریس نیست. به نظر می‌رسد که مجموعه مقالاتی است که از مدل خاصی پیروی نمی‌کند. ضمن آنکه محتوای کتاب هم بیانگر مطالب متفرقه در خصوص روش تدریس، آنهم به صورت اظهارنظرهای فلسفی است تا تجربی و کاربردی.
- نداشتن پیشگفتار، اهداف، خلاصه فصول و کلی و فهرست موضوعی.

۲- محتوایی:

- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و).
- نداشتن جامعیت لازم، برای مثال توجه به الگوی استقرایی بیشتر از الگوهای دیگر، یا بی‌ارتباط بودن فصل «ارزیابی آموزش توسط دانشجویان در امریکا...» به عناصر تدریس.
- عدم انطباق محتوای کتاب با عنوان آن.
- عدم انسجام و نظم منطقی مطالب در فصول و کل اثر.
- توجه کتاب به مبانی نظری و فلسفی و نه تکنیک‌های تدریس و کم‌توجهی به ارائه دانش و مهارت‌های لازم برای طراحی، اجرا و ارزشیابی فعالیت یادگیری و

۱۲۶ نقدنامه علوم تربیتی

تدریس و همچنین دانش و مهارت لازم برای بهبود فن معلمی و برنامه ریزی در کلاس.

پیشنهادها:

- برای کمک به روشن شدن موضوع، توضیحاتی از سوی مترجم در پانویس‌ها اضافه شود.
- مترجم با اضافه کردن وضعیت تدریس در ایران و آسیب‌شناسی آن، بعد کاربردی کتاب را تقویت نماید.
- به عنوان منبع کمکی در دوره کارشناسی ارشد استفاده شود

«روشهای تدریس پیشرفته (راهکارهای عملی برای مدرسان و معلمان)»

مؤلف: مک کیچی و ماریدا سوینیکی

مترجم: دکتر محمدرضا کرامتی و حسن محبوب

ناشر: یسپرون

سال نشر: ۱۳۸۸

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۴۸

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن اثر و بهره‌گیری آن از مثالهای متعدد، ساده و کاربردی.
- مناسب بودن کیفیت اثر را از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- داشتن پیشگفتار، فهرست اجمالی مطالب، نتیجه‌گیری، جدول، خلاصه فصول و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- مناسب بودن کیفیت معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- مناسب بودن روزآمدی داده‌ها و اطلاعات اثر.
- وجود نمونه‌هایی از نوآوری در اثر.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- وجود جملاتی طولانی و مبهم در برخی از فصول مانند پاراگراف اول صفحه ۳۵ با عنوان انگیزه در کلاس درس.
- نیاز به ویراستاری ادبی اثر.
- حذف منابع در ترجمه.
- وجود فصلهایی با ۴ یا ۵ صفحه، کاربرد آن را به عنوان کتاب درسی زیرسؤال می‌برد.

۲- محتوایی:

- کم‌توجهی به ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، و ...).
- عدم انطباق محتوای کتاب با عنوان آن، زیرا محتوای کتاب نگاهی قدیمی و منسوخ به تدریس را القاء می‌کند، در حالیکه عنوان مترجمان (روشهای پیشرفته تدریس) محتوایی جدید و به روز را به ذهن متبادر می‌سازد.
- نداشتن جامعیت لازم.
- نداشتن نظم منطقی و انسجام در مطالب.
- توجیه نامناسب کاهش فصلهای کتاب از ۲۶ فصل به ۱۷ فصل در پیشگفتار توسط مترجمان.
- نداشتن مبانی نظری بحث روشهای تدریس. رویکرد این کتاب رویکردی کاربردی است و از معلمان می‌خواهد هر آنچه تجویز می‌کند را اجرا کنند، در حالیکه هیچگاه به دلایل نظری و استدلالهای آن اشاره‌ای نمی‌شود.
- قدیمی و در برخی موارد منسوخ بودن محتوای کتاب (برای مثال فصل نهم که تکنولوژی آموزشی را معادل با استفاده از فن‌آوری می‌داند)، به استثناء فصلهایی مانند آموزش الکترونیکی که بحث به روزی است.
- بهره‌گیری از منابع محدود و معدود.
- القاء رویکردی سیستمی و سنتی به مباحث تدریس.
- فقدان تحلیلی نظری و رویکردی فلسفی-تربیتی در کتاب.
- مبتنی بودن محتوا بر رویکرد قیاسی و عدم توجه به رویکرد استقرایی به تدریس.

روشهای تدریس پیشرفته (راهکارهای عملی ...) ۱۳۱

- شباهت محتوا به دایرةالمعارف واژگان مربوط به تدریس که به صورتی پراکنده و درهم آورده شده است.

پیشنهادها:

- از این کتاب به عنوان منبعی کمکی و جنبی استفاده شود.
- در پایان هر فصل از جمعبندی استفاده شود.
- با توجه به محتوای فصول کتاب، بهتر است عنوان آن برای مثال به چند مبحث اساسی در روش و فنون تدریس تغییر یابد.
- عناوین تمامی ۲۶ فصل کتاب در پیشگفتار آورده شود و فصلهای حذف شده با دلایل مربوطه ذکر شود.
- با توجه به استفاده از قید تألیف و ترجمه توسط مترجم، از بخش تألیفی برای غنای بیشتر کار و ایجاد نظم و انسجام بهره بیشتری گرفته شود.
- کتاب بازنگری اساسی شود.

«روشهای سوادآموزی بزرگسالان (تعلیم مهارتهای خواندن و نوشتن)»

مؤلف: دکتر زهرا صباغیان

ناشر: مرکز نشر دانشگاهی

سال نشر: ۱۳۸۷

نوبت چاپ: دهم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۳۳

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- تناسب حجم اثر با ۲ واحد درسی.
- داشتن پیشگفتار، بیان ضمنی اهداف اثر، داشتن فهرست تفصیلی مطالب، جدول و تصویر، فهرست منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- جامعیت محتوا و موضوع اثر.
- انطباق مناسب محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- نظم منطقی و انسجام مطالب در هر فصل و کل اثر.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- پرداختن به آموزش بزرگسالان در ایران.
- توجه به آموزش در اسلام و بیان مشکلات کشور در این رابطه.

۱۳۴ نقدنامه علوم تربیتی

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نداشتن مقدمه کلی و فصول، نتیجه‌گیری و جمع‌بندی و خلاصه فصول و کلی.

۲- محتوایی:

- روزآمد نبودن اطلاعات و داده‌های اثر.
- عدم استفاده از منابع به روز برای تبیین موضوعات مورد بحث.

پیشنهادها:

- مباحث جدید سوادآموزی مانند سواد اطلاعاتی، آموزش تابعی و... به کتاب افزوده شود.
- در چاپ جدید، به بحث فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش بزرگسالان توجه شود.

«رویکردها و روش‌های پژوهش در فلسفه تعلیم و تربیت»

مؤلف: دکتر خسرو باقری

ناشر: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی

سال نشر: ۱۳۸۹

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۴۵۳

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایشی و نگارشی.
- مناسب بودن حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی (البته می‌توان با تنوع‌بخشی و فاصله خطوط بیشتر از خستگی چشمی جلوگیری کرد).
- دارابودن مقدمه، فهرست اجمالی مطالب، نتیجه‌گیری و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- مناسب بودن کیفیت معادل‌سازی تخصصی.
- جامعیت محتوا در ارائه چشم‌اندازی کلی از موضوع به دلیل فقر اطلاعاتی در زمینه عنوان و محتوای کتاب.
- انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- هم‌تناسب اثر با سرفصل‌های شورایی‌عالی برنامه‌ریزی برای درس موردنظر و هم‌رفع کاستی و خلاء موجود در این سرفصلها. به عبارتی دقیق‌تر، سرفصل‌های شورایی‌عالی برنامه‌ریزی برای درس موردنظر بیشتر بر روشهای کمی آن هم در

۱۳۶ نقدنامه علوم تربیتی

علوم تجربی تأکید دارند. اما این کتاب با تأکید بر روشهای کیفی، آن هم در رشته فلسفه تعلیم و تربیت، خلاء موجود در سرفصلهای شورایعالی برنامه‌ریزی برای درس روشهای تحقیق در رشته فلسفه تعلیم و تربیت را جویبار است.

- مناسب بودن حجم اثر برای دانشجویان دکتری فلسفه تعلیم و تربیت.
- روزآمد بودن داده‌ها و اطلاعات اثر.
- نوآورانه بودن اثر به دلیل پرداختن به روشهای تحقیق کیفی به طور عام و روشهای تحقیق کیفی و چگونگی کاربرد آن در رشته فلسفه تعلیم و تربیت و امر برنامه‌ریزی درسی و تعلیم و تربیت.
- وجود نظم منطقی و انسجام مطالب هم در کل اثر و هم در هر فصل.
- استفاده به قدر کفایت از منابع فارسی و لاتین مرتبط.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- استفاده از جهت‌گیری فلسفی (دیدگاه فیلسوفان) و نگاهی تاریخی (از عصر سنتی تا معاصر) برای طرح دیدگاههای روش‌شناسی در حوزه فلسفه تعلیم و تربیت.
- تلاش برای طرح مباحث روش‌شناسی مرتبط با تعلیم و تربیت اسلامی (فصول ۳ و ۴).
- سازنده بودن اثر در توانمندسازی اساتید و دانشجویان در امر پژوهش و تحقیق در رشته‌های نظری مانند فلسفه تعلیم و تربیت و همچنین توانمندسازی معلمان در امر برنامه‌ریزی درسی و روشهای تحقیق.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- عدم بهره‌گیری از توضیحات تکمیلی در زمینه مفاهیم ثقیل فلسفی در پاورقی یا پیوست کتاب.
- عدم تناسب طرح روی جلد با عنوان کتاب.
- زیاد بودن حجم اثر نسبت به واحدهای درسی که معمولاً ۲ یا ۳ واحد درسی است.
- نداشتن جدول و تصویر، خلاصه فصول، فهرست اعلامی و موضوعی و کتابشناسی.

رویکردها و روش‌های پژوهش در فلسفه تعلیم و تربیت ۱۳۷

۲- محتوایی:

- بهره‌گیری از اصطلاحات ثقیل تخصصی به دلیل حجم زیاد کتاب و پرداختن به روشهای مختلف از یکسو و سنگین بودن مباحث مطروحه از سوی دیگر و در نتیجه نبود مجال برای روشنگری و توضیح بیشتر اصلاحات تخصصی.
- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...).
- کم‌توجهی به جامعیت هر روش تحقیق به صورتی مجزا (ارائه توضیحات لازم و همچنین نقد و ارزیابی هر روش تحقیق) به دلیل پراختن به چشم‌اندازی کلی.
- زیاد و سنگین بودن محتوای کتاب برای دانشجویان رشته تاریخ و فلسفه تعلیم و تربیت در مقطع کارشناسی ارشد.
- نقص در خصوص ارائه آراء اندیشمندان اسلامی.

پیشنهادها:

- از طرح روی جلد مناسب‌تری استفاده شود که هم نشانگر وجه پژوهش و هم نشانگر وجه فلسفی موضوع باشد.
- به دلیل زیادبودن و فشردگی محتوای کتاب، اصطلاحات تخصصی به صورتی شفاف و روان با توضیحات تفصیلی بیشتر موردنظر قرار نگرفته است، پیشنهاد می‌شود برای فهم بهتر مطالب کتاب پیوستی تحت عنوان «توضیحات» به آخر کتاب اضافه شود.
- پیشنهاد می‌شود برای ایجاد رغبت و انگیزه بیشتر برای مطالعه در دانشجویان، محتوای کتاب در دو جلد جداگانه تهیه و چاپ شود.
- با توجه به ثقیل بودن محتوا، پیشنهاد می‌شود در حروف‌چینی و صفحه‌بندی از ابزارهای تنوع‌بخش‌تری استفاده شود.
- با نظر به واحدهای درسی مدنظر برای این کتاب و ماهیت عملی عنوان، پیشنهاد می‌شود از حجم نظری محتوا براساس اولویت موضوعات کاسته و به جای آن از تمرین‌ها و مثالهای عملی برای راهنمایی دانشجویان در انجام پژوهش استفاده شود.
- آراء و آثار اندیشمندان اسلامی در روشهای پژوهش و تحقیق در فلسفه تعلیم و تربیت مورد توجه قرار گرفته و طرح شود.

«سازمان و قوانین آموزش و پرورش ایران»

مؤلف: احمد صافی

ناشر: سمت

سال نشر: ۱۳۸۵

نوبت چاپ: پانزدهم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۳۸۸

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن کیفیت اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- تناسب حجم اثر با ۳ واحد درسی.
- داشتن پیشگفتار، فهرست اجمالی و تفصیلی مطالب، داشتن جدول و تصویر و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- مناسب بودن کتاب برای تدریس در دوره کارشناسی.
- نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب در هر فصل و کل اثر.
- استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.

رویکردها و روش‌های پژوهش در فلسفه تعلیم و تربیت ۱۳۹

- مناسب بودن رویکرد اثر نسبت به فرهنگ و ارزشهای اسلامی و مسایل مربوط به نظام جمهوری اسلامی ایران.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- عدم بیان اهداف، نداشتن مقدمه کلی و فصول، نتیجه، خلاصه کلی و فصول و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- عدم بهره‌گیری از طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی برای تفهیم موضوع.
- ابهام در جامعیت محتوا و موضوع این اثر.
- عدم انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن به دلیل آنکه عنوان سازمان و قوانین آموزش و پرورش است، ولی محتوا فقط به قوانین آموزش و پرورش می‌پردازد.
- ضعیف بودن تاریخ‌نگاری در آموزش و پرورش.
- بحث کلی درباره موضوعات و کم‌توجهی به موضوعات جزئی‌تر مانند نظارت آموزشی و ...

پیشنهادها:

- این کتاب در دو بخش الف) سازمان آموزش و پرورش و ب) قوانین و مقررات آموزش و پرورش طی سالهای متمادی تدوین شود.
- آنچه که در اسناد و قوانین آورده شده است، دسته‌بندی و گروه‌بندی، تلخیص و تحلیل شود.

«سیری در تربیت اسلامی»

مؤلف: مصطفی دلشاد تهرانی

ناشر: دریا

سال نشر: ۱۳۸۵

نوبت چاپ: نهم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۳۸۴

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- کیفیت اثر را از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و... .
- تناسب حجم اثر را با تعداد واحدهای درس موردنظر.
- داشتن پیشگفتار، بیان اهداف، مقدمه کلی، فهرست تفصیلی مطالب و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- مناسب بودن اثر برای تدریس در مقطع کارشناسی.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- مناسب و مثبت بودن جهت‌گیری علمی، فلسفی، اخلاقی و اجتماعی اثر.
- نگارش کتاب با جهت‌گیری اسلامی.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نداشتن نتیجه‌گیری، جدل و تصویر، خلاصه و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- نامناسب بودن بکارگیری استفاده از اصطلاحات تخصصی.
- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...).
- عدم جامعیت محتوا و موضوع اثر.
- روزآمد نبودن داده‌ها و اطلاعات و نداشتن نوآوری.
- نداشتن نظم منطقی و انسجام لازم و مشخص نبودن ترتیب قرارگیری مطالب برای خواننده و همچنین عدم تغییر محتوای فصول ۴ و ۵ علی‌رغم تغییر عنوان آنها.
- مشخص نبودن طبقه‌بندی اصول تربیت و روشهای تربیتی و عدم تعیین تقدم و تأخر آنها.
- مشخص نبودن مرز بین اصول تربیتی و اصول سیاست اسلامی یا اقتصاد اسلامی.
- عدم استفاده از منابع علمی جدید برای تبیین موضوع.
- کلی بودن عنوان اثر.
- عدم رعایت ترتیب الفبایی و اصول منبع‌نویسی در منابع اثر.
- آوردن شناسه اطلاعات کامل اثر در پاورقی برخی فصول.
- وجود نداشتن جنبه‌های علمی و دانشگاهی در اثر و نداشتن ویژگی‌های کتاب‌درسی دانشگاهی.

پیشنهادها:

- به عنوان منبعی کمکی در دوره کارشناسی برای آشنایی با جنبه‌های عمومی تعلیم و تربیت اسلامی استفاده شود.

«طراحی نظام‌های آموزشی»

مؤلف: رمی زفسکی و همکاران

مترجم: دکتر هاشم فردانش

ناشر: سمت

سال نشر: ۱۳۸۶

نوبت چاپ: سوم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۴۱۸

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- رعایت مناسب قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن کیفیت اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- مناسب بودن حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ... به ویژه بهره‌گیری از فونت، حاشیه و نوع قلم مناسب، برجسته‌کردن کلمات کلیدی و نوشتن تیترها در سمت راست پارگرافها.
- جذاب‌تر شدن طرح جلد کتاب نسبت به چاپ‌های قبلی.

۲- محتوایی:

- مناسب بودن کیفیت معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- ایجاد ارتباط معنایی بین معادل‌سازی و زبان نگارش.

طراحی نظام‌های آموزشی ۱۴۳

- بهره‌گیری مناسب از ابزارهای علمی، به ویژه، طرح‌بحث مقدماتی هم در اول کتاب و هم در اول بخشها، وجود جمع‌بندی در انتهای بخشها، بهره‌گیری از نمودارهای متعدد، به تصویرکشیدن مطالب هر فصل در یک نمودار.
- انطباق مناسب محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- پوشش ۷۵٪ سرفصلهای شورای عالی برنامه‌ریزی.
- وجود نوآوری‌هایی مانند نگارش کتاب با نقشه محتوایی و نوشتن زیرتیترها(اهداف) در کنار پاراگراف‌ها و بیان نحوه مطالعه کتاب در محتوا.
- نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب در هر فصل و کل اثر، به نحوی که تنظیم مطالب کتاب در چهار موضوع مبانی نظری، تجزیه و تحلیل، ترکیب و ارزشیابی باعث پیوند مطالب به یکدیگر شده است.
- مناسب‌بودن دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- طرح هشدار به مسئولان آموزش و پرورش مبنی بر پیچیدگی و دشواری حل مسائل آموزش و پرورش در کتاب.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- کتاب دارای نقشه‌های محتوایی است که ارتباط بین عناصر این نقشه‌ها درک موضوع را تا حدی مشکل کرده است.
- عدم تناسب محتوای کتاب برای ۲ واحد درسی و سنگین بودن آن برای دانشجویان کارشناسی به دلیل تخصیص بخش زیادی از زمان کلاس طراحی آموزشی دوره کارشناسی به کار عملی.
- عدم جذابیت طرح روی جلد.

۲- محتوایی:

- عدم استفاده از تمرین و آزمون در بخشها، سخت‌بودن فهم برخی از نمودارها به دلیل سنگینی و فشردگی آنها.

۱۴۴ نقدنامه علوم تربیتی

- دشواری بکارگیری این کتاب در دوره کارشناسی و کاربرد سخت آن برای دوره کارشناسی ارشد به دلیل نبودن پیش‌نیازی برای آن.
- عدم جامعیت محتوا به دلیل عدم ترجمه جلد دوم کتاب و مورد غفلت واقع شدن موضوعاتی مانند روشها، رسانه‌ها، کنترل و ارزشیابی.
- کم‌توجهی به مبانی عملی موضوع.
- قدیمی بودن محتوای کتاب (حدود ۲۰ سال قبل).
- به‌روز نبودن منابع اثر.
- سنگین بودن بحث‌های کتاب.
- عدم تغییر محتوایی کتاب نسبت به چاپ قبلی.
- وجود نمونه‌هایی از استفاده از منابعی بدون ذکر مأخذ آنها در متن برای مثال در صفحه ۴۱ منبع *Davis* ذکر شده است که در منابع نیامده است.

پیشنهادها:

- به دلیل سنگینی بحث‌های کتاب پیشنهاد می‌شود که مترجم محترم برای وضوح بیشتر مطالب، در پاورقی‌ها، مفاهیم غامض را بیشتر و مفصل‌تر توضیح دهد.
- طرح روی جلد کتاب اصلاح شود.
- جلد دوم کتاب نیز ترجمه شود تا تصویری کامل از طراحی در نظام‌های آموزشی به ذهن متبادر گردد.
- فشردگی و سنگین بودن نمودارها با توضیحات بیشتر برطرف شود.
- از این کتاب به عنوان منبع آموزشی برنامه درسی «طراحی آموزشی» در دوره کارشناسی ارشد استفاده شود.
- در صورت استفاده از این کتاب برای دوره کارشناسی، پیشنهاد می‌شود که به جای بخش سوم که مطالب آن در دروس روانشناسی تربیتی یا روش تدریس مطرح می‌شود، به کار عملی پرداخته شود.

«طراحی و آشنایی با مراکز مواد و منابع یادگیری»

مؤلف: دکتر محمدرضا افضل نیا

ناشر: سمت

سال نشر: ۱۳۸۹

نوبت چاپ: چهارم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۴۴۴

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن کیفیت شکلی و چاپی اثر در مؤلفه‌های صفحه‌آرایی و صحافی.
- داشتن پیشگفتار، بیان اهداف صریح اثر، بیان مقدمه کلی، فهرست تفصیلی مطالب، جدول، نقشه، خلاصه فصول و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- مناسب بودن کیفیت معادل سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...).
- جامعیت مناسب محتوا و موضوع اثر.
- تناسب اثر برای تدریس با توجه به رشته و مقطع تحصیلی در صورت خلاصه‌تر شدن و جلوگیری از خستگی فراگیر.

۱۴۶ نقدنامه علوم تربیتی

- وجود نوآری‌هایی مانند طرح مباحثی مانند فضا، نیروی انسانی و بودجه، جمع‌بندی و پرسش‌وپاسخ‌های آخر هر فصل و طرح مباحث نوآروانه.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- مناسب بودن کیفیت ترجمه اثر.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نامناسب بودن حروف‌نگاری اثر.
- واضح نبودن تصویر روی جلد و قابل دید نبودن حرف «و».
- نداشتن نتیجه‌گیری و جمع‌بندی و فهرست اعلام، موضوعی و منابع.

۲- محتوایی:

- نامناسب بودن تقدم و تأخر تمرین و خلاصه.
- وجود منابعی بدون ذکر مأخذ آنها در اثر مانند راه‌های دموکراتیزه شدن.
- آوردن عین واژه انگلیسی نویسنده در متن.
- وجود ابهاماتی در نظم منطقی اثر. برای مثال، اهداف و تجربه‌های جدید آموزشی از نظر نظام آموزشی باید مقدم بر برنامه باشد.
- ابهام در عبارت و جملات به ویژه در جملات ترجمه‌ای. برای مثال در صفحه ۵۹ دوباره نویسی کردن نظریات شناختی، جمله اول پاراگراف دوم صفحه ۸۰ و جمله آخر پاراگراف اول صفحه ۸۱.
- تمییز قائل نشدن بین واژه فراگیری و یادگیری و تعدد کاربرد آنها بدون تعیین تفاوت‌هایشان.

پیشنهادها:

- طرح روی جلد کتاب از نظر رنگ‌ها تجدیدنظر شود.
- حجم کتاب کم شده و تا حدود ۲۵۰ صفحه کاهش یابد.
- فصل ششم بهتر است در ضمیمه ارائه شود.

طراحی و آشنایی با مراکز مواد و منابع یادگیری ۱۴۷

- معادل فارسی اسامی انگلیسی در متن و معادل انگلیسی آن در پاورقی آورده شود.
- بحث‌های مقدماتی اول هر فصل و پایان آن خلاصه‌تر شود.
- از تصاویر برای درک بهتر مطالب استفاده شود.
- تفاوت و تشابه کتابداری و مراکز یادگیری تعریف و مشخص شود.

«فرایند برنامه‌ریزی آموزشی»

مؤلف: مشاوران یونسکو

مترجم: دکتر فریده مشایخ

ناشر: مدرسه

سال نشر: ۱۳۹۰

نوبت چاپ: بیست و چهارم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۱۶۸

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- کیفیت مناسب اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- تناسب حجم اثر با تعداد واحدهای درس موردنظر.
- بیان ضمنی اهداف اثر، داشتن مقدمه کلی، فهرست اجمالی مطالب، جدول، فهرست منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- انطباق محتوای اثر را با عنوان و فهرست آن.
- تناسب اثر برای تدریس با توجه به رشته و مقطع تحصیلی.
- نظم منطقی و انسجام مطالب در هر فصل و کل اثر.

۱۵۲ نقدنامه علوم تربیتی

- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- داشتن ترجمه‌ای روان و رعایت امانت.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- عدم تغییر کتاب نسبت به چاپهای قبلی.
- نداشتن پیشگفتار، نتیجه، تصویر، خلاصه کلی و فصول.

۲- محتوایی:

- قدیمی و روزآمد نبودن داده‌ها و اطلاعات اثر.
- نداشتن نوآوری خاصی.

پیشنهادها:

- از داده‌ها و اطلاعات به روز استفاده شود.

«فلسفه تربیت اسلامی»

مؤلف: ماجد عرسان کیلانی

مترجم: بهروز رفیعی

ناشر: پژوهشکده حوزه و دانشگاه - سمت

سال نشر: ۱۳۸۹

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۵۸۴

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- داشتن پیشگفتار، مقدمه کلی، فهرست تفصیلی مطالب، نمودار، نتیجه‌گیری و جمع‌بندی نهایی، فهرست اعلام و منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- تناسب و جامعیت محتوا و موضوع اثر با توجه به اهداف درس موردنظر.
- انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- کیفیت مناسب معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- مناسب بودن اثر برای تدریس در سطوح کارشناسی ارشد و دکتری.
- جذابیت و تازگی متن به دلیل طرح توأم مباحث نظری و کاربردی و عملی و همچنین تصویر وضعیت موجود و مطلوب.
- روزآمدی داده‌ها و اطلاعات اثر.

۱۵۴ نقدنامه علوم تربیتی

- نوآورانه بودن ساختار ارائه مطالب کتاب به نحوی که، ابتدا، مسائل جهان اسلام براساس آیات قرآن کریم و سنت مورد واکاوی قرار گرفته، سپس، با رویکردی انتقادی و عالمانه، وضعیت موجود موضوع مورد بررسی در جهان اسلام به روشنی ترسیم می‌شود. در کنار آن با نقد وضعیت موجود موضوع در فلسفه‌های تربیتی جهان غرب، چگونگی ایجاد بحران و آشفتگی و اختلال در موضوع در وضعیت کنونی جهان به تصویر کشیده می‌شود.
- نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب در هر فصل و کل اثر.
- اعتبار بالای منابع علمی اثر و استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.
- رعایت امانت و دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- بی‌طرفی کامل نویسنده در نقد واقعیات تربیتی جهان اسلام و جهان غرب.
- رویکرد مناسب اثر نسبت به فرهنگ و ارزشهای اسلامی.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نامناسب بودن کیفیت اثر از لحاظ حروف‌نگاری (استفاده از فونت ریز)، صفحه‌آرایی (استفاده از صفحه‌آرایی معمولی)، صحافی (نامناسب بودن صحافی)، طرح جلد (نداشتن طرح مشخص و استفاده از حاشیه‌های نامرتب با عنوان کتاب در روی جلد) و ...
- عدم بیان اهداف اثر، نداشتن تمرین و آزمون و خلاصه.

۲- محتوایی:

- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...) برای تفهیم موضوع.

پیشنهادها:

- از ابزارهای علمی برای تفهیم بهتر موضوع استفاده شود.
- کیفیت شکلی اثر بهبود یابد.

«فلسفه تربیتی ائمه اطهار»

مؤلف: دکتر عباسعلی رستمی نسب

ناشر: دانشگاه شهید باهنر کرمان

سال نشر: ۱۳۸۸

نوبت چاپ: اول

محل نشر: کرمان

تعداد صفحات: ۴۶۷

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- مناسب بودن کیفیت اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- تناسب حجم اثر با تعداد واحدهای درس موردنظر.
- داشتن پیشگفتار، بیان صریح اهداف اثر، مقدمه فصول، داشتن فهرست مطالب، نتیجه، خلاصه فصول و فهرست اعلام و منابع.

۲- محتوایی:

- استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.
- بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی و جمع‌بندی نهایی) برای تفهیم موضوع.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.

۱۵۸ نقدنامه علوم تربیتی

- تناسب اثر برای تدریس درس دیدگاه‌های تربیت ائمه اطهار در دوره کارشناسی ارشد به عنوان منبع اصلی و درس مکاتب تربیتی در اسلام به عنوان منبع کمکی.
- نوآرانه بودن اثر به دلیل تنظیم و دسته‌بندی مطالبی که در سایر منابع به صورتی پراکنده بیان شده‌اند.
- استفاده مناسب از قرآن به عنوان منبع اصلی.
- غلبه جهت‌گیری اخلاقی و اسلامی در سرتاسر کتاب.
- مناسب بودن رویکرد اثر نسبت به فرهنگ و ارزشهای اسلامی و مسایل مربوط به نظام جمهوری اسلامی ایران.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- ویراستاری نشدن کتاب برای مثال از قلم افتادن فعل جمله سطر ۱۰ صفحه ۲۲ یا سطر ۷ صفحه ۳۱.
- نداشتن جدول و تصویر و کتابشناسی.
- فشرده بودن حروف‌نگاری اثر.

۲- محتوایی:

- عدم کاربرد اصطلاحات تخصصی در اثر.
- نداشتن جامعیت لازم به دلیل نداشتن چارچوب کتابهای فلسفی و بیان پاسخهای داده شده ائمه اطهار به سؤالات فلسفی و تدوین نظامی برای تربیت.
- عدم انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- نزدیکی محتوا به علم کلام تا تربیت.
- درست نبودن نظم مطالب.

پیشنهادها:

- از حجم کتاب کاسته شده و مطالب تکراری کتاب حذف شود.

فلسفه تربیتی ائمه اطهار ۱۵۹

- کتاب با رویکردها و نگاههای جدید در علوم تربیتی به تبیین فلسفه تربیتی ائمه اطهار بپردازد.
- خلاصه مباحث کتاب در جدولی تنظیم و ارائه شود.
- از قول، فعل و تقریر ائمه اطهار، رویکردهای تربیتی آنها استخراج شود.
- کتاب بازنگری اساسی شود.

«فلسفه تعلیم و تربیت در جهان غرب»

مؤلف: دکتر سعید بهشتی

ناشر: اطلاعات

سال نشر: ۱۳۸۶

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۴۸۳

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- کیفیت اثر را از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و
- داشتن مقدمه کلی و فصول، فهرست اجمالی و تفصیلی مطالب و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی اثر.
- انطباق کامل محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- نوآورانه بودن اثر به دلیل تقسیم مباحث فلسفی ذیل سه محور ماهیت فلسفه تعلیم و تربیت، تاریخ فلسفه تعلیم و تربیت و رویکردهای فلسفه تعلیم و تربیت براساس یک تقسیم‌بندی منطقی و سازوار و مقدمه‌ای مناسب و کیفی.
- نظم منطقی و انسجام مناسب فصول ۱۰ الی ۲۱ و ۲۸ الی ۳۴.
- داشتن جهت‌گیری فلسفی و تربیتی و طرح مباحث مربوط به جهان غرب.

۱۶۲ نقدنامه علوم تربیتی

- بیان رویکرد فلسفی و تربیتی با توجه به فرهنگ و ارزشهای اسلامی برای نظام جمهوری اسلامی ایران.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- سنگین و پیچیده بودن محتوای برخی از فصلها مانند بخش اول تا پایان فصل نهم.
- زیادبودن حجم اثر از تعداد واحدهای درس.
- نداشتن پیشگفتار، عدم بیان اهداف اثر، نداشتن نتیجه‌گیری، جدول و تصویر، خلاصه فصول و کلی، فهرست اعلام و موضوعی و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...).
- عدم تناسب اثر برای تدریس در دوره کارشناسی ارشد.
- روزآمد نبودن مطالب و داده‌های اثر.

پیشنهادها:

- بخش اول و دوم کتاب تحت عنوان فلسفه تعلیم و تربیت برای دانشجویان دکتری فلسفه تعلیم و تربیت به عنوان منبع درسی استفاده شود.
- مباحثی مرتبط با فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی به اصل کتاب اضافه شود و عنوان کتاب حالتی تطبیقی تحت عنوان فلسفه تعلیم و تربیت در جهان غرب و اسلام پیدا نماید.
- مطالب ذکر شده در ذیل فصول مختلف کتاب به دلیل سنگینی و نارسا بودن از متن کلی کتاب حذف شود.

«کاربرد فناوری‌های جدید در آموزش»

مؤلف: دکتر شهناز ذوفن

ناشر: سمت

سال نشر: ۱۳۸۹

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۹۵

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن کیفیت اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- تناسب حجم اثر را با تعداد واحدهای درس موردنظر.
- داشتن پیشگفتار، مقدمه فصول، فهرست اجمالی مطالب، تصویر، خلاصه فصل، فهرست موضوعی و منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- مناسب بودن کیفیت معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی و تمرینات پایان فصل تقریباً در همه فصول.
- انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- نوآورانه بودن تمرینات داده شده در فصل‌های کتاب.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

۱۶۶ نقدنامه علوم تربیتی

- روان و رسانبودن نگارش اثر (برای مثال صفحات ۴۵، ۹۷ و ۱۴۲).
- وجود جملاتی نامفهوم و ناتمام در کتاب. برای مثال: صفحه ۸، سطر ۴ «فناوری در حقیقت پلی بین استعدادها و قدرتهای ماست و نقش آن در تاثیرگذاری در دنیای اطراف است» به همین جمله نامفهوم بدون هیچگونه توضیحی در مورد چرایی و چگونگی اشاره کرده است و... نمونه‌ای از این اشکالات در سایر بخش‌ها هم دیده می‌شود.
- نامناسب بودن طرح روی جلد و تصاویر کتاب.
- عدم تغییر محتوایی و شکلی کتاب از چاپ اول تا ششم. به سخنی دقیق‌تر، چاپ اول این کتاب در سال ۱۳۸۳ بوده و در سال ۱۳۹۰ برای ششمین بار به چاپ رسیده است ولی منابع و اصل کتاب در طی ۷ سال هیچ تغییری نکرده است (با مقایسه چاپ سال ۱۳۹۰ با چاپ ۱۳۸۳). در صورتی که عنوان کتاب «کاربرد فناوری‌های نوین در آموزش» است و با توجه به رشد فناوری‌ها به خصوص در دهه اخیر، بازنگری و اصلاح مطالب و منابع کتاب الزامی است.
- عدم بیان اهداف هر فصل و همچنین نتیجه‌گیری.

۲- محتوایی:

- بیشتر تمرینات پایان فصل ترجمه‌ای بوده و مثال‌ها و تمرین‌های انتخاب شده با عنوان و موضوع تدریس هماهنگی و تناسب ندارد.
- عدم استفاده از نمودار و جدول در کتاب.
- قدیمی بودن عکس‌های انتخاب شده.
- اضافی بودن برخی از عکس‌ها و تصاویر کتاب و نبود دلیلی برای وجود آنها.
- انگلیسی بودن مطالب اکثر تصاویر و نرم‌افزارها که کمک چندانی به فهم مطالب نمی‌کند.
- عدم تناسب برخی از تصاویر انتخابی با ارزش‌ها و فرهنگ جامعه و تغییر قسمت‌هایی از تصاویر با فتوشاپ.
- عدم جامعیت محتوا و موضوع با توجه به اهداف درس مورد نظر. این کتاب برای درس تکنولوژی آموزشی معرفی شده است در صورتی که محتوای کتاب فقط به مباحث «کاربرد رایانه در آموزش» اختصاص یافته است و بسیاری از مباحث تکنولوژی آموزشی نظیر طراحی آموزشی، اصول طراحی پیام‌ها مورد غفلت

کاربرد فناوری‌های جدید در آموزش ۱۶۷

جدی قرار گرفته است. در فصل دوم، نویسنده محترم تعاریف متعددی از فناوری ارائه کرده است که این تعاریف همه به سال‌های قبل از ۲۰۰۰ اشاره دارند.

- سازماندهی و تنظیم ناقص محتوا و وجود مطالب تکراری در فصول مختلف.
- مطابقت ۲۰ درصدی مطالب آنهم با سرفصل‌های قدیمی شورایعالی برنامه‌ریزی.
- این کتاب همچنین برای تدریس درس تکنولوژی آموزشی در مقطع کارشناسی در دانشگاه پیام‌نور معرفی شده است که مطالب کتاب با سرفصل‌های این درس مطابقت ندارد.
- منابع استفاده شده در کتاب به سال‌های قبل از ۲۰۰۰ بر می‌گردد. برای مثال، تعاریف فناوری در فصل اول کتاب همه به سال‌های ۱۹۹۰ و سال‌های قبل از آن بر می‌گردد و اکثر این تعاریف امروزه موردقبول نیست و یا در تعاریف جدیدتر مورد تجدیدنظر قرار گرفته‌اند.
- نظم مطالب در برخی از فصول دارای اشکالات اساسی است. برای مثال، در قسمت پایانی تیتراژ «تعریف رسانه‌ها» قبل از جمع‌بندی و تعریف محقق از واژه رسانه به تعریف فناوری پرداخته شده است، در ۳ سطر مانده به آخر پاراگراف دوم صفحه ۱۱ کتاب در مورد فناوری آموزش و تدریس نیز عدم‌نظم‌دهی به چشم می‌خورد. تیتراژهای فناوری [فناوری (تکنولوژی)] در ص ۱۱، فناوری آموزشی در ص ۱۳، فناوری در تدریس ص ۱۴، فناوری در ص ۱۵، فناوری تدریس در ص ۱۶] برای چندین بار تکرار شده‌اند. معلوم نیست چرا تعاریف مرتبط با فناوری و یا فناوری تدریس یکجا نیامده و تیتراژها بدون نتیجه‌گیری تکرار می‌شوند. امری که سبب سردرگمی و گیجی مخاطب می‌شود.
- بسیاری از تیتراژها و مطالب مانند حقیقت مجازی، پست الکترونیکی، چندرسانه‌ای‌ها، استفاده از نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای نظیر دایره‌المعارف‌ها و... در فصول مختلف تکرار می‌شود.
- اکثر منابع استفاده شده در کتاب به سال‌های قبل از ۲۰۰۰ بر می‌گردد.
- منبع بسیاری از تصاویر اقتباس شده آورده نشده است.
- هیچ اشاره‌ای به تحقیقات انجام شده در ایران و یا خارج راجع به اثربخشی و کارآمدی این ابزارها و یا غیرکارآمدی آنها نشده است.

۱۶۸ نقدنامه علوم تربیتی

- هنگام بحث در مورد فناوری‌ها لازم است به پیامدهای منفی فناوری‌ها نظیر اعتیاد به اینترنت، نقش شبکه‌های اجتماعی در تحولات اخیر، پیامدهای مثبت و منفی اشاره شود که متأسفانه به دلیل قدیمی بودن مطالب بسیاری از موضوعات جدید نظیر شبکه‌های اجتماعی و یا یادگیری‌های سیار مورد غفلت واقع شده است.
- محتوای کتاب در وضعیت فعلی به علت روزآمد نبودن قابل استفاده نیست.
- عدم رعایت فرهنگ ایرانی_اسلامی، ترویج فرهنگ غرب‌زدگی و تشویق جهانی شدن از نوع غربی.

پیشنهادها:

- کتاب براساس پیشرفت‌های علمی و فناوری روز، تعاریف جدید از فناوری و فناوری آموزشی، فناوری‌های جدید و جایگاه آنها در آموزش نظیر یادگیری‌های سیار یا شبکه‌های اجتماعی و ...، تحقیقات انجام شده به ویژه تحقیقات داخلی بازنگری اساسی و کاملاً به‌روز شود.
- به دلیل وجود محتوا و عنوان‌های تکراری در فصل‌های مختلف کتاب سازماندهی مجدد شود.
- منابع تصاویر کتاب ارائه شود. از تصاویر متناسب با فرهنگ و ارزش‌های جامعه ایرانی استفاده شود و تصاویری که به فهم مطالب کمکی نمی‌کند و فقط صفحه را پر می‌کند حذف شوند.
- مطالب نوشته شده روی بسیاری از تصاویر به انگلیسی است. بهتر است این نوشته‌ها ترجمه و در صورتی که نسخه فارسی وجود دارد از نسخه فارسی آن به‌ویژه در معرفی نرم‌افزارها استفاده شود.
- غلط‌های تایپی متن اصلاح شود.

«مباحث نوین در فناوری آموزشی»

مؤلف: دکتر سید عباس رضوی

ناشر: دانشگاه شهید چمران اهواز

سال نشر: ۱۳۹۰

نوبت چاپ: دوم

محل نشر: اهواز

تعداد صفحات: ۴۳۲

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- کیفیت مناسب اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- داشتن پیشگفتار، بیان اهداف، مقدمه فصول، فهرست تفصیلی مطالب، نتیجه، تصویر، خلاصه فصول، فهرست منابع و واژه نامه.

۲- محتوایی:

- مناسب بودن کیفیت معادل سازی اصطلاحات تخصصی.
- بهره‌گیری مناسب از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...) برای تفهیم موضوع.
- نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب در هر فصل و کل اثر.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

۱۷۲ نقدنامه علوم تربیتی

- روان و رسا نبودن نگارش اثر به ویژه در بخش‌های ترجمه‌ای مانند نکته آخر صفحه ۵۸، پاراگراف دوم صفحه ۵۹، پاراگراف دوم صفحه ۸۹، پایان صفحه ۳۰۴ و تعریف پویانمایی در صفحه ۳۰۵
- عدم تغییر محتوایی کتاب نسبت به چاپ قبلی.
- نداشتن کتابشناسی.
- ابهام در روزآمدی اثر به دلیل اینکه این کتاب گردآوری و ترجمه از مطالبی است که به جز ۶ مورد که به سال ۲۰۰۶ اختصاص یافته، به سالهای قبل از ۲۰۰۵ بر می‌گردد و الگوهای جدید طراحی آموزشی و طراحی مبتنی بر وب، بازی-های آموزشی، شبیه سازی‌های آموزشی و ... در آن آورده نشده است.
- نداشتن هیچ تغییری نه از نظر محتوایی، نه از نظر شکلی و نه صفحه آرایی در چاپ اول و دوم کتاب.

۲- محتوایی:

- نامناسب بودن کیفیت کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- عکس‌های انتخاب شده کیفیت بسیار ضعیفی دارند. برای مثال، صفحه ۱۵۶، ۲۰۱، ۳۰۵، ۳۰۷ و ۳۳۱.
- ضعف در جامعیت محتوا با توجه به عنوان کتاب. زیرا، محتوای کتاب بیشتر تم روانشناسی دارد ولی نویسنده محترم نتوانسته تئوری‌های یادگیری و بحث‌های روانشناسی را با مباحث نوین در فناوری تلفیق نماید و کاربرد این دیدگاهها را در استفاده از فناوری‌ها مشخص نماید. حجم زیادی از مطالب کتاب به معرفی روانشناسان و دیدگاههای روانشناسی آنها بدون توجه به موضوع مورد بحث یعنی فناوری‌ها اختصاص داده شده است. مطالب کتاب پراکندگی بسیار دارد و از سازماندهی ضعیفی برخوردار است. بسیاری از مطالب دارای عمق کمی هستند و هدف خاصی را هم دنبال نمی‌کنند. آمارهای ارائه شده کتاب نیز مربوط به حداقل ۱۰ سال گذشته است.
- عدم بحث از نرم افزارها و سخت افزارها و کاربرد آن در علوم مختلف.
- کم توجهی به چگونگی تلفیق فناوری در برنامه‌های درسی.
- عدم استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث و همچنین استفاده از منابع مربوط به سال‌های قبل از ۲۰۰۰.

مباحث نوین در فناوری آموزشی ۱۷۳

- کم‌توجهی به تحقیقات انجام شده در ایران و یا خارج راجع به اثربخشی و کارآمدی و یا ناکارآمدی این ابزارها.
- کم‌توجهی به پیامدهای منفی فناوریها نظیر اعتیاد به اینترنت، نقش شبکه‌های اجتماعی در تحولات اجتماعی.
- عدم پوشش اهداف بوسیله محتوا با توجه به عنوان کتاب.
- غلبه بعد روانشناسی بر بعد تکنولوژی آموزشی آن.
- عدم کمک برخی از تصاویر به فهم مطالب.
- ناخوانا بودن و نامشخص بودن مطالب نوشته شده روی بسیاری از تصاویر.
- وجود غلط‌های تایپی و ویرایشی و جا افتادگی در متن کتاب.
- این کتاب بیشتر به معرفی ابزارها پرداخته تا کار با ابزارها.

پیشنهادها:

- طرح جلد کتاب به صورت بومی طراحی شود.
- به عنوان منبعی کمکی رشته تکنولوژی آموزشی در دوره کارشناسی مورد استفاده قرار گیرد.
- با توجه به سرعت تغییر فناوریها به ویژه در پنج سال اخیر لازم است محتوای کتاب به روز شده و مطالب جدیدی چون الگوهای جدید طراحی آموزشی و طراحی مبتنی بر وب، بازی‌های آموزشی، شبیه سازی های آموزشی و ... به آن اضافه شود.
- کتاب سازماندهی مجدد شود.

«مبانی برنامه‌ریزی آموزشی»

مؤلف: دکتر یحیی فیوضات

ناشر: ویرایش

سال نشر: ۱۳۸۹

نوبت چاپ: بیست و چهارم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۱۹۰

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر برای زمان خود.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن شکلی و فنی چاپ کتاب.
- داشتن پیشگفتار، بیان صریح اهداف کتاب، داشتن مقدمه کلی، جدول و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- مناسب بودن کیفیت معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی با توجه به زمان تألیف کتاب و نه در حال حاضر.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نداشتن نتیجه، خلاصه کلی و فصول و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- جای خالی مباحث نو در برنامه ریزی آموزشی در کتاب.
- قدیمی بودن محتوا و منابع مورد استفاده کتاب و داده‌ها و اطلاعات اثر.

پیشنهادها:

- روشهای برنامه‌ریزی، بازنگری شده و از نتایج پژوهشهای تشخیصی درباره عملکرد نظام آموزشی، سیاستگذاری و راهبردهای نظام آموزشی در جهت توسعه منابع انسانی مرتبط با توسعه پایدار استفاده شود.
- تصویری روشن از رویکردهای یاددهی-یادگیری و ساختن دانش در برنامه ریزی درسی ارائه شود.
- برای یافتن تصویری از کارآمدی درونی نهادهای آموزشی از دیدگاه عدالت و برابری فرصت‌های آموزشی، راهکارهایی وجود دارد که لازم است در کتاب به آن پرداخته شود.
- تصویری روشن از کارآیی بیرونی نظام آموزشی از دیدگاه کارآفرینی، اشتغال و مشارکت در فعالیتهای اجتماعی در کتاب آورده شود.

«مبانی برنامه‌ریزی آموزشی»

مؤلف: دکتر بهرام محسن‌پور

ناشر: سمت

سال نشر: ۱۳۸۹

نوبت چاپ: ششم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۱۶۷

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی و صحافی.
- تغییر طرح روی جلد نسبت به چاپهای قبلی.
- بیان ضمنی اهداف اثر، داشتن مقدمه کلی، فهرست اجمالی مطالب، جدول و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل‌سازی اصطلاحات تخصصی.
- انطباق محتوای اثر را با عنوان و فهرست آن.
- نوآورانه بودن مباحث اقتصاد آموزش و پرورش در کتاب.
- نظم منطقی و انسجام مطالب در هر فصل و کل اثر.
- رعایت در امانت و دقت در استنادات و ارجاعات اثر.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نامناسب بودن طرح جلد.
- کمبود حجم اثر از تعداد واحدهای درس موردنظر.
- عدم تغییر ماهیتی کتاب نسبت به چاپهای قبلی.
- نداشتن پیشگفتار، نتیجه، تصویر، خلاصه و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- کیفیت نامناسب کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- عدم استفاده از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...).
- جامعیت نداشتن محتوا و موضوع اثر.
- کم‌توجهی به مبانی فلسفی، اجتماعی، روانشناختی و ... برنامه ریزی آموزشی.
- عدم تناسب اثر برای تدریس در دوره کارشناسی و نامناسب بودن آن برای تدریس در دوره کارشناسی ارشد.
- قدیمی و به روز نبودن داده‌ها و اطلاعات اثر.
- عدم استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.
- عدم تناسب کتاب با نیازهای دانشجویان دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد در زمینه برنامه ریزی آموزشی.

پیشنهادها:

- کتاب با تجدیدنظری اساسی و روزآمدی مناسب تجدید چاپ شود.

«مبانی مدیریت منابع انسانی»

مؤلف: دکتر سید محمد میرکمالی

ناشر: یسپرون

سال نشر: ۱۳۸۳

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۰۰

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- داشتن مقدمه فصول، فهرست اجمالی مطالب، جدول، فهرست موضوعی و منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- داشتن نظم منطقی و انسجام مطالب در هر فصل و کل اثر.
- عدم استفاده از منابعی بدون ذکر مأخذ آنها.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نامناسب بودن کیفیت اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ... مانند وجود غلط‌های املائی و چاپی از همان سطر ۶ مقدمه و تداوم آن، نامطلوب بودن صفحه‌آرایی و نامفهوم بودن طرح جلد و ایجاد دافعه توسط آن و عدم جذابیت حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی.
- نداشتن پیشگفتار، نتیجه‌گیری، تصویر و خلاصه فصل و کلی.

۲- محتوایی:

- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...).
- عدم جامعیت محتوا و طرح مباحث مقدماتی مدیریت منابع انسانی.
- عدم انطباق محتوای اثر را با عنوان و فهرست آن.
- عدم تناسب حجم اثر با ۳ واحد درس مدیریت منابع انسانی دور کارشناسی ارشد و پوشش قرارنگرفتن بخشی قابل توجهی از واحد درسی مربوطه با این اثر.
- روزآمد نبودن داده‌ها و اطلاعات اثر.
- نداشتن نوآوری و خشک و کسالت‌آور بودن مطالب.

پیشنهادها:

- رئیس مطالب کتاب افزوده شده و به نظام آموزشی نزدیک‌تر شود.
- مسائل مدیریت منابع انسانی در نظام‌های آموزشی به صورت آشکارتر و عمیق‌تری بحث شود.
- مسائل نظام آموزشی ایران مورد توجه قرار گیرد.
- اصول کتاب درسی نویسی رعایت شود.
- عنوان کتاب به «مقدمه‌ای بر مدیریت منابع انسانی» تغییر یابد یا محتوای کتاب متناسب با عنوان آن تغییر یابد.

«مدیریت فرایند آموزش»

مؤلف: دکتر محمدرضا سرمدی و محمدحسن صیف

ناشر: دانشگاه پیام نور

سال نشر: ۱۳۸۷

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۳۳۸

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- داشتن پیشگفتار، بیان صریح اهداف کتاب، داشتن مقدمه کلی و فصول، فهرست اجمالی و تفصیلی مطالب، نتیجه، جدول و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- بهره‌گیری مناسب از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...) برای تفهیم موضوع.
- جامعیت مناسب محتوا و موضوع اثر توجه به اهداف درس موردنظر.
- روزآمد بودن داده‌ها.
- استفاده مناسب از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- داشتن جهت‌گیری علمی.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نارسا و اشکال داشتن نگارش اثر به ویژه در فصول ۴، ۵، ۹ و ۱۰.
- عدم رعایت حروف اول اسامی و همچنین حروف اول کلمات انگلیسی.
- نداشتن تصویر، فهرست موضوعی و اسامی و کتابشناسی.
- زیادبودن حجم اثر و عدم تناسب حجم اثر با تعداد واحدهای درس موردنظر.

۲- محتوایی:

- استفاده از افعال اول شخص درباره خود نویسنده.
- نادرست بودن تقسیم نظریه‌ها به طبقه بوروکراسی، علمی و ... در صفحه ۱۵.
- ابهام در ترجمه نظریه X و Y.
- ابهام در معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی به ویژه در فصل دهم (سایبرنتیک).
- عدم تناسب حجم اثر با تعداد واحدهای درس موردنظر.
- ابهام در انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- تأکید اهداف رفتاری کتاب بر سطوح پایین یادگیری یعنی دانش، فهمیدن و کاربرد و کم‌توجهی به اهداف سطوح تحلیل، ترکیب و ارزشیابی.
- ارائه مطالب برخی از فصول در قالب مقاله مانند فصول ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲ و ۱۳.
- بیان مطالب فصلهای مختلف به صورتی مستقل و در نتیجه ابهام در نظم منطقی و انسجام مطالب در هر فصل و کل اثر و تضعیف یکپارچگی آن.
- با توجه به نامربوط بودن بیشتر مطالب کتاب با فرایند آموزش عنوان مدیریت فرایند آموزش برای کتاب مناسب نیست.
- استفاده کم از منابع دست اول و تکیه بر مطالب چند منبع خاص.
- عدم نقد مطالب استفاده شده از دیگران.
- استفاده بیش از حد مجاز از نقل قول‌ها.
- عدم طرح افق جدید یا سؤال جدید.
- نداشتن نوآوری خاص.

پیشنهادها:

- حروف اول اسامی و همچنین حروف اول کلمات انگلیسی اصلاح شود.

مدیریت فرایند آموزش ۱۸۵

- در جمله‌هایی که درباره خود نویسنده است، بهتر است با افعال سوم شخص و نه اول شخص استفاده شود.
- بهتر است به جای ذکر منابع در انتهای هر فصل، منابع در پایان کتاب و به صورت فهرست منابع آورده شود.
- بهتر است به عنوان منبع کمکی مورداستفاده قرار گیرد.
- عنوان و محتوای کتاب هماهنگ شود.
- از منابع دست اول استفاده شود.

«مدیریت مراکز پیش‌دبستانی»

مؤلف: دکتر فرخنده مفیدی
ناشر: دانشگاه علامه طباطبائی
سال نشر: ۱۳۸۸
نوبت چاپ: هشتم
محل نشر: تهران
تعداد صفحات: ۲۱۰+

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- کیفیت مناسب اثر از نظر حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- تناسب حجم اثر با ۲ واحد درسی.
- تغییرات ظاهری مانند رنگ جلد، طرح روی جلد، صفحه‌آرایی، صحافی و ... و بهتر شدن آن نسبت به چاپهای قبلی.
- داشتن مقدمه، فهرست تفصیلی مطالب، جدول و تصویر، خلاصه فصل و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی.
- تناسب اثر برای تدریس در دوره کارشناسی رشته پیش‌دبستانی.
- کاربردی بودن محتوای کتاب.
- نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب در هر فصل و کل اثر.

۱۸۸ نقدنامه علوم تربیتی

- استفاده به قدر کفایت از منابع موجود در تبیین موضوعات مورد بحث.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- روان و رسا نبودن اثر.
- نداشتن پیشگفتار، نتیجه‌گیری و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...).
- قدیمی و به روز نبودن محتوا.
- عدم تغییر محتوایی اثر نسبت به چاپهای قبلی.
- عدم انطباق محتوای اثر با عنوان آن و جنبه مدیریتی نداشتن محتوا و پرداختن آن به اجرای برنامه‌ها در سطح مراکز پیش‌دبستانی.
- عدم بیان اصول علمی که مربیان بتوانند در موقعیت‌های متفاوت آموزشی و همچنین خلاقیت خود از اصول خاصی پیروی کنند.
- این کتاب ویژه مربیان است و نه مدیران مراکز پیش‌دبستانی.
- نیازهای دانشجویان و بازار کار را برآورده نمی‌سازد.

پیشنهادها:

- از منابع جدید و به روز استفاده شود.
- محتوای کتاب متناسب با عنوان آن و همچنین نیازهای مدیران مراکز پیش‌دبستانی بازنگری شود.
- از ابزارهای علمی متناسب با محتوا استفاده شود.

«مقدمه‌ای بر روشهای تحقیق کیفی و آمیخته: رویکردهای متداول در علوم رفتاری»

مؤلف: دکتر عباس بازرگان

ناشر: دیدار

سال نشر: ۱۳۸۷

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۱۸۴

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن از نظر بیان و نثر.
- رعایت اصول و قواعد نگارش و ویرایش.
- مناسب بودن کیفیت اثر از نظر نگارش و صفحه‌آرایی.

۲- محتوایی:

- تناسب و انطباق بین عنوان و فهرست اثر با محتوای آن.
- درست و مناسب بودن اصطلاحات بکار برده شده.
- مناسب بودن کیفیت معادل‌سازی‌ها.
- توجه به اصول ترجمه.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نامناسب بودن طرح روی جلد برای یک کتاب روش‌شناسی.

۲- محتوایی:

۱۹۰ نقدنامه علوم تربیتی

- جامعیت نداشتن و مختصر و ناکافی بودن محتوا.
- مطابقت نداشتن با هیچ برنامه درسی دانشگاهی.
- عدم تطابق محتوا با سرفصل‌های شورایعالی برنامه‌ریزی.
- ترجمه‌ای بودن بخش عمده‌ای از مطالب کتاب و به روز نبودن آنها.
- نداشتن نوآوری در اثر.
- نداشتن نظم منطقی.
- عدم ارتباط بین برخی از منابع با محتوای کتاب مانند منبع «فهم جامعه مدرن».
- عدم رجاع درست، به دلیل آنکه بسیاری از منابع ذکر شده در فهرست منابع در داخل متن مشاهده نمی‌شوند.
- کم‌توجهی به روشهای آمیخته در قیاس با روشهای کیفی، علی‌رغم ایجاد این برداشت در خواننده که باید تناسبی بین آنها وجود داشته باشد.
- نداشتن بحثی جدی درباره روشهای آمیخته.
- معرفی روش کیفی به عنوان روشی ضعیف و مسئله‌دار.
- بخش روش آمیخته با فصل اول کتاب که به معرفی پارادایم روشی و فلسفی می‌پردازد، تضاد دارد.

پیشنهادها:

- از اثر به عنوان کتاب کمکی برای دانشجویان استفاده شود.
- به روشهای آمیخته توجه بیشتری شود.

«مکتب‌ها و گرایش‌های تربیتی در تمدن اسلامی»

مؤلف: اسماعیل علی، سعید، محمد جواد، رضا

مترجم: بهروز رفیعی

ناشر: پژوهشکده حوزه و دانشگاه - سمت

سال نشر: ۱۳۸۴

نوبت چاپ: دوم

محل نشر: قم

تعداد صفحات: ۳۹۶

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- رعایت مناسب قواعد ویرایش و نگارش.
- مناسب بودن کیفیت اثر از نظر حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی و صحافی.
- داشتن مقدمه کلی، فهرست تفصیلی مطالب، فهرست اعلام و منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- مناسب بودن کیفیت معادل‌سازی اصطلاحات تخصصی.
- ارائه شمائی از حرکت‌های تربیتی در تاریخ اسلام.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- طرح گرایش‌های مختلف تربیتی در طول تاریخ اسلام مانند گرایش‌های نقلی، عقلی، کلامی، صوفیانه، سلفی و ...
- تناسب اثر با فرهنگ و ارزش‌های اسلامی.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- روان و رسا نبودن نگارش اثر به دلیل ترجمه‌ای بودن متن و بکارگیری مفاهیم سنگین و دشوار.
- نداشتن طرح جلد خاصی.
- عدم تناسب حجم اثر با واحدهای درس موردنظر.
- عدم بیان اهداف، نتیجه‌گیری، جدول و تصویر و خلاصه فصول و کلی.

۲- محتوایی:

- کاربرد اصطلاحات تخصصی با بیانی سنگین و بیشتر به سبک ساختار زبان عربی.
- عدم بهره‌گیری از ابزارهای پژوهشی چون طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...
- نداشتن جامعیت لازم برای استفاده به عنوان منبع اصلی برای تدریس به دلیل پراکنده‌بودن مطالب، قدیمی بودن محتوا، عدم روزآمدی و مفید بودن متناظر با مسائل اساسی حوزه تعلیم و تربیت و عدم تبیین مکاتب و گرایش‌های تربیت اسلامی در یک قالب منسجم و نظام‌مند.
- انطباق متوسط محتوا با عنوان و فهرست آن و مشاهده نشدن سیری منطقی در ارتباط با عنوان کتاب در متن.
- روزآمد نبودن داده‌ها و اطلاعات.
- ضعیف‌بودن نظم منطقی و انسجام مطالب در هر فصل و کل اثر.
- عدم استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.
- ارائه مطالب کتاب به صورت کلی‌گویی، بدون ارائه دسته‌بندی و مقوله‌بندی مشخصی در حوزه تخصصی و تربیتی.

پیشنهادها:

- مطالب از ابهام و سنگینی درآید و توضیحاتی حاشیه‌ای برای روشنی بیشتر آن مدنظر قرار گیرد.
- به فهرست مطالب و محتوا انسجام داده شود.
- از کتاب به عنوان منبعی کمکی برای مطالعه دانشجویان استفاده شود.

«منطق پژوهش در علوم تربیتی و اجتماعی: جهت گیری نوین»

مؤلف: دکتر بختیار شعبانی ورکی

ناشر: به نشر

سال نشر: ۱۳۸۵

نوبت چاپ: اول

محل نشر: مشهد

تعداد صفحات: ۲۱۸

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- مناسب بودن کیفیت اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- تناسب حجم اثر با ۲ واحد درس یا استفاده به عنوان منبع کمکی.
- داشتن پیشگفتار، بیان اهداف اثر، داشتن فهرست تفصیلی مطالب، جدول، فهرست منابع و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- روزآمدی داده‌ها و اطلاعات اثر.
- داشتن جهت‌گیری علمی، فلسفی و تحقیق کمی و کیفی در اثر.
- سازنده بودن کتاب از نظر فلسفی و علمی.
- استفاده از منابع متعدد.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- عدم انطباق معادل انگلیسی نام کتاب در پشت جلد با عنوان فارسی آن. *The logic of educational and social research* منطق پژوهش تربیتی و اجتماعی است و نه منطق پژوهش علوم تربیتی و اجتماعی.
- عدم رعایت قواعد ویرایش و نگارش و وجود نگارش متفاوت در نوشتن نام افراد (برای مثال بی بی در ص ۱۱۳ و بابی در ص ۱۱۴)، استفاده از علائم نگارشی در جای نامناسب و داشتن اغلاط املائی فراوان در اثر و وجود جملاتی طولانی مانند جمله پاراگراف دوم صفحه ۳۱.
- نداشتن مقدمه، نتیجه، تصویر و خلاصه فصول و کلی.

۲- محتوایی:

- نامناسب بودن کیفیت معادل سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی مانند بکاربردن معادل صورت‌گرایی برای *Nominalism* که نام‌گرایی درست است، استفاده از *Cause* به عنوان معادل «علی» که *Causal* صحیح است، معادل زمینه معرفتی برای *Background Knowledge* که معرفت زمینه‌ای مناسب است و ...
- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...) برای تفهیم موضوع.
- جامعیت نداشتن محتوا و موضوع اثر.
- ابهام در نظم منطقی و انسجام مطالب در هر فصل و کل اثر.
- ترجمه فصل دوم اثر به صورت خط به خط از فصل سوم کتاب *Realism and educational research, David Scot, 2000* و ترجمه خط به خط تمام فصل اول اثر از فصل ۵ کتاب مذکور بدون هیچگونه اشاره‌ای به منبع مورد استفاده.
- بیان بحث هستی‌شناسی در فصل دوم کتاب و بعد از بحث معرفت‌شناسی که معمولاً در بیان مکاتب و رویکردهای فلسفی، هستی‌شناسی ابتدا می‌آید.
- کم‌توجهی به رویکردهایی مانند هرمنیوتیک، تبارشناسی دیالکتیکی و استقرایی در اثر.

منطق پژوهش در علوم تربیتی و اجتماعی: جهت‌گیری نوین ۱۹۷

- نگارش کتاب براساس رویکرد فلسفی و علمی حاکم بر جهان غرب و کم‌توجهی به مباحث مربوط. به ارزشهای اسلامی و مسائل مربوط به نظام جمهوری اسلامی.
- بیان اختصاری رویکردها و دیدگاه‌های نوین مطرح شده درباره پژوهش.
- وجود معادل‌های نامناسب در برابر برخی واژه‌های انگلیسی.

پیشنهادها:

- مشکلات مربوط به ترجمه از آثار دیگران تحت عنوان تألیف مهمترین عیب این کتاب است که باید رفع شود، به ویژه که فصلی از آن به اخلاق پژوهش اختصاص دارد.
- اشکالات معادل‌سازی اصطلاحات رفع شود.
- اگر قرار است کتاب روش تحقیق باشد، روشها به آن اضافه شود.
- بهتر است در فصل اول کتاب معرفت‌شناسی بحث شده و بعد به بیان دیدگاه‌های آن پرداخته شود.
- از سیاق واحدی در نگارش اثر (برای مثال: استقراء و استقرا) استفاده شود.

«نظارت آموزشی و ارزشیابی عملکرد معلم: نظریه و عمل»

مؤلف: جیمز نولان و لیندا ای هوور

مترجم: دکتر بیژن عبدالهی

ناشر: آثار معاصر

سال نشر: ۱۳۸۸

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۴۷۰

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد نگارشی.
- کیفیت مناسب اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- تناسب حجم اثر با تعداد واحدهای درس موردنظر.
- داشتن پیشگفتار، بیان صریح اهداف اثر، داشتن مقدمه کلی، فهرست تفصیلی مطالب، نتیجه، تصویر، خلاصه فصول و فهرست اعلام و منابع.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی اثر.
- بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...) برای تفهیم موضوع.
- جامعیت محتوا و موضوع این اثر با توجه به اهداف درس موردنظر.

۲۰۰ نقدنامه علوم تربیتی

- انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن.
- تناسب اثر برای تدریس در گرایشهای مدیریت و برنامه ریزی آموزشی و مشاوره و راهنمایی در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد.
- روزآمدی مناسب داده‌ها و اطلاعات اثر.
- وجود نمونه‌هایی از نوآوری در اثر.
- نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب در هر فصل و کل اثر.
- استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.
- دقت مناسب در استنادات و ارجاعات اثر.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نیاز به ویرایش اثر.

۲- محتوایی:

- بی‌توجهی به فرهنگ ملی و بومی در مثالها و اسامی.

پیشنهادها:

- ویرایش علمی-تخصصی محتوایی از اثر با رعایت همه جنبه‌های رایج در ترجمه صورت گیرد تا اثر از حالت ترجمه صرف خارج و به صورت یک اثر ترجمه-تألیف درآید.
- اسامی و مثالهای خارجی با توجه به فرهنگ حاکم بر آموزش و پرورش و دانشگاه‌های کشور تغییر یابد و بومی شود.
- کتاب توسط یک ویراستار ادبی مسلط و متخصص ویراستاری شود.
- در پایان کتاب فهرست موضوعی و واژه‌نامه اختصاصی نظارت و راهنمایی و ارزشیابی معلمان در آخر کتاب اضافه شود.

«نظارت و راهنمایی تعلیماتی»

مؤلف: دکتر منوچهر و کیلیان

ناشر: دانشگاه پیام نور

سال نشر: ۱۳۸۹

نوبت چاپ: هفتم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۳۷

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد نگارشی.
- داشتن پیشگفتار، بیان صریح اهداف اثر، داشتن مقدمه کلی و فصول، فهرست اجمالی و تفصیلی مطالب، نتیجه، جدول و تصویر، خلاصه فصول و کلی و فهرست اعلام، موضوعی و منابع.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل سازی اصطلاحات تخصصی اثر.
- بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...) برای تفهیم موضوع.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

۲۰۴ نقدنامه علوم تربیتی

- اشکال در نقل قولها و زمان مطالب.
- نامناسب بودن طرح جلد.
- عدم تناسب حجم اثر با تعداد واحدهای درسی به دلیل وجود مطالب غیرمرتبط با نظارت آموزشی.

۲- محتوایی:

- عدم جامعیت محتوا و موضوع این اثر.
- روزآمد نبودن داده‌ها و اطلاعات اثر.
- نداشتن نوآوری.
- نداشتن نظم منطقی و انسجام مطالب در هر فصل و کل اثر.
- مترادف تلقی شدن مفهوم نظارت و راهنمایی‌های تعلیماتی با مفاهیم موجود در درس مشاوره و راهنمایی.

پیشنهادها:

- مطالب نامربوط و اضافی فصول اول تا پنجم حذف شود.
- به عنوان کتابی فرعی در دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد استفاده شود.
- از منابع دست اول و مرتبط با مفهوم نظارت و راهنمایی‌های تعلیماتی استفاده شود.
- شکل نقل قول‌دهی در کتاب اصلاح و از حالت مروری به صورت نقد و بازساخت‌دهی تغییر یابد.
- مطالبی چون مقررات مربوط به راهنمایان تعلیماتی دوره ابتدایی به بخش ضمیمه کتاب منتقل شود.

«نظریه اسلامی تعلیم و تربیت»

مؤلف: دکتر جمیله علم‌الهدی

ناشر: دانشگاه امام صادق(ع)

سال نشر: ۱۳۸۸

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۵۰۹

نتیجه نقد و بررسی کتاب مذکور به شرح زیر است:

نقاط قوت:

۱- شکلی

- روان و رسا بودن نگارش اثر.
- رعایت قواعد ویرایش و نگارش.
- کیفیت مناسب اثر از لحاظ حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی، طرح جلد و ...
- داشتن مقدمه، فهرست اجمالی و تفصیلی مطالب و فهرست منابع.

۲- محتوایی:

- کیفیت مناسب معادل‌سازی و کاربرد اصطلاحات تخصصی اثر.
- جامعیت مناسب محتوا و موضوع اثر.
- انطباق محتوای اثر را با عنوان و فهرست آن.
- تناسب اثر برای تدریس در دوره کارشناسی ارشد و دکتری.
- روزآمدی داده‌ها و اطلاعات اثر.
- وجود نمونه‌هایی از نوآوری در اثر.
- نظم منطقی و انسجام مناسب مطالب در هر فصل و کل اثر.

۲۰۶ نقدنامه علوم تربیتی

- استفاده به قدر کفایت از منابع موجود برای تبیین موضوعات مورد بحث.
- دقت در استنادات و ارجاعات اثر.
- بهره‌گیری از جهت‌گیری فلسفی و اسلامی.
- رویکرد سازنده اثر نسبت به فرهنگ و ارزشهای اسلامی و مسایل مربوط به نظام جمهوری اسلامی ایران.

نقاط ضعف:

۱- شکلی

- نداشتن پیشگفتار، عدم بیان اهداف اثر، نداشتن نتیجه، جدول و تصویر، خلاصه کلی و فصول و کتابشناسی.

۲- محتوایی:

- عدم بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع‌بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و ...).
- عدم ارائه تعریف نظریه تربیتی در کتاب.
- سنگین بودن پاره‌ای از مباحث کتاب برای دانشجویانی که اطلاع چندانی از فلسفه اسلامی به ویژه فلسفه صدرالمتهلین ندارند.
- غالب بودن فلسفه صدرایی در این کتاب، علی‌رغم انتقاداتی بسیار بر فلسفه صدرایی.
- آوردن مباحث اسلامی و قرآنی ذیل دیدگاه‌ها و فلسفه صدرالمتهلین.
- مبهم و ناسازگار بودن برخی از مطالب با بعضی از مطالب دینی مانند مغایرت نادرست خوانده شدن گزاره معرفت بخش از مرجع نامعتبر و دروغگو مانند شیطان، منافق، گناهکار و ... با سخن چند نفر از ائمه مبنی بر خذوا الحق ولومن اهل النفاق، من اهل الباطل.

پیشنهادها:

- عنوان کتاب به فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی تغییر یابد.

نظریه اسلامی تعلیم و تربیت ۲۰۷

- قرآن و سخنان معصومین پایه و اساس کار بوده و توضیحات ملاصدرا و بزرگان دیگر در تفسیر و فهم کلام خدا به کار گرفته شود.
- در برداشت از آیات قرآن، در پاورقی، نظرات مختلف آورده شود و فقط به برداشت و نظر فلسفی صدرایی اکتفا نشود.
- منظور از تقوای الهی روشن شود.

فهرست داوران به ترتیب حروف الفبا:

نام و نام خانوادگی	دانشگاه
آرمند، محمد	سمت
آقازاده، محرم	-
ابراهیم‌زاده، عیسی	پیام نور
ابوالقاسمی، محمود	شهید بهشتی
اکرمی، سید کاظم	خوارزمی (تربیت معلم تهران)
ایمانی، محسن	تربیت مدرس
بازرگان، عباس	تهران
باقری، خسرو	تهران
بهرنگی، محمدرضا	خوارزمی (تربیت معلم تهران)
پاک‌سرشت، محمدجعفر	شهید چمران اهواز
حسینی، سید حسین	پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
دلاور، علی	علامه طباطبائی
رستمی‌نسب، عباسعلی	شهید باهنر کرمان
زارعی زوارکی، اسماعیل	علامه طباطبائی
زمانی، بی‌بی‌عشرت	اصفهان
ساکلی، رضا	تربیت دبیر شهیدرجایی
سلسبیلی، نادر	پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
صافی، احمد	آموزش و پرورش
صمدی، پروین	الزهراء
ضرغامی، سعید	خوارزمی (تربیت معلم تهران)
عبداللهی، بیژن	خوارزمی (تربیت معلم تهران)
عصاره، علیرضا	تربیت دبیر شهیدرجایی
علی‌آبادی، خدیجه	علامه طباطبائی
علی‌عسگری، مجید	خوارزمی (تربیت معلم تهران)
فاضلیان، پوران‌دخت	خوارزمی (تربیت معلم تهران)
فردانش، هاشم	تربیت مدرس
قاندی، یحیی	خوارزمی (تربیت معلم تهران)
کشاوری، سوسن	خوارزمی (تربیت معلم تهران)

نام و نام خانوادگی	دانشگاه
محسن پور، بهرام	خوارزمی (تربیت معلم تهران)
مشایخ، فریده	مؤسسه بین‌المللی برنامه‌ریزی آموزشی یونسکو
معدن‌دار، عباس	لرستان
منادی، مرتضی	الزهراء
مهران، گلنار	الزهراء
میرکمالی، سید محمد	تهران
نادری، عزت‌الله	خوارزمی (تربیت معلم تهران)
نصراصفهانی، احمدرضا	اصفهان
نوروزی، داریوش	علامه طباطبائی
نیکنامی، مصطفی	علامه طباطبائی
نیلی احمدآبادی، محمدرضا	علامه طباطبائی
یارمحمدیان، محمدحسین	دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

نمایه کتب و مؤلفین:

- آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن (جلد اول)، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، تهران، سمت، چاپ سوم، ۱۳۸۸
- آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن (جلد سوم)، بهروز رفیعی، قم، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و سمت، چاپ دوم، ۱۳۸۸
- آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن (جلد چهارم)، محمد بهشتی و همکاران، تهران، سمت، چاپ اول، ۱۳۸۰
- آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن (جلد پنجم)، محمد بهشتی، تهران، سمت، چاپ اول، ۱۳۸۸
- احتمالات و آمار کاربردی در روان‌شناسی و علوم تربیتی، علی دلاور، تهران، چاپ ششم، ۱۳۹۰
- اصول طراحی و تولید فیلم‌های آموزشی، سید عباس رضوی، تهران، سمت، چاپ اول، ۱۳۸۷
- اصول و مفاهیم اساسی برنامه‌ریزی درسی، کوروش فتحی و اجارگاه، تهران، ایران زمین، چاپ نهم، ۱۳۹۰
- آموزش بزرگسالان، عیسی ابراهیم‌زاده، تهران، پیام نور، چاپ دهم، ۱۳۸۷
- آموزش پودمانی: از نظریه تا کاربرد، حسین خنیفر، تهران، سمت، چاپ اول، ۱۳۸۷
- آموزش جامع سازمانی (با رویکرد آموزش بزرگسالان)، زهرا صباغیان و سهیلا اکبری، تهران، سمت، چاپ اول، ۱۳۸۹
- برنامه آموزش و پرورش در دوره پیش از دبستان، ونیتا کول، ترجمه فرخنده مفیدی، تهران، سمت، چاپ اول، ۱۳۸۰
- آموزش و پرورش تطبیقی (مبانی، اصول و روشها)، بهرام محسن‌پور، تهران، سمت، چاپ اول، ۱۳۸۹
- آموزش و پرورش تطبیقی دوره اول متوسطه در کشورهای منتخب، علیرضا عصاره، تهران، یادواره کتاب، چاپ دوم، ۱۳۸۹

نمایه کتب و مؤلفین ۱۷۳

آموزش و پرورش سه مقطع (ابتدایی، راهنمایی تحصیلی و متوسطه نظام جدید (واحدی) به انضمام اهم آئین‌نامه‌ها)، محمدحسین بروج و محمدتقی ندیمی، تهران، مهرداد، چاپ هشتم، ۱۳۸۷

برنامه درسی به سوی هویت‌های جدید: شرحی بر نظریات معاصر برنامه درسی، کوروش فتحی واجارگاه، تهران، آبیژ، چاپ اول، ۱۳۸۶
برنامه‌ریزی آموزش ضمن خدمت کارکنان، کوروش فتحی واجارگاه، تهران، سمت، چاپ ششم، ۱۳۸۹

برنامه‌ریزی درسی راهبردی در آموزش عالی، محبوبه عارفی، تهران، جهاد دانشگاهی دانشگاه شهید بهشتی، چاپ اول، ۱۳۸۴
تاریخ آموزش و پرورش در اسلام و ایران، منوچهر و کیلیان، تهران، دانشگاه پیام نور، چاپ هفتم، ۱۳۹۰

تئوری، تحقیق و عمل در مدیریت آموزشی، وین. ک هوی و سیسیل. ج میسکل، ترجمه میرمحمد سید عباس‌زاده، ارومیه، دانشگاه ارومیه، چاپ چهارم، ۱۳۸۲
تدریس مؤثر با استفاده از فناوری در آموزش عالی، آی. دلبیو. (تونی) بیتز، گاری پول، ترجمه بی‌بی عشرت زمانی و سید امین عظیمی، تهران، سمت، چاپ اول، ۱۳۹۰
تعلیم و تربیت در نهج‌البلاغه، عبدالمجید زهادت، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، چاپ دوم، ۱۳۸۰

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، علی علاقه‌بند، تهران، روان، چاپ سی‌وهشتم، ۱۳۸۵
جامعه‌شناسی آموزش و پرورش (مبانی، رویکردها، سیر جامع نظریه‌ها و حوزه‌های شاخص)، مهدی سبحانی‌نژاد و همکاران، تهران، یسپرون، چاپ اول، ۱۳۹۰
درآمدی بر روش تحقیق کیفی، بیوک محمدی، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، چاپ دوم، ۱۳۹۰

درآمدی بر فلسفه تعلیم و تربیت جمهوری اسلامی ایران: اهداف، مبانی و اصول علمی و فرهنگی، خسرو باقری، تهران، شرکت انتشارات علمی - فرهنگی، چاپ اول، ۱۳۸۹
ذهنیت فلسفی در مدیریت آموزشی، فیلیپ دانیل اسمیت، ترجمه محمدرضا بهرنگی، تهران، کمال تربیت، چاپ چهارم، ۱۳۸۲
راهنمای تألیف کتابهای درسی، کوروش فتحی واجارگاه و محرم آقازاده، تهران، آبیژ، چاپ اول، ۱۳۸۵

رسانه‌های یاددهی - یادگیری، محمدحسن امیر تیموری، تهران، ساوالان، چاپ نهم، ۱۳۸۹
روابط انسانی در سازمانهای آموزشی، غلامعلی سرمد، تهران، سمت، چاپ پنجم، ۱۳۸۵

۱۷۴ نقدنامه علوم تربیتی

- روانشناسی اجتماعی تعلیم و تربیت، جیکوب گتزلز، ترجمه یوسف کریمی، تهران، ویرایش، چاپ هفتم، ۱۳۸۹
- روشهای آماری در روانشناسی و علوم تربیتی، علی دلاور، تهران، دانشگاه پیام نور، چاپ نهم، ۱۳۸۹
- روشهای تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی، اسماعیل بیابانگرد، تهران، دوران، چاپ اول، ۱۳۸۹
- روشهای تحقیق کمی و کیفی در علوم تربیتی و روانشناسی، والتر بورگ، جویس گال و مردیت دامین گال، ترجمه احمدرضا نصر و همکاران، تهران، سمت، چاپ سوم، ۱۳۸۷
- روشهای تدریس پیشرفته، دیوید کار و فنستر ماخر، ترجمه هاشم فردانش، تهران، کویر، چاپ دوم، ۱۳۸۷
- روشهای تدریس پیشرفته (راهکارهای عملی برای مدرسان و معلمان)، مک کیچی و ماریدا سوینیکی، ترجمه دکتر محمدرضا کرامتی و حسن محبوب، تهران، یسپرون، چاپ اول، ۱۳۸۸
- روشهای سوادآموزی بزرگسالان (تعلیم مهارتهای خواندن و نوشتن)، زهرا صباغیان، تهران، مرکز نشر دانشگاهی، چاپ دهم، ۱۳۸۷
- رویکردها و روشهای پژوهش در فلسفه تعلیم و تربیت، دکتر خسرو باقری، تهران، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، چاپ اول، ۱۳۸۹
- سازمان و قوانین آموزش و پرورش ایران، احمد صافی، تهران، سمت، چاپ پانزدهم، ۱۳۸۵
- سیری در تربیت اسلامی، مصطفی دلشاد تهرانی، تهران، دریا، چاپ نهم، ۱۳۸۵
- طراحی نظامهای آموزشی، رمی زفسکی و همکاران، ترجمه دکتر هاشم فردانش، تهران، سمت، چاپ سوم، ۱۳۸۶
- طراحی و آشنایی با مراکز مواد و منابع یادگیری، محمدرضا افضل نیا، تهران، سمت، چاپ چهارم، ۱۳۸۹
- فرایند برنامه‌ریزی آموزشی، مشاوران یونسکو، ترجمه دکتر فریده مشایخ، تهران، مدرسه، چاپ بیست و چهارم، ۱۳۹۰
- فلسفه تربیت اسلامی، ماجد عرسان کیلانی، ترجمه بهروز رفیعی، تهران، پژوهشکده حوزه و دانشگاه - سمت، چاپ اول، ۱۳۸۹
- فلسفه تربیتی ائمه اطهار، عباسعلی رستمی‌نسب، کرمان، دانشگاه شهید باهنر کرمان، چاپ اول، ۱۳۸۸

نمایه کتب و مؤلفین ۱۷۵

- فلسفه تعلیم و تربیت در جهان غرب، سعید بهشتی، تهران، اطلاعات، چاپ اول، ۱۳۸۶
- کاربرد فناوری‌های جدید در آموزش، شهناز ذوفن، تهران، سمت، چاپ اول، ۱۳۸۹
- مباحث نوین در فناوری آموزشی، سید عباس رضوی، اهواز، دانشگاه شهید چمران اهواز، چاپ دوم، ۱۳۹۰
- مبانی برنامه‌ریزی آموزشی، یحیی فیوضات، تهران، ویرایش، چاپ بیست و چهارم، ۱۳۸۹
- مبانی برنامه‌ریزی آموزشی، بهرام محسن‌پور، تهران، سمت، چاپ ششم، ۱۳۸۹
- مبانی مدیریت منابع انسانی، سید محمد میرکمالی، تهران، یسطرون چاپ اول، ۱۳۸۳
- مدیریت فرایند آموزش، محمدرضا سرمدی و محمدحسن صیف، تهران، دانشگاه پیام نور، چاپ اول، ۱۳۸۷
- مدیریت مراکز پیش‌دبستانی، دکتر فرخنده مفیدی، تهران، دانشگاه علامه طباطبایی، چاپ هشتم، ۱۳۸۸
- مقدمه‌ای بر روشهای تحقیق کیفی و آمیخته: رویکردهای متداول در علوم رفتاری، عباس بازرگان، تهران، دیدار، چاپ اول، ۱۳۸۷
- مکتب‌ها و گرایش‌های تربیتی در تمدن اسلامی، سعید اسماعیل علی، رضا محمد جواد، ترجمه بهروز رفیعی، قم، پژوهشکده حوزه و دانشگاه - سمت، چاپ دوم، ۱۳۸۴
- منطق پژوهش در علوم تربیتی و اجتماعی: جهت‌گیری نوین، دکتر بختیار شعبانی ورکی، مشهد، به نشر، چاپ اول، ۱۳۸۵
- نظارت آموزشی و ارزشیابی عملکرد معلم: نظریه و عمل، جیمز نولان و لیندا ای هوور، ترجمه بیژن عبدالهی، تهران، آثار معاصر، چاپ اول، ۱۳۸۸
- نظارت و راهنمایی تعلیماتی، منوچهر وکیلان، تهران، دانشگاه پیام نور، چاپ هفتم، ۱۳۸۹
- نظریه اسلامی تعلیم و تربیت، جمیله علم‌الهدی، تهران، دانشگاه امام صادق (ع)، چاپ اول، ۱۳۸۸